

Pavol Zemko - Beáta Áčová – Martin Klement - Simona Rečná

Nežijeme len teoreticky

Text neprešiel jazykovou úpravou

Elektronická publikácia
Trnava, Ivona Matúšová, 2021
1.vydanie, 170 s.
ISBN 978 – 80 – 89979 – 23 - 3

Predkladáme ...

... myšlienky pápežov: sv. Jána Pavla II. (1978 – 2005), emeritného pápeža Benedikta XVI. (2005 – 2013) ako i súčasného pápeža Františka tak, ako zazneli pre kňazov v rámci mesačných rekolekcií, ako aj v rámci rekolekčných sv. omší v dekanátoch Trnava a Smolenice, ktorých erby sú na úvodnej strane.

Tridsať prednášok s bohatstvom myšlienok pápežov na seba nenadväzujú, a preto tam netreba hľadať vzájomnú spojitosť akokoľvek by nás text k tomu navádzal.

Niektoré myšlienky boli už aj inde publikované, čím sa môže stať, že ide jednoducho o pripomenutie s tým, že opakovanie je vždy matkou múdrosti.

Nech slúžia tak, ako boli napísané: K prečítaniu a prípadnému zamysleniu sa nad nimi.

Vernosť Kristovi a jeho učeniu ¹ - svetlo do Božieho kráľovstva ²

Trnava – františkáni, 4.septembra 2003

V roku 1995 sme tak ako dnes žili v eufórii návštevy Jána Pavla II. na Slovensku, ktorý keď odchádzal z popradského letiska, nám odkázal, aby sme autenticky žili svoju vieru, lebo len ona má v sebe moc premieňať prekážky na prozreteľnostnú príležitosť ohlasovania spásy. ³

U uršulínok v Bratislave, počas modlitby sv. ruženca, pápež konkrétne načrtol, čo si predstavuje pod autentickým životom viery:

1. život v Kristovom pokoji, ktorý bude zdrojom pokroku celej slovenskej spoločnosti
2. radosť z priateľstva bratov a sestier svojho národa vo svojej vlasti
3. vytváranie budúcnosti založenej na solidarite a pokroku spoločenstva národov a štátov Európy.

Podarilo sa nám to? Mysleli sme na to? Modlili, obetovali, alebo postili sme sa za to? Pripomínali sme si tento pápežov program pre nás? A čo naši verejní činitelia urobili s týmto posolstvom? Dovoľte mi byť skeptickým realistom, ktorý sa odvažuje tvrdiť, že ak sme sa mu priblížili, tak len na minimum, lebo skôr si myslím, že ani sme sa mu nepriblížili. Hoci sa Ján Pavol II. spolu s nami aj za to na prvú sobotu v onom pamätnom júli 1995 prostredníctvom rádia v spojení s celým svetom modlil: „*Svätá Panna, pomôž nám pochopiť Ježišovo slovo, ktoré je náročné, ale pravdivé a ako také môže v srdci vzbudiť opravdivú radosť. Sedembolestná Panna, pomôž nám osvojiť si*

¹ Porov. Poprad 3. júla 1995, Rozlúčkový ceremoniál na letisku, in *Pápež Ján Pavol II. na Slovensku 30. VI. – 3. VII. 1995, príhovory a homílie*, 93 – 98.

² Porov. JÁN PAVOL II. *Rosarium Virginis Mariae*, 25.

³ Porov. Poprad 3. júla 1995, Rozlúčkový ceremoniál na letisku, in *Pápež Ján Pavol II. na Slovensku 30. VI. – 3. VII. 1995, príhovory a homílie*, 96.

zmýšľanie Ježiša Krista, tvojho Syna. Pomôž nám nasledovať ho na strmej kalvárskej ceste, aby sme v kríži objavili tajomstvo nového života, ktorý už viac nepodlieha smrti. Panna slávna, v ťažkých chvíľach života oživuj v nás nádej na oblažujúce stretnutie s Bohom.“⁴

Ak Ján Pavol II. príde na Slovensko a do našej arcidiecézy už tretíkrát – v *Roku ruženca*, počas *Stredoeurópskych katolíckych dní* - čo urobíme s jeho posolstvom v našom národe, v našom štáte, v našej Cirkvi, v európskom dome národov, ba v osobnom živote, ktoré nám teraz prináša za iste takú veľkú cenu prekonávania svojej osobnej staroby, choroby, kríža Petrovho úradu? V *Rosarium Virginis Mariae* nám radí sám pápež podľa slov žalmu: „**Zlož svoju starosť na Pána a on ťa zachová**“ (Ž 55, 23), modliť sa ruženec. Čo znamená, zveriť naše starosti milosrdným Srdciam Ježiša a jeho Matky. Táto výzva dvadsiatichtich rokoch pontifikátu Jána Pavla II. znova zaznieva ako úprimné pozvanie pre každého k modlitbe ruženca, ktorá bije rytmom ľudského života v súlade s rytmom Božieho života v radostnom spoločenstve Najsvätejšej Trojice. ⁵Preto zverme jeho slovenskú misiu do modlitby sv. ruženca – spolu, kňazi s veriacimi, ale i individuálne! Lebo ružencom pomôžeme uvoľniť cestu k svetlu tajomstvu človeka, ktoré sa vyjasní v tajomstve vteleného Slova, ako nás to učí *Druhý vatikánsky koncil*,⁶ aj Ján Pavol II. v apoštolskom liste ***O posvätnom ruženci***, keď hovorí, že počúvaním Učiteľa v meditácii o tajomstvách jeho verejného účinkovania nájdeme svetlo, ktoré nás bude viesť do Božieho kráľovstva.“⁷

Nech je to pre nás podmienka *sine qua non!* Aby sme nič z jeho vzácneho posolstva nestratili. Lebo vedený Božím duchom musíme

⁴ Porov. Bratislava 1. júla 1995, *modlitba svätého ruženca v kostole sestier uršulínok*, in *Pápež Ján Pavol II. na Slovensku* 30. VI. – 3. VII. 1995, *príhovory a homílie*, 56

⁵ Porov. JÁN PAVOL II. *Rosarium Virginis Mariae*, 25.

⁶ Porov. *Gaudium et spes*, 22.

⁷ Porov. JÁN PAVOL II. *Rosarium Virginis Mariae*, 25.

ukázať jasný postoj v svedectve nášho vlastného života pred celým svetom, že na úsvite tretieho tisícročia s Jánom Pavlom II. sme aj my v zmysle motta jeho návštevy u nás: *Verní Kristovi, verní Cirkvi*⁸ a podľa jeho odporúčania v *Novo millenio ineunte* **zatiahnime na hlbinu**⁹ a prinesme ovocie svätosti¹⁰ ako biskup Hopko a sestra Zdenka Ježišovi Kristovi, Pánovi a Spasiteľovi, ktorý je cieľom ľudských dejín a ohniskom, v ktorom sa zbiehajú túžby histórie a civilizácie.¹¹

⁸<http://www.papez.info>

⁹ Porov. JÁN PAVOL II. *Novo millenio ineunte*, 1 - 3; 58 – 59.

¹⁰ Porov. JÁN PAVOL II. *Rosarium Virginis Mariae*, 1.

¹¹ Porov. *Tamže*.

Návšteva Jána Pavla II. v Roku ruženca na Slovensku (Príhovor Jána Pavla II. v Banskej Bystrici)¹²

Voderady, 16.októbra 2003

Na mobil mi prišla od kamaráta v piatok 12. septembra 2003, v druhý deň návštevy Sv. Otca Jána Pavla II. na Slovensku, krátka SMS – ka tohto znenia: „*Pohľad na Sv. Otca vo mne evokuje slová Ježiša Krista: „**Neplačte nado mnou, ale plačte samy nad sebou**“ (Lk 23, 28)*; čo je teda horšie: obmedzenosť tela, či zadubenosť ducha? “

Čo povieť, bratia a sestry, na tieto zaujímavé slová všímavého veriaceho muža, ktorý myslím si, pohľadom na telesne slabého pápeža vystupujúceho na pohyblivej plošine z lietadla, sediaceho pri modlitbe v našej trnavskej katedrále, sediaceho pri slúžení sv. omši v Banskej Bystrici, Rožňave aj v Bratislave, verne vystihol Jána Pavla II. ako zástupcu Krista na zemi – toho Krista, ktorý si berie svoj kríž a kráča s ním už 25. rokov na životnej ceste sveta až na svoj vrchol Kalvárie, kde v presne jemu stanovenom čase, ktorý jemu ako aj nám všetkým dáva Kristus, bude musieť zvolať tak ako Kristus: „**Je Dokonané!** (Jn 19, 30)

Ale Ján Pavol II. napriek svojej telesnej nemohúcnosti nás jasne učí, napriek tomu, že už nemohol sám po slovensky všetko prečítať, no za to nám odkázal, čo máme my katolíci na Slovensku robiť na začiatku tohto nového tisícročia, v milostivom *Roku ruženca*, počas Stredoeurópskych katolíckych dní. Sv. Otec nám to jednak povedal vo svojich príhovoroch a na druhej strane nám to ukázal svojím osobným postojom, ktorým každému ukázal aj svoj kríž. Tento pohľad vyvoláva slová: „**Neplačte nado mnou, ale plačte samy nad**

¹² Porov. *Príhovor Svätého Otca v Banskej Bystrici 12. 9. 2003*, In: <servis@rcc.sk> Monitoring tlače – 13. 9. 2003.

sebou“ (Lk 23, 28), nad svojimi hriechmi, ktoré pribíjajú Krista na kríž znova a znova. Predpokladáme, že pápež slobodne vzal na seba úrad, na ktorý ho 16. októbra 1978 zvolili pod vplyvom Ducha Svätého kardináli, lebo už viackrát odkázal svet, že nemieni odstúpiť ako ani Kristus nezostúpil z kríža. Zložili ho a položili do lona bolestnej Matky, ale až po dokonaní diela spásy. A preto neplačme nad pápežom, ako ani Kristus nechcel, aby nábožné ženy plakali nad ním. Plačme nad hriechmi! Nechajme sa bezpečne viesť Jánom Pavlom II.! Aby sme nemuseli len plakať, nehrešme teda! Ako zodpovední kresťania budme spolu s Jánom Pavlom II. silní aj v našej slabosti, ako to o Sv. Otcovi napísali v Domino fórum: „Sila tohto pápeža je dnes v jeho slabosti. Je taká obrovská, že je už vlastne jedno, či ešte niečo povie.“ ¹³ Pri sv. omši v Banskej Bystrici nám pápež povedal: „V dnešných časoch je nemálo pokrstených kresťanov, ktorí si ešte stále neosvojili svoju vieru zodpovedne a uvedomele. Nazývajú sa kresťanmi, ale neodpovedajú v plnej zodpovednosti na prijaté milosti, stále ešte nevedia čo chcú, a prečo chcú. Hľa, poučenie na dnes: je nevyhnutné učiť sa slobode. Najmä je nutné, aby v rodinách rodičia vychovávali svoje deti k správnej slobode, pripravujúc ich na to, aby raz vedeli dať správnu odpoveď na Božie povolanie. Rodiny sú tým sedom, v ktorom vyrastajú sadenice nových generácií. V rodinách sa formuje budúcnosť národa.“ ¹⁴Možno o mne povedať, že som slobodné Božie dieťa? Ak som rodič, učím svoje deti slobode? Všetci, ktorí máme čo povedať do výchovy, pripravujeme deti na to, aby vedeli dávať Bohu správnu odpoveď viery?

Ján Pavol II. v Banskej Bystrici pokračoval: „*Drahí bratia a sestry, dajme priestor Bohu! V rôznorodosti a bohatstve jednotlivých povolaní, každý jeden sme pozvaní, podľa Máriinho vzoru, prijať Boha do svojho života a spolu s ním putovať týmto svetom, ohlasujúc*

¹³ Hríb, Š. – Bútora, D.: Sila jeho slabosti, In: Domino fórum, Kritický týždenník pre politiku, ekonomiku, civilizáciu a kultúru, roč. XII., č. 38, 2.

³ Porov. Príhovor Svätého Otca v Banskej Bystrici 12. 9. 2003.

jeho evanjelium a vydávajúc svedectvo jeho lásky.“¹⁵ Vzorom v dávaní priestoru Bohu vo svojom živote a vo vydávaní svedectva o jeho láske nám je naša nová blahoslavená Sestra Zdenka Schelingová. Narodila sa ako desiaty z jedenástich detí, 25. decembra 1916. Pätnásťročná vstupuje do kláštora, kde po rehoľnej formácii ako 27 ročná skladá večné sľuby v Inštitúte Milosrdných sestier sv. Kríža. Ako zdravotná sestra pracuje v Humennom a v Bratislave, keď sa usiluje o dokonalosť v duchu slov Pána Ježiša: **„Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“** Dvakrát sa podieľa na akcii úteku väznených kňazov, za čo je napokon zatknutá, kruto mučená a napokon odsúdená na 12 rokov väzenia. Tu sa spozná so spoluväzenkyňou Helenou, ktorej vyrozpráva všetko o spôsoboch svojho brutálneho mučenia následkom čoho je jej zdravotný stav veľmi zlý a tak je 16. apríla 1955 prepustená na slobodu, ale ide do nemocnice, kde už 31. júla 1955 v povesti svätosti zomiera so slovami: *Boh tak chce – nech sa stane vôľa Božia.* V roku 1970 bola našim Najvyšším súdom v Bratislave posmrtno rehabilitovaná a pápež Ján Pavol II. ju pri sv. omši v Bratislave 14. septembra 2003 vyhlásil za blahoslavenú a určil deň jej smrti za deň spomienky v liturgickom kalendári – 31. júla. Bl. Sestra Zdenka si napísala: *„Moja obeta, moja bohoslužba sa teraz iba začína. Od Pánovho oltára idem k oltáru svojej práce. Všade musím vedieť pokračovať v obeti oltára. A nebát sa začať ju radostne, pre Boha, ktorý obveseľuje moju mladosť. Môj apoštolát bude účinný nie mierou vonkajšej činnosti, ale mierou svätosti, ku ktorej budem smerovať. Nejde však o to, aby svoj život obetovala ľuďom, ale aby som ho najprv ponúkla Bohu a iba potom aj iným. Nechcem byť dobyvateľkou duší prv, kým ma celkom nezíska Boh.“*

Milovaní, vidíte, ako je potrebné slobodne sa vedieť rozhodovať? A ako aktuálne nás k tomu pobádal Sv. Otec pri sv. omši

¹⁵Tamže.

z Banskej Bystrice? Lebo ten, kto sa rozhodne pre Boha, ten všetko robí s radosťou – Bohu i blížnemu. Tak to bolo v živote bl. sr. Zdenky. Jej základné celoživotné heslo je toho dôkazom: *Ustavične sa usmievaj!* A v tomto duchu ustavične rozdávala svoj úsmev – keď rozdávala slová, keď pomáhala, keď prijímala nespravodlivosti, keď niesla pravdu o sebe, keď ju klamali, keď bola smutná, keď trpela – ba dokonca aj jej beatifikačný obraz, ktorý sa nám odhalil pred očami v deň jej povýšenia na oltár, 14. septembra 2003 v Bratislave, nesie jej úsmev na perách.¹⁶

Prajem vám, aby ste sa učili tomuto veľkému umeniu, hoc aj za cenu kríža, lebo budete večne blahoslavení.

¹⁶ Porov. *Životopis sestry Zdenky Schellingovej*, In: *Slovo, časopis gréckokatolíckej cirkvi*, roč. XXXV, september 2003, 22 – 23.

Návšteva Jána Pavla II. v Roku ruženca na Slovensku (Príhovor v katedrále sv. Jána Krstiteľa v Trnave)

Trnava – mesto, 13.novembra 2003

Na sv. omši v Banskej Bystrici, 12. septembra 2003, Ján Pavol II. povedal: „*S každým z nás má Boh svoj zámer, na každého z nás sa obracia so svojim **povolaním**. Rozhodujúce je rozpoznať toto povolanie, vedieť ho prijať, byť mu verným.*“¹⁷

Ono samozrejme začína už našim počatím v živote matky, no zvýrazňuje sa od okamihu krstu, keď sme boli prijatí za Božie deti.

Zaň je potrebné ďakovať a usilovať sa s Darcom onoho povolania čo najúčinnejšie spolupracovať, aby sme si ho nepremrhali. Vzorom je nám sám pápež, ktorý cítiac, že sám zostarol, chce len ďakovať Pánu Bohu za dary a vhodné príležitosti, ktorými bol bohato obdarovaný počas svojho života.¹⁸ A hoci prežíva svoju starobu veľmi prirodzene, bez toho, že by ju skrýval, vo viere, v službe poslaniu, ktoré mu dal Kristus stále je vzorom šľachetného úsilia a oduševnenia mnohých apoštolov, početných pastoračných činiteľov, presvedčivých svedkov hojnosti. Možno teda konštatovať s *Pápežskou radou pre laikov* v zmysle jej dokumentu z 1. októbra 1998, že jeho slovo nadobúda ešte stále väčšiu silu.¹⁹

¹⁷ Príhovor Svätého Otca v Banskej Bystrici 12. 9. 2003, In: <servis@rcc.sk> Monitoring tlače – 13. 9. 2003.

¹⁸ Porov. JÁN PAVOL II.: *Jeseň života, apoštolský list starším*, 1. októbra 1999, I.

¹⁹ Porov. Pápežská rada pre laikov: *Dôstojnosť starého človeka a jeho poslanie v Cirkvi a vo svete*, 1. októbra 1998.

Prežívajme svoj krst podľa *Katechizmu katolíckej cirkvi* ako základ kresťanského života, ako vstupnú bránu do života v Duchu, ale aj bránu k ostatným sviatostiam. Lebo: „*Krstom sme oslobodení od hriechu a znovuzrodení ako Božie deti, stávame sa Kristovými údmí, sme začlenení do cirkvi a dostávame účasť na jej poslaní.*“ ²⁰Pán Ježiš sa dobrovoľne podrobil krstu sv. Jána, aby splnil „*všetko, čo je spravodlivé*“ (Mt 3, 15) čím „*sa zriekol seba samého.*“ (Flp 2, 7) ²¹Nás krst zaväzuje, aby sme slúžili Pánu „*Bohu živou účasťou na posvätnnej liturgii Cirkvi a vykonávali svoje krstné kňazstvo svedectvom svätého života a činorodej lásky.*“ ²²

V tomto duchu vyjadril svoje poslanstvo Ján Pavol II. nielen zideným veriacim v katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Trnave pred milostivým obrazom slziacej Trnavskej Panny Márie, ale celej miestnej bratislavsko – trnavskej cirkvi, no celému Slovensku, ba všetkým katolíkom na svete: „*Prajem vám, drahí bratia a sestry, aby ste vo svojich srdciach žili vedomie Božej prítomnosti počúvaním jeho Slova, modlitbou, slávením sviatostí a službou blížnemu.*“ ²³Tí, ktorí berú vážne svoju vieru, sú ochotní prijať jeho výzvy a podľa nich žiť hoc aj za cenu obetí. Lebo pápeža prijímajú ako viditeľnú hlavu katolíckej Cirkvi a zástupcu Ježiša Krista na zemi. Takými nasledovníkmi sú aj tí, ktorí prijali na základe slov Pána Ježiša: „*Vy sa nebojte!*“ (Mt 28, 5) a „*Poznáte pravdu a pravda vás oslobodí*“ (Jn 8, 32) do svojho života program *Kruciáta oslobodenia človeka*. ²⁴Tento program vznikol z iniciatívy Sv. Otca, ktorí na začiatku svojho pontifikátu Poliakov vyzval, aby sa postavili proti všetkému, čo ničí ľudskú dôstojnosť, narúša obyčaje zdravej spoločnosti. Šíri štýl života založený na pravde, láske a slobode. Je službou v oblasti oslobodenia

²⁰ *Katechizmus katolíckej cirkvi*, 1213.

²¹ Porov. *Tamže*, 1224.

²² *Tamže*, 1273.

²³ *Prihovor Svätého Otca v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Trnave.* In: www.papez.info/vievphp?cislocianku=20003091127, 14. 10. 2003.

²⁴ Porov. www.kruciata.szm.sk.

človeka od každej závislosti, zvlášť alkoholu, ale aj klamstva, strachu, ktoré ničia hodnoty ľudskosti a bránia mu realizovať sa v zhode so svojím povolaním. *Kruciáta* poukazuje na Kristov kríž, ako symbol dobrovoľnej obety podstupenej z lásky. Založil ju kňaz František Blachnický a *Hnutie Svetlo – Život* si ju osvojilo. V prítomnosti Sv. Otca bola vyhlásená 8. júna 1979 v Novom Targu.²⁵ A jeho ovocím pre život je podľa svedectiev mnohých: vzájomné povzbudzovanie k slobode,²⁶ oslobodenie od závislosti na alkohole,²⁷ cigaretách²⁸ a upevnenie rodiny.²⁹

Modlime sa preto s Jánom Pavlom II., aby sme aj my vedeli odpovedať na výzvy adresované k nám a naplňali tak svoj krst: „***Iube me venire ad te!– Daj mi prísť k tebe!***: *toto je najhlbšia túžba ľudského srdca, toho, kto si to ešte neuvedomuje. Dožič nám, ó, Pane života, aby sme si to jasne uvedomili a vedeli prežívať všetky obdobia nášho života ako bohatý dar budúcich prisľúbení! Pomôž nám s láskou prijať tvoju vôľu a každý deň sa odovzdávať do tvojich milosrdných rúk! A keď príde chvíľa konečného **prechodu**, udeľ nám milos, aby sme sa s ňou stretli pokojne a nežialili nad tým, čo tu zanechávame. Lebo keď sme ťa po dlhom hľadaní našli, opäť nájdeme spolu stými, čo nás predišli so znakom viery a nádeje, každú pravú hodnotu, o ktorú sme sa tu na zemi usilovali. A ty, Mária, Matka*

²⁵ Porov. Mihelková, M.: *Kruciáta oslobodenia človeka*, In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 59 – 60.

²⁶ Porov. *Prečo Kruciáta oslobodenia človeka?* In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 61.

²⁷ Porov. *Ťažké rozhodnutie*, In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 62 – 63. Porov. *Očami dieťaťa alkoholikov*, In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 64 – 65.

Porov. *Vieš, čo od Teba chce Boh?* In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 67 – 68.

²⁸ Porov. *Začal ma oslobodzovať zo všetkých pút, v ktorých som bol uväznený*, In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 69 – 70.

²⁹ *Začala som sa pravidelne modliť*, In: *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, roč. 4, č. 8, september 2003, 71 – 72.

*putujúceho ľudstva, oroduj za nás teraz i v hodinu smrti našej! Vždy nás spájaj s Ježišom, tvojím milovaným Synom a naším bratom, Pánom života a slávy. Amen!“*³⁰

Návšteva Jána Pavla II. v Roku ruženca na Slovensku (Prihovor Jána Pavla II. v Rožňave)³¹

Trnava – Tulipán, 11.decembra 2003

Pri svojej tretej návšteve Slovenska navštívil Ján Pavol II. 13. septembra 2003 aj biskupské mesto Rožňavu. Svoju homíliu počas sv. omše v tomto meste v prírodnom amfiteátri *Pod Rakošom* začal slovami sv. Pavla apoštola z listu Efezanom takto: „**Preto vás prosím..., aby ste žili dôstojne podľa povolania, ktorého sa vám dostalo.**“³²

Svätý Otec aplikoval tieto slová apoštola na všetkých „*tu zhromaždených*,“³³ ba „*každému veriacemu*,“³⁴ ktorému je pri rôznorodosti povolaní a chariziem zverená úloha byť učeníkom a apoštolom.³⁵

„*Učeníkom, ktorý skromne a pozorne počúva spasiteľné slovo; apoštolom, ktorý vydáva horlivé svedectvo svojim životom podľa evanjelia,*“³⁶ že by sme tak podľa želania Svätého Otca všetci veľkou mierou prispeli k evanjelizácii súčasného sveta a k vytvoreniu spravodlivejšej a bratskejšej spoločnosti práve svojim kresťanským spôsobom života.³⁷

³⁰ JÁN PAVOL II.: Jeseň života, apoštolský list starším, 1. októbra 1999, 18.

³¹ Porov. *Prihovory Svätého otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003*, in *Pápežské listy a dokumenty 41*, SSV, Trnava 2003, s. 21 – 23.

³² Ef 4, 1.

³³ *Homília svätého Otca počas svätej omše v Rožňave*, in *Prihovory Svätého otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003*, in *Pápežské listy a dokumenty 41*, s. 21.

³⁴ *Tamže*.

³⁵ Porov. *Tamže*.

³⁶ *Tamže*.

³⁷ Porov. *Tamže*.

Svätý Otec sa potom obrátil na všetkých výzvou slov svätého apoštola Pavla: „**Len sa pozrite na svoje povolanie, bratia...**“³⁸ A tým mojím povolaním podľa pápeža Jána Pavla II. – ako to prezentoval pri sv. omši v Rožňave vysvetľujúc podobenstvo *O rozsievачovi* – je mať dobrú pôdu vo svojom ľudskom srdci pre prijatie semena Božieho slova. Lebo podľa Jána Pavla II. rozsievач Kristus seje slovo. No „*úroda nezávisí len od semena, ale aj od rôznorodosti pôdy, čiže od každého z nás.*“³⁹ Preto pod drobnohľadom nášho svedomia si v tejto chvíli s pápežom uvedomme: „*My sme tou pôdou, do ktorej Pán neúnavne seje semeno svojho slova a svojej lásky. V akom duchu ho prijímame? Akú úrodu prinášame?*“⁴⁰ A nech nás v sebareflexii prenikne predsavzatie zodpovednosti za poklad slova, lebo rozsievач do nás vkladá právom svoje nádeje. Preto nadšene uskutočňujme výzvu Jána Pavla II.: „*Bud'te tou dobrou a úrodnou pôdou, ktorá hojnosťou úrody zadosťučiní očakávaniam Cirkvi a sveta.*“⁴¹

Aby sme to dokázali, Ján Pavol II. nás na záver svojej tretej návštevy na Slovensku, 11. – 14. septembra 2003, odkázal na Ježišovu Matku, ktorá je Matkou Cirkvi, aby sme si ju ako sv. Ján vzali k sebe a naučili sa od nej „*počúvaniu a obetavej skromnosti, vlastnostiam, ktorými sa vyznačovala ako prvá učeníčka Pána.*“⁴² Ak to tak budeme podľa jej vzoru robiť, potom ako kresťania skutočne prispejeme príkladom svojho života nielen na našom Slovensku, ale aj v zjednotenej Európe, ba na celom svete k jeho evanjelizácii, k vytvoreniu bratskejšieho a spravodlivejšieho spoločenstva už tu na zemi. Len treba chcieť! Eva Levalliérová sa o to pokúsila až vo svojich 45 rokoch, keď ako slávna divadelná herečka parížskeho *Varieté* ležala v nemocnici po úraze v divadle. Pri rozhovore

³⁸1 Kor 1, 26.

³⁹Tamže, s. 22.

⁴⁰Tamže, s. 23.

⁴¹Tamže.

⁴²Bratislava – Petržalka: Anjel Pána, in *Pápežské listy a dokumenty* 41, s. 28.

s ošetrujúcou rehoľnou sestrou si spomenula na svoje prvé sv. prijímanie. Zaplavil ju pocit veľkého pokoja a schopnosť odpustiť krivdy svojmu otcovi, ktoré spáchal na svojej manželke, ktorú zabil a napokon sám spáchal samovraždu. Predtým veľa pil, bil a terorizoval celú rodinu. Hoci len na krátko, ale predsa jej zasvietilo svetlo milosti, ktoré jej opäť zasvitlo až o šesť rokov neskôr, keď si prenajala v lete 1917 neveľký zámok v dedinke Chaceaux – sur – Chiselle, ktorý spravoval miestny farár Chasteigner, ktorý viedol s Evou rozhovory na tému viery. Priniesol jej knižku o kajúcej sv. Márii Magdaléne. Pri čítaní jej životopisu sa Evy dotkla Božia milosť. Hneď utekala za kňazom a prosila o odpustenie za život, ktorý viedla: nepamätala na Boha, nežila s Cirkvou, mala veľa peňazí za úspechy, ktoré dosiahla, v jej živote bolo veľa mužov, s ktorými žila pričom ju zaujímala len ich peňaženka. Ale po rozhrešení sa rozhodla skončiť s divadelnou kariérou, hoci jej kňaz namietal, že môže byť dobrou herečkou aj dobrou kresťankou. Lenže ona si nedala povedať. Predala väčšinu svojho majetku a peniaze venovala na dobročinné účely, prijala habit III. rádu sv. Františka a obdržala meno Eva Mária od Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Ako misionárka odišla do Tuniska, kde pracovala ako ošetrovateľka, lenže jej zdravotný stav sa zhoršoval. Arcibiskup Lemaître jej v roku 1924 odporúčal, aby misii pomáhala svojím utrpením. *Vaša nová úloha práve začína* – povedal jej. Koncom života veľmi trpela, tvár sa jej zmenila na nepoznanie, stratila svoju povestnú krásu, no komentovala to slovami: *Dobrý Pane, hrešila som týmito darmi. Teraz Ti d'akujem, že si mi ich vzal a dovoľuješ mi, aby som tak odčinila svoje hriechy*. Do poslednej chvíle myslela na druhých, modlila sa za nich. Na svoj hrob kázala napísať: *Pane, ktorý si ma stvoril, zmiluj sa nado mnou*. Zomrela 11. júna 1929.⁴³

⁴³ Porov. *Milujcie sie* 3/ 2003, in *Svetlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XI., č. 47, 23. listopadu 2003, s. 10 – 11.

Bratia a sestry! Ak chceme byť Ježišovými učeníkmi a apoštolmi potom prosme Pannu Máriu, ktorá sa stala *služobnicou Slova*, aby sme v službe Bohu a jeho kráľovstvu dosiahli naplnenie toho, čo Boh pre nás naplánoval.⁴⁴ A tak s Máriou, Pánovou služobnicou objavíme radosť a plodnosť života.⁴⁵

⁴⁴ Porov. *Posolstvo Svätého Otca Jána Pavla II. k 40. svetovému dňu za duchovné povolania 11. máj 2003*, in *Pápežské listy a dokumenty 41*, s. 13 – 21.

⁴⁵ *Posolstvo Svätého Otca Jána Pavla II. k 18. svetovému dňu mládeže, 13. apríl 2003*, in *Pápežské listy a dokumenty 41*, s. 5 – 12.

Návšteva Jána Pavla II. v Roku ruženca na Slovensku (Slová Jána Pavla II. k slovenskému národu)⁴⁶

Trnava – Spolok sv. Vojtecha, 8.januára 2004

„Myslela som si, že musím obracať ľudí na vieru. Medzičasom som sa naučila, že mojou úlohou je milovať. A láska obráti, koho chce“ – tvrdí bl. Matka Tereza.⁴⁷ S touto myšlienkou na vieru a lásku sa obraciam na vás na všetkých, aby sme verili v Pána Boha a milovali svojho blízkeho ako seba samého, pričom si pripomeňme toho, ktorý Matku Terezu vyhlásil za blahoslavenú – na Jána Pavla II. muža veľkej viery a vrúcnej lásky.

V reminiscencii na jeho tretiu návštevu Slovenska, 11. – 14. septembra 2003, sa zamyslime nad jeho myšlienkami k slovenskému národu, ktoré nám zanechal.

Sú to predovšetkým pápežove *„spomienky, ktoré vyvolávajú v mojom srdci hlboké a radostné pocity,“*⁴⁸ vyjadrujúce vďaku za *„krásne spomienky na eucharistické slávenia a na stretnutia“*⁴⁹ uskutočnené len vďaka *„Pánovi, že mi doprial už po tretí raz vstúpiť na milovanú slovenskú zem.“*⁵⁰ **Prišiel ako pútnik evanjelia, ktorý priniesol pozdrav pokoja a nádeje všetkým,**⁵¹ *ktorí na tejto slovenskej zemi žijú v práci, utrpeniach i nádejách,*⁵² aby každému

⁴⁶ Porov. Slová Svätého Otca slovenskému národu. Prihovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003. In: Pápežské listy a vatikánske dokumenty 41. SSV, Trnava 2003, s. 30

⁴⁷ SMS servis 7772 z 18. decembra 2003.

⁴⁸ Slová Svätého Otca slovenskému národu. Prihovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003, s. 30.

⁴⁹ Tamže.

⁵⁰ Prihovor Svätého Otca Jána Pavla II. po prilete na Slovensko, s. 5.

⁵¹ Porov. Tamže.

⁵² Tamže.

vyprosil hojnosť Božieho požehnania.⁵³ „Počas mojej púte... rád by som sa stretol a rozprával s každým z vás, navštívil každú rodinu, precestoval vaše krásne kraje, prišiel do každého cirkevného spoločenstva tohto milovaného národa.“⁵⁴

Vrcholom tejto veľkej lásky k slovenskému národu bolo napokon najkrajšie vyjadrenie Jána Pavla II. v homílii počas beatifikačnej sv. omše v bratislavskej Petržalke: **„Napokon s pocitmi najhlbšej lásky pozdravujem teba, milovaný slovenský národ, tu prítomný alebo ma počúvajúci cez rozhlas či televíziu. Vzdávam vd'aky Bohu za teba, že si si dokázal aj v ťažkých chvíľach zachovať vernosť Kristovi a jeho Cirkvi. Povzbudzujem ťa: nikdy sa nehanbi za evanjelium (porv. Rim 1, 16)! Chráň si ho vo svojom srdci ako najcennejší poklad, z ktorého môžeš čerpať svetlo a silu do každodenného života.“**⁵⁵

Aby sme si zachovali tento odkaz, pápež Ján Pavol II. nás sám odporúča našej patrónke Sedembolestnej Panne Márii: „Jej zverujem súčasnosť i budúcnosť Cirkvi a slovenského národa, aby rastúc pod Kristovým krížom, vedel v ňom objaviť a prijať posolstvo lásky a spásy.“⁵⁶ Ona „otvorená Božiemu zámeru, spoluprežíva vo svojom srdci obeť, ktorou sa Syn odovzdáva otcovi pre život sveta. Prijímajúc apoštola Jána, ktorého jej Ježiš zveril, stáva sa Matkou všetkých ľudí.“⁵⁷ Počas generálnej audiencie vo Vatikáne 17. septembra 2003 sa pápež vrátil niekoľkými myšlienkami k svojej apoštolskej ceste na Slovensko, keď pripomenul: „Nech Sedembolestná Panna Mária ochraňuje Slovensko, aby úzkostlivo chránilo evanjelium, vzácny dar, ktorý treba zvestovať a dosvedčovať

⁵³ Porov. Tamže.

⁵⁴ Tamže, s. 6 – 7.

⁵⁵ Homília Svätého Otca na beatifikačnej svätej omši v Bratislave – Petržalke. Prihovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003, s. 25 – 28.

⁵⁶ Tamže.

⁵⁷ Tamže.

svätosťou života. Nech ti Boh žehná, drahé Slovensko! Vďaka za tvoju lásku k Cirkvi a k Petrovmu nástupcovi!“⁵⁸

Túto pre občianske a náboženské dejiny Slovenska dosvedčili hlavne slávni bratia zo Solúna – sv. Cyril a Metod, ale aj ostatní, „*ktorí preukázali svoje čnosti v obetavej službe Bohu a bližným.*“⁵⁹ K nim pribudli biskup Vasil' Hopko a rehoľná sestra Zdenka Schelingová. „*Obaja stoja pred nami ako žiarivé príklady vernosti z čias tvrdého a nemilosrdného náboženského prenasledovania. Biskup Vasil' nikdy nezaprel svoju príslušnosť ku Katolíckej cirkvi a vernosť pápežovi. Rehoľná sestra Zdenka, aby pomohla služobníkom Pána Boha, neváhala vystaviť vlastný život nebezpečenstvu. Obaja boli podrobení nespravodlivému súdnemu procesu a rozsudku, mučeniu, ponižovaniu, samote a smrti. Kríž sa im stal cestou k životu, prameňom sily a nádeje, skúškou lásky k Bohu a blížnemu.*“⁶⁰ Aby tak „*všetci zanechali plodné brázdy dobra v kultúre slovenskej spoločnosti. Dejiny tejto zeme sa takto vo veľkej miere javia ako dejiny vernosti Kristovi a jeho Cirkvi.*“⁶¹

Preto spoločne prosme Pannu Máriu aj s našimi novými blahoslavenými za kresťanské spoločenstvo žijúce na Slovensku, aby sme boli bohatí na svätosť! A my bratia kňazi použime niekedy pri sv. omšiach aj formulár s bohatými modlitbami *Za miestne cirkevné spoločenstvo*⁶² či *Za vlast' alebo obec!*⁶³

⁵⁸Generálna audiencia vo Vatikáne. Prihovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003, s. 31 – 33.

⁵⁹Prihovor Svätého Otca Jána Pavla II. po prilete na Slovensko, s. 5 - 6.

⁶⁰Homília Svätého Otca na beatifikačnej svätej omši v Bratislave – Petržalke, s. 27.

⁶¹Prihovor Svätého Otca Jána Pavla II. po prilete na Slovensko, s. 5 - 6.

⁶²Porov. Rímsky misál. Omše a modlitby za rozličné potreby. I. Za svätú Cirkev. E. Za miestne cirkevné spoločenstvá.

⁶³Porov. Rímsky misál. Omše a modlitby za rozličné potreby. II. Za verejné záujmy. 17. Za vlast' alebo za obec.

**Návšteva Jána Pavla II. v Roku ruženca na Slovensku
(Príhovor Jána Pavla II.
k členom Konferencie biskupov Slovenska)⁶⁴**

Zavar, 12.februára 2004

Ján Pavol II. nás počas modlitby *Anjel Pána* v bratislavskej Petržalke 14. septembra 2003 vyzval na spoločnú modlitbu s Matkou Cirkvi, sv. Jánom a našimi novými blahoslavenými – bl. Vasiľom Hopkom a bl. Zdenkou Schelingovou za odvahu v konaní dobra!⁶⁵

Tú predovšetkým vyprosujeme našim biskupom, podľa záverečnej časti *Direktória pre pastoračnú službu biskupov*, ktorí sú ustanovení ako prví na službu Bohu a jeho svätému ľudu.⁶⁶

Že by nám ostatným ako vodcovia pomáhali vynikajúcou a neustávajúcou službou v predsedaní lásky, za čo by mali byť ochotní dať aj život za svojich bratov a sestry v chápaní a vykonávaní svojej authority i svojho úradu v duchu evanjelia – ako si to od našich biskupov želal Svätý Otec.⁶⁷

Že by tak vedeli:

1. zabezpečiť pokračovanie v ľudskej a duchovnej formácii v kňazských seminároch a v rehoľných domoch spolu s primeranou kultúrnou úrovňou v osobitnej príprave, aby

⁶⁴ Porov. *Príhovor Svätého Otca k členom Konferencie biskupov Slovenska*, in *Príhovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003. Pápežské listy a Vatikánske dokumenty 41*, SSV, Trnava 2003, s. 15 – 18.

⁶⁵ Porov. *Bratislava – Petržalka: Anjel Pána*, in *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty 41*, s. 28.

⁶⁶ Porov. *Príhovor Svätého Otca k členom Konferencie biskupov Slovenska*, in *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty 41*, s. 15 - 18.

⁶⁷ Porov. *Tamže*.

Cirkev a svet mali skromných a apoštolsky horlivých kňazov i zasvätené osoby

2. prosieť Pána žatvy, prebúdzat' svedomie a byť múdro pastoračne činný v napomáhaní nového rozkvetu kňazských a rehoľných povolaní, od ktorých v konečnom dôsledku závisí budúcnosť Cirkvi na Slovensku
3. uskutočňovať dôvernú a múdru spoluprácu s laikmi pre napĺňanie časného poriadku kresťanským duchom
4. ohlasovať a brániť jednotu a nerozlučiteľnosť manželstva a venovať veľkú pozornosť rodine – chrámu lásky a života
5. mať láskavý pohľad na mladých, ktorí sú prítomnosťou i budúcnosťou Cirkvi i spoločnosti
6. viesť otvorený dialóg so svetom kultúry, opierajúc sa o presvedčenie, že viera a rozum si vzájomne pomáhajú a jedna druhej slúžia buď ako kriticko – očistné oko, alebo ako povzbudenie na pokrok v bádaní a v prehlbovaní
7. postarať sa o slabých a chudobných, v ktorých chce byť spoznaný Kristus
8. s pastoračnou zaoberanosťou stáť pri nezamestnaných, zaoberajúc sa ich zložitou situáciou a stimulujúc všetky sociálne zložky na vytvorenie nových pracovných príležitostí hlavne kvôli mladým, aby mohli vhodne realizovať svoje schopnosti často vycibrené rokmi teoretickej a praktickej prípravy
9. vyzdvihovať ľudské hodnoty, ktoré napomáhajú evanjelizáciu – prvoradé poslanie Cirkvi.⁶⁸

Že to nebudú mať slovenskí biskupi jednoduché, Svätý Otec najskôr vyjadril *veľkú radosť* z bratského stretnutia, ktoré by im malo pripomenúť apoštolov zhromaždených okolo Ježiša v hľadaní novej

⁶⁸ Porov. *Tamže*.

sily v krátkom odpočinku medzi kázaním a apoštolátom (porov. Mk 6, 30 – 32), že by sa Cirkev na Slovensku prostredníctvom svojich biskupov mohla vrátiť k slobodnému uskutočňovaniu svojho poslania.⁶⁹ „Pápež vie, ctihodní bratia, že biskupská služba nesie so sebou trne a kríže, ktoré často ostávajú skryté v srdci. Ale tiež vie, ako aj vy, že v tajomnom pláne Božej prozreteľnosti sú tieto trápenia zárukou plodnosti apoštolátu, ktorý s Božou pomocou prinesie hojné ovocie. Nestrácajte odvahu a nepoddávajte sa ťažkostiam ani námahám. Vždy sa spoliehajte na Pánovu milosť, ktorá koná zázraky aj cez našu slabosť (porov. 2 Kor 12, 9).“⁷⁰

Ak chceme byť my kňazi, pomocníci a poradcovia diecézneho biskupa,⁷¹ s ktorým vytvárame jediné presbytérium,⁷² „ktoré spolu s ním nesie zodpovednosť za partikulárnu cirkev,“⁷³ konkrétne uplatníme svoje čítanie s Cirkvou, „predovšetkým s pápežom, stredobodom jednoty Cirkvi a s jeho Učiteľským úradom.“⁷⁴ Väčšmi si uvedomujeme, že sme služobníci, ktorí konajú v súlade s ostatnými záväzkami, ktoré sme slobodne a slávnostne prijali pred Bohom a spoločenstvom – a tak nič nekonajme v liturgii na vlastnú päsť – nič nepridávajme, nič nevynechávajme ani nič nemeňme, lebo zvlášť neposlušnosť pri eucharistickom slávení je v zjavnom protiklade so samotnou podstatou Najsvätejšej Eucharistie, ako aj s Kristovou obetou. To isté platí aj pre slávenie ostatných sviatostí, najmä pokiaľ ide o sviatosť zmierenia, ale i o naše venovanie sa opravdivej

⁶⁹ Porov. *Tamže*.

⁷⁰ *Tamže*.

⁷¹ Porov. CIC, kán. 384.

⁷² Porov. KKC, 1567.

⁷³ KKC, 1595.

⁷⁴ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *Znovu začať u Krista, obnovený záväzok zasväteného života v treťom tisícročí, inštrukcia z 19. mája 2002*, 32, in *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty* 35, SSV, Trnava 2003

a vedomej účasti veriacich na posvätnnej liturgii.⁷⁵ Lebo len biskup je moderátorom liturgie ako pedagóg viery.⁷⁶

Ján Pavol II. v posynodálnej apoštolskej exhortácii *Pastores Gregis*, ktorá je ovocím 10. riadnej biskupskej synody, ktorá sa konala v dňoch 27. septembra až 30. októbra 2001 na tému: *Biskup – služobník evanjelia Ježiša Krista pre nádej ľudstva* napísal, že pastoračná služba biskupa sa má riadiť príkladom Krista, Dobrého Pastiera – v dobrotivosti ducha, v súcite, v prejavoch trpezlivosti a v odpúšťaní. Biskup vládne srdcom pokorného služobníka a milujúceho pastiera, ktorý má na zreteli predovšetkým Božiu slávu a spásu duší. Tieto charakteristické črty robia biskupov jedinečnými v ich pastoračnom štýle uskutočňovanom v diecéznom spoločenstve za podpory kňazov, prvých spolupracovníkov biskupa vo všetkých cirkevných aktivitách. V sile krstu sú účastníkmi rovnakého posolania prijatého od Krista veriaci, ktorí majú spolupracovať na výstavbe Cirkvi podľa svojich podmienok a vlastných úloh zvlášť vo farnosti, ktorá zostáva základnou bunkou každodenného života v diecéze.⁷⁷ Služba biskupa na začiatku nového tisícročia spočíva predovšetkým v ohlasovaní Evanjelia, na ktoré si Kristus povolal apoštolov a podobne ako ich posielal aj biskupov, aby boli pre všetkých živým znakom Ježiša Krista, Učiteľa, Kňaza a Pastiera.⁷⁸ Napokon Svätý Otec zveril toto poslanie Panne Márii, Matke Cirkvi a Kráľovnej apoštolov, ktorá nechýbala na modlitbách apoštolského kolégia vo Večeradle, že by všetkým biskupom vyprosila milosť, aby sa nikdy nespreneverili svojmu vyvoleniu, ktoré dostali od Ježiša Krista. Lebo ako Mária je svedkom pravdivého života, tak určite vyprosí celému

⁷⁵ Porov. KONGREGÁCIA PRE KŇAZOV, *Kňaz, pastier a vodca farského spoločenstva, inštrukcia zo 4. augusta 2002*, 15, in *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty* 39, SSV, Trnava 2003.

Porov. JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*, 34 – 52.

⁷⁶ Porov. JÁN PAVOL II., *Pastores gregis*, 35 – 37.

⁷⁷ Porov. *Apoštolský list Pastores gregis* z 16. 10. 2003, in *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XI., č. 45, 9. listopadu 2003, s. 11 – 12.

⁷⁸ Porov. JÁN PAVOL II., *Pastores gregis*, 75.

Božiemu ľudu nádej a potechu, pokiaľ nepríde Pánov deň nádeje.⁷⁹
A spolu s biskupmi prosme Pannu Máriu i my, aby sme aj my kňazi zostali verní Pánovi: „*Ó, Mária: želám si vložiť svoju osobu, svoju snahu posväcovať sa, do tvojej materskej ochrany, chcem, aby si ma viedla a inšpirovala k pripodobneniu sa Kristovi, hlave a pastierovi, ktoré si úrad farára vyžaduje. Daj, aby som si uvedomil, že stojíš vždy pri každom kňazovi v jeho poslaní služobníka jediného Sprostredkovateľa, Ježiša Krista: ó, Matka kňazov, Pomocnica a Sprostredkovateľka všetkých milostí.*“⁸⁰

⁷⁹ Porov. *Tamže*.

⁸⁰ Porov. KONGREGÁCIA PRE KŇAZOV, *Kňaz, pastier a vodca farského spoločenstva, inštrukcia zo 4. augusta 2002, Modlitba farára k Najsvätejšej Panne Márii*, s. 67 – 69.

Ďakovná púť Slovákov v Ríme

Suchá nad Parnou, 11.marca 2004

*„Naše poďakovanie by nebolo trváce ani úprimné a dôsledné, keby sme zabudli na odkaz, ktorý nám Ján Pavol II. svojou návštevou zanechal. Je to odkaz milujúceho otca a priateľa, ktorý nás pozná a vie, čo práve najviac potrebujeme. Sú to slová jemného, ale nie povrchného povzbudenía, ktoré dvíhajú, vlievajú nádej a odvahu pred ťažkosťami, slová adresované všetkým“*⁸¹ - povedal kardinál Jozef Tomko, na sv. omši v bazilike sv. Petra v Ríme 14. februára 2004 na sv. omši v prítomnosti ďakujúcich slovenských pútnikov.

A tak teda, aby sme nezabudli na odkaz Jána Pavla II., ktorý nám povedal presne po piatich mesiacoch po skončení svojej tretej apoštolskej cesty na Slovensku, vyberme si z neho to najpodstatnejšie:

1. chrániť si vieru v celosti, žiť ju modlitbou, primeranou katechézou a neustálou formáciou
2. „*Táto viera nech neostáva ukrytá. Ohlasujte a dosvedčujte ju s odvahou, v ekumenickom a misionárskom duchu*“ – zdôrazňoval Ján Pavol II.,

⁸¹Homília Jozefa kardinála Tomku pri ďakovnej národnej púti v Bazilike sv. Petra v Ríme 14. februára 2004, in *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXV, č. 3, marec 2004, s. 195 – 197.

3. tak ako nás to učia sv. Cyril a Metod s nespočтным zástupom svätých a svätíc zrodených počas stáročí našich dejín pevne ukotvených v Kristovom kríži,
 4. vyžarovaním pravdy evanjelia pri každodenných osobných i spoločenských rozhodovaniach zachovávajú slova Kristovho evanjelia: „*Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta!*“ (Mt 5, 13. 14)
- 82

Aby sme to dokázali, pápež nám z Ríma odkázal: „*Putujúci Boží ľud na Slovensku, zatiahni na hlbinu a napreduj na oceáne tohto nového tisícročia, majúc pohľad upriamený na Krista. Hviezdou na tejto ceste nech ti je Panna Mária, Matka Vykupiteľa.*“⁸³

Milovaní, pomodlime sa na tento úmysel slovami Jána Pavla II. zo záveru encykliky *Ecclesia de Eucharistia*: „*Bone pastor, panis vere, Jesu nostri miserere... Dobrý pastier, pravý chlieb, Ježišu zmiluj sa: živ nás a ochraňuj, veď nás k večným dobrám v zemi žijúcich. Ty, čo všetko môžeš a vieš, ktorý nás živíš na zemi, prived' svojich bratov k nebeskému stolu v radosti tvojich svätých.*“⁸⁴

⁸² Porov. *Príhovor Svätého Otca Jána Pavla II. na audiencii 14. februára 2004*, in *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXV, č. 3, marec 2004, s. 200–201.

⁸³ Porov. *Tamže*.

⁸⁴ JÁN PAVOL II. *Ecclesia de Eucharistia*, 62.

**Kňaz v službe Evanjelia nádeje
podľa posynodálnej apoštolskej exhortácie
Jána Pavla II.: *Ecclesia in Europa***

Križovany nad Dudváhom, 13.mája 2004

Ján Pavol II. vo svojej exhortácii *Ecclesia in Europa* konštatuje, že Cirkev v Európe už dva razy úprimne sprevádzala svojich biskupov zhromaždených na synode: ⁸⁵ v roku 1991, kedy sa synoda o Európe konala krátko po páde železnej opony na tému: *Bud' me svedkami Krista, ktorý nás oslobodil* a 1. – 23. októbra 1999 bola téma: *Ježiš Kristus, ktorý žije vo svojej Cirkvi – prameň nádeje pre Európu*, ⁸⁶ kedy sa ukázala osobitná príležitosť na stretnutie, vypočutie a konfrontáciu poznatkov ⁸⁷ ohľadom naliehavej podnetnej a aktuálnej úlohy kresťanov novým spôsobom ohlasovať ľudom v Európe oslobodzujúce posolstvo evanjelia. ⁸⁸ Ono je *radostnou zvesťou*, ktorou je sám Ježiš Kristus. V ňom dostávajú dejiny svoj zmysel, smerovanie ako aj dovŕšenie. V jeho smrti a v jeho zmŕtvychvstaní je

⁸⁵ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*. Trnava: SSV 2004, 1.

⁸⁶ Porov. *Tamže*, 1.

⁸⁷ Porov. *Tamže*, 3.

⁸⁸ Porov. *Tamže*, 2.

tak všetko povedané.⁸⁹ A preto sa od všetkých nás - kresťanov v Európe žiada:

1. aby sme vo vnútornom spoločenstve so Zmŕtvychvstalým dokumentovali jeho prítomnosť v spoločenstvách, ktoré rozjímajú a napodobňujú Pannu Máriu ako podobu a obraz Cirkvi vo viere a svätosti, zachovávajúc zmysel a obsah liturgického a vnútorného života a duchovnosti - chválením Pána, modlitbou, klaňaním sa mu a počúvaním jeho tajomstva – čím budú žiť úplne zameraní na neho⁹⁰
2. aby sme sa usilovali v spojení s Petrovým nástupcom byť skutočným miestom a nástrojom spoločenstva celého Božieho ľudu vo viere a láske⁹¹
3. aby sme pokorne a odvážne skúmali svoje svedomie, spoznávali svoje obavy i svoje omyly a úprimne si priznali svoju ťažkopádnosť, nešikovnosť, zanedbania, nevernosť a previnenia.⁹²

a) Špeciálna úloha nás, služobného kňazstva –

je podľa Jána Pavla II. v tom, že sme povolaní sláviť a ohlasovať evanjelium nádeje a osobitným spôsobom mu slúžiť:

1. ohlasovaním Božieho slova, vysluhovaním sviatostí a vedením kresťanského spoločenstva⁹³
2. tým, že v súčasnej európskej kultúrnej a duchovnej situácii budeme znamením protirečenia i nádeje pre spoločnosť, ktorá je chorá na jednostranný horizontalizmus a nevyhnutne potrebuje otvoriť sa transcendentnu⁹⁴
3. predstavovaním celibátu v Cirkvi v jeho úplnom bohatstve – biblickom, teologickom i duchovnom, lebo revízia terajšej

⁸⁹ Porov. *Tamže*, 6.

⁹⁰ Porov. *Tamže*, 27.

⁹¹ Porov. *Tamže*, 28.

⁹² Porov. *Tamže*, 29.

⁹³ Porov. *Tamže*, 34.

⁹⁴ Porov. *Tamže*.

disciplíny, keď v Latinskej cirkvi je záväzne predpísaný a vo východných cirkvách je veľmi vážený, by v tomto ohľade nebola nijakým riešením krízy panujúcej v rozličných častiach Európy v kňazských povolaniach.⁹⁵

b) Diakoni

*„poslaní do služby v cirkevnom spoločenstve, pod vedením biskupa a spolu s jeho kňazstvom plnia **diakoniu** liturgie, slova a lásky k blížnemu.“*⁹⁶

c) Osoby zasväteného života

(mnísi a osoby žijúce v zasvätení Bohu) zohrali pri Evanjelizácii Európy a pri budovaní jej kresťanskej totožnosti základnú úlohu. A pretože Európa stále potrebuje svätosť, prorocko, evanjelizačnú činnosť a službu rehoľníkov je potrebné vyzdvihnúť aj špecifický prínos sekulárnych inštitútov a spoločenstiev apoštolského života, ktoré sa snažia pretvoriť svet zvnútra silou svojho života podľa blahoslavenstiev:⁹⁷

1. svedectvom evanjeliovej bratskosti, čím sa očisťujú a spájajú rozdielne hodnoty
2. pri starostlivosti o najbiednejších, chcú vzbudiť takú tvorivosť, akou sa vyznačovali zakladatelia mnohých rehoľných inštitútov
3. napriek úbytku členov mnohých inštitútov naďalej pokračovať v diele evanjelizovania na iných svetadieloch⁹⁸

d) Starostlivosť o povolania

je pre budúcnosť v kresťanskej Európe a nepriamo aj pre

⁹⁵ Porov. *Tamže*, 35.

⁹⁶ *Tamže*.

⁹⁷ Porov. *Tamže*, 37.

⁹⁸ Porov. *Tamže*, 38.

duchovný pokrok európskych národov životne dôležitou otázkou. Je to jediná možná cesta pre Cirkev napriek znepokojujúcemu nedostatku seminaristov a kandidátov rehoľného života najmä v západnej Európe. Ak teda Cirkev chce ohlasovať, sláviť a slúžiť evanjeliu nádeje, je žiaduce pre rozvinutie pastorácie povolaní:

1. vysvetľovať veriacim vieru Cirkvi o podstate a dôstojnosti služobného kňazstva
2. povzbudzovať rodiny, aby žili ako opravdivé *domáce Cirkvi*, kde by sa rozličné povolania mohli podchytiť, prijať a sprevádzať
3. rozvinúť takú pastoračnú činnosť, ktorá by pomáhala mladým ľuďom robiť rozhodnutia do života zakotveného v Kristovi a odovzdaného Cirkvi
4. *priviesť ohlasovanie povolaní do koľají pravidelnej pastorácie*
5. podnietiť cirkevné spoločenstvá k modlitbovému hnutiu
6. aby sme napokon aj my, sami kňazi, žili a pacovali v dokonalom súlade so svojou sviatosťou identitou, lebo ak budeme vydávať slabé a matné svetlo, ako potom môžeme pritiahnúť mladých, aby nás nasledovali?⁹⁹

e) Pod'akovanie a povzbudenie

Nakoľko „*vykonávanie duchovného úradu v súčasnosti naráža na veľa ťažkostí, ktoré sú podmienené dnešnou prevládajúcou kultúrou, ako aj poklesom počtu kňazov a ich stúpajúcim pastoračným zaťažením a s tým spojenou únavou. Preto si kňazi, ktorí s obdivuhodnou oddanosťou vykonávajú službu, ktorá im bola zverená, zasluhujú vysoké ocenenie, vd'ačnosť a dôveru*“ – konštatuje vo svojej apoštolskej exhortácii *Ecclesia in Europa* Ján Pavol II. a pokračuje pre nás svojím úprimným povzbudením: „*Nestrácajte odvahu a nedajte sa premôcť únavou; pokračujte vo svojej vzácnej a nenahraditeľnej práci v plnom spoločenstve s nami*

⁹⁹ Porov. *Tamže*, 40.

biskupmi, v radostnom bratskom zväzku s ostatnými kňazmi, v úprimnej spoluzodpovednosti s tými, ktorí vedú život zasvätení Bohu, i so všetkými laikmi. “¹⁰⁰

f) Slovensko pri budovaní identity novej Európy

Pri svojej poslednej návšteve Slovenska sa k nášmu vstupu do spoločenstva európskych národov vyjadril aj Svätý Otec, a to na letisku v Bratislave, keď povedal: „*Prispejte svojou bohatou kresťanskou tradíciou k budovaniu identity novej Európy*“¹⁰¹ a počas Generálnej audiencie 17. septembra 2003 vo Vatikáne: „*Som si istý, že po vstupe do európskej únie dokáže slovenský národ ponúknuť pri budovaní Európy svoj platný príspevok aj na poli hodnôt. Vďaka Bohu totiž vlastní bohaté duchovné dedičstvo, ktoré si napriek tvrdému prenasledovaniu v minulosti vedelo pevne zachovať. Výrečným svedectvom toho je sľubný rozkvet kresťanského života a kňazských i rehoľných povolaní. Modlím sa za to, aby tento milovaný národ s dôverou pokračoval na tejto ceste.*“¹⁰²

Modlime sa za to k Panne Márii spolu so Svätým Otcom: „*Ranná zora nového sveta, ukáž, že si Matkou nádeje, a **bedlinad nami!** Bedli nad Cirkvou v Európe: celú ju prežiar evanjeliom; nech je skutočným miestom spoločenstva; nech žije svojím poslaním ohlasovať a sláviť evanjelium nádeje a slúžiť mu v záujme pokoja a radosti všetkých.*“¹⁰³

¹⁰⁰Tamže, 36.

¹⁰¹Prihovor Svätého Otca Jána Pavla II. po prilete na Slovensko. In: PÁPEŽSKÉ LISTY A VATIKÁNSKE DOKUMENTY 41: Prihovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku 11. – 14. septembra 2003. Trnava: SSV 2003, 5 – 7.

¹⁰²Generálna audiencia vo Vatikáne. In: Tamže, 31 – 33.

¹⁰³JÁN PAVOL II.: Ecclesia in Europa, 125.

Odporúčaná literatúra

PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA: *Nové povolania pre novú Európu*. Trnava: SSV 1998.

BISKUPSKÁ SYNODA, DRUHÉ MIMORIADNE ZHROMAŽDENIE PRE EURÓPU: *Ježiš Kristus, ktorý žije vo svojej Cirkvi, prameň nádeje pre Európu*. Trnava: SSV 1999.

DOKUMENTY KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA 1: *Pastiersky list biskupov Slovenska o európskej integrácii*. Trnava: SSV 2002.

DOKUMENTY KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA 2: *Kristus – nádej Európy, Stredoeurópske katolícke dni 2003/ 2004*. Trnava: SSV 2003.

PÁPEŽSKÉ LISTY A VATIKÁNSKE DOKUMENTY 47: *Posolstvo Svätého Otca Jána Pavla II. k 41. svetovému dňu Modlitieb za duchovné povolania, 2. máj 2004, Štvrtá veľkonočná nedeľa*. Trnava: SSV 2004.

PÁPEŽSKÉ LISTY A VATIKÁNSKE DOKUMENTY 49: *List Svätého Otca Jána Pavla II. kňazom na Zelený štvrtok 2004*. Trnava: SSV 2004.

Služobníci Božieho slova ¹⁰⁴

Trnava – Modranka, 17. júna 2004

Venovanie

Ján Pavol II. pri 45. výročí svojej biskupskej vysviacky a 25. výročia zvolenia za pápeža pokračuje na požiadanie mnohých vo svojich spomienkach na svoju biskupskú službu počnúc rokom 1958, ako i v súčinnosti s procesom prác na vzniku posynodálnej exhortácie venovanej biskupskej službe ¹⁰⁵*Pastores gregis* zo 16. októbra 2003. ¹⁰⁶„*Svoje zápisky*“ venuje nie len biskupom, ale „*i celému Božiemu ľudu.*“ ¹⁰⁷

Vstaňte, pod'me!

*S pohľadom upriameným na Krista, posilnení nádejou, ktorá nemôže sklamať, kráčajme spolu cestami nového tisícročia: **Vstaňte, pod'me!** (porov. Mk 14, 42)* ¹⁰⁸ - pozýva nás všetkých Svätý Otec, opatrovať to, čo nám bolo zverené a vyhýbať sa svetským prázdny rečiam a protikladným tvrdeniam falošnej vedy (porov. 1 Tim 6, 20). ¹⁰⁹ Preto pápež postupne v 1. časti autobiografických reflexií vysvetľuje svoje povolanie za nástupcu apoštolov – najskôr ako pomocného biskupa a neskôr krakovského arcibiskupa – kardinála,

¹⁰⁴ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, pod'me!* Trnava: SSV 2004, s. 31 – 33.

¹⁰⁵ Porov. *Tamže*, s. 5.

¹⁰⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 15.

¹⁰⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, pod'me!* s. 6.

¹⁰⁸ *Tamže*.

¹⁰⁹ Porov. *Tamže*, s. 31 – 33.

¹¹⁰skrze vyvolenie Piom XII. a liturgické gestá biskupskej vysviacky z 28. septembra 1958 v deň spomienky na sv. Václava. ¹¹¹

Učiteľ Slova ¹¹²

Medzi prvoradé poslanie biskupa „*je byť služobníkom Slova*,“ ¹¹³ktorý učí, ohlasuje a vysvetľuje Božie slovo osobne vo svojej katedrále, alebo navštevujúc miestne cirkvi a spoločenstvá vo svojej diecéze, či už cez rozhlas, za pomoci televízie, internetu alebo tlačeného slova. V tom im pomáhame my kňazi, diakoni, katechéti, učitelia, prednášatelia teológie a vzdelaní laici. ¹¹⁴ Nič však nemôže nahradiť prítomnosť biskupa, ktorý objasňuje Božie slovo tým, ktorí sa okolo neho zhromaždili ako okolo zákonníka, „*ktorý sa stal učeníkom nebeského kráľovstva, podobá sa hospodárovi, ktorý vynáša zo svojej pokladnice veci nové i staré*“ (Mt 13, 52) na utíšenie ľudského hladu po živom slove. Je nutné tento hlad utíšiť, preto je podľa Jána Pavla II. potrebné, aby sme podľa Máriinho vzoru počúvali Slovo a premýšľali o ňom (porov. Lk 2, 19), lebo v dnešnej záplave slov, obrazov a zvukov je dôležité, aby sa biskup nedal prehlušiť. Preto je v prvom rade potrebné počúvať predovšetkým Boha ale aj iných, lebo nás všetkých spája to isté tajomstvo Božieho slova o spáse. ¹¹⁵ Ako to potvrdzuje svätý Gregor Naziansky, keď ešte ako mladý kňaz povedal: „*Najprv sa treba očistiť, až potom očisťovať iných; najprv sa učiť múdrosti, až potom v nej poučovať iných; stať sa svetlom a potom osvecovať iných; priblížiť sa k Bohu, a tak k nemu privádzať iných; posvätiť sa a potom posväcovať; viesť za ruku a múdro radiť. Viem, či služobníci sme, na aké miesto sme*

¹¹⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 56.

¹¹¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 7 – 42.

¹¹² Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 26 – 31.

¹¹³ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 32.

¹¹⁴ Porov. CIC, kan. 747 – 772.

Porov. KKC, § 1533 – 1600.

¹¹⁵ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 32 – 33.

postavení a kam sme poslaní. Poznám Božiu vznešenosť a ľudskú slabosť, ale aj jej silu. Kto je teda kňaz? Je obranca pravdy, ktorý bude stáť s anjelmi, vzdávať chvály s archanjelmi, prenášať obety na nebeský oltár, s Kristom vykonávať kňazstvo, obnovovať tvora, utvárať v ňom Boží obraz, pracovať pre nebeský svet.“¹¹⁶

Ohlasovať evanjelium nádeje

V posynodálnej apoštolskej exhortácii z 28. júna 2003 *Ecclesia in Europa* Ján Pavol II. žiada od všetkých pokrstených,¹¹⁷ aby boli hodnovernými poslami viery, ktorých vyformované životy žiaria krásou evanjelia, „*nielen preto, aby sa zabránilo schátraniu viery v nepriateľskom prostredí vinou nedostatku starostlivosti, ale aj preto, aby evanjelizujúce svedectvo dostalo oporu a nové impulzy. Preto je rozhodujúca prítomnosť a znaky svätosti: tá je podstatným predpokladom autentickej evanjelizácie, ktorá je schopná dávať nádej. Vôbec totiž nestačí ponúkať pravdu a milosť iba slovným ohlasovaním a slávením sviatostí. To je jeden z najväčších vkladov Cirkvi v Európe na začiatku nového tisícročia.*“¹¹⁸ Preto nám dal za príklad emeritného milánskeho arcibiskupa a kardinála Carla Máriu Martiniho, ktorý svojimi známymi katechézami zo svojej katedrály priťahoval zástupy ľudí a odkrýval nimi poklad Božieho slova.¹¹⁹

Matka nádeje

Aby sme to dokázali s našimi biskupmi aj my všetci, s dôverou sa zverme Márii, obrazu Cirkvi, ktorá „*živená nádejou, spoznáva spásanosné a milosrdné Božie konanie, v ktorého svetle chápe svoju cestu i celé dejiny. Pomáha nám aj dnes prežívané udalosti vykladať vo vzťahu k svojmu Synovi. Ako nové, Duchom Svätým sformované*

¹¹⁶KKC, § 1589.

¹¹⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 41; 47 – 50; 51 – 54.

¹¹⁸ JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 49.

¹¹⁹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 32.

stvoreníe, nám Mária dáva rásť v cnosti nádeje. Na ňu, Matku nádeje a útechy, sa plní dôvery obraciame so svojimi prosbami. Zverme jej budúcnosť Cirkvi,“ ¹²⁰zvlášť v nastávajúcom Roku Eucharistie, ktorý nám vyhlásil Ján Pavol II. na slávnosť Najsv. Kristovho tela a Krvi, 10. júna 2004, so začiatkom Svetového eucharistického kongresu v mexickom Guadalajare 10. – 17. októbra 2004 s ukončením na Riadnom zasadnutí Synody biskupov 2. – 29. októbra 2005, ktorá bude na tému: *Eucharistia - prameň, vrchol života aposlania Cirkvi.* ¹²¹

¹²⁰ JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 125.

¹²¹ Porov. servis-zah@rcc.sk Zahraničný servis 14. 6. 2004.

Štúdium¹²² a modlitba pastiera¹²³

Majcichov, 9.septembra 2004

Spolu so Svätým Otcom podľa jeho knihy *Vstaňte, pod'me!* zhodne konštatujeme, že popri svojich mnohých povinnostiach nám chýba čas. O to viac si ho potrebujeme nájsť na **sústredenie a štúdium.**¹²⁴

Lebo každý jeden z nás „*potrebuje neustále sa obnovujúcu a hlbokú teologickú formáciu, ako aj širší záujem o myslenie a slovo*“¹²⁵ - tvrdí Ján Pavol II.

A pokračuje zdôrazňujúc, že je potrebné „*vyberať si najpodstatnejšie diela. Tol'ko vecí sa publikuje, no nie všetky sú hodnotné a užitočné. Treba vedieť vyberať a radiť sa, čo čítať.*“¹²⁶

A to by sme mali robiť nie len pre seba, ale pre tých, ku ktorým sme poslaní. Lebo sme pastieri oviec a „***pastierje pre ovce , a nieovce pre pastiera.*** Je s nimi tak úzko spojený, že je pripravený položiť svoj život za ovce (porov. Jn 10, 11). Žiaľ už v časoch episkopátu (396 – 430) sv. Augustína (354 - 430) sa stretávame so zlými pastiermi, ktorí sa nestarajú o ovce ale o seba samých. Biskup z Hippo ich ostro pranieruje: „*Mlieko pijete, vlnou sa odievate, vykrmené zabíjate, ale*

¹²² Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, pod'me!* SSV, Trnava: 2004, s. 65 – 68.

¹²³ Porov. *Tamže*, s. 47 – 50.

¹²⁴ Porov. *Tamže*, s. 65 – 68.

¹²⁵ *Tamže*.

¹²⁶ *Tamže*.

*moje ovce nepasiete. Slabé ste neposilňovali, choré neliečili, zranené neobviazali, blúdiace ste nevolali, stratené nehľadali a silné ste umorili. Tak sa moje ovce rozpráhli, lebo nebolo pastiera.“*¹²⁷

No sv. Augustín je aj optimista – pozná dobrých pastierov. O nich napíše: „*Ked’ oni pasú, pasie Kristus. Lebo v nich je jeho hlas, v nich je jeho láska.*“¹²⁸

Obdobnú skúsenosť má aj sv. Gregor Veľký (540 – 604): „*Hľa, svet je plný kňazov, a v Božej žatve možno sotva nájsť pracovníka, lebo sme síce prijali kňazský úrad, ale úlohu svojho úradu neplníme. Službu ohlasovania zanedbávame a na svoju škodu, ako to vidím, nazývame sa biskupmi, pričom nám viac záleží na mene ako na čnosti. Lebo tí, čo sú nám zverení, opúšťajú Boha, a my mlčíme.*“¹²⁹

Dobrá pastier pozná svoje ovce a ony poznajú jeho (porov. Jn 10, 14). Preto je úlohou pastiera byť v blízkosti ľudí, aby vedel, čím žijú a čo potešuje alebo znepokojuje ich srdcia, lebo „*základom vzájomného poznania nie sú ani tak príležitostné stretnutia, ako skôr skutočný záujem o to, čo sa odohráva v srdciach ľudí, a to bez ohľadu na ich vek, stav či národnosť. Záujem sa má vzťahovať na tých, ktorí sú blízko, aj na tých, čo sú ďaleko* (porov. Christus Dominus, 16).“¹³⁰ Aby sme to aj my pastieri uskutočňovali, Svätý Otec nám radí: „*Záujem o druhého človeka sa... začína modlitbou, jeho rozhovorom s Kristom, ktorý mu zveril svojich. Modlitba nás pripravuje na stretnutie s druhými. Sú to stretnutia, pri ktorých vďaka duchovnej otvorenosti sa môžeme navzájom spoznávať a chápať aj vtedy, keď času nie je nazvyš. Ja sa jednoducho každý deň za všetkých modlím. Ked’ stretnem človeka, už sa zaňho modlím, čo vždy pomáha pri kontakte s ním. Ťažko môžem povedať, ako to vnímajú ľudia; treba sa*

¹²⁷Tamže, s. 47 – 48.

¹²⁸Tamže.

¹²⁹Tamže.

¹³⁰Tamže, s. 49 – 50.

opýtať ich. Mám však zásadu, že každého prijímam ako osobu, ktorú mi posielal Kristus, ako niekoho, koho mi dal a zároveň mi ho zveril. “

S týmto osobne skúseným odporúčaním modlitby Jána Pavla II. za človeka, s ktorým sa práve stretáva, pápež vo svojej knihe spomienok na biskupskú službu od roku 1958, kedy bol vysvätený za biskupa, podáva aj svoju spomienku na tarnovského biskupa Jerzyho Ablewicza, ktorý každý piatok nikoho neprijímal, ale pešo chodil 14 km do mariánskej svätyne svojej diecézy – v Tuchówe. Cestou sa modlil a pripravoval si nedeľnú homíliu. *„Neprestajne bol so svojimi, najskôr modlitbou a potom skutkami. Najskôr však modlitbou. Z nej vyrastá a rozvíja sa tajomstvo nášho otcovstva. V modlitbe stojíme ako ľudia viery vedľa Márie a Jozefa, aby sme spolu s nimi všetkými, ktorých nám Boh zveril, stavali dom pre Božieho Syna – jeho svätú Cirkev. “*¹³¹

Do Cirkvi patria aj moji spolubratia z dekanátu, preto sa tu a teraz pomodlime jeden za druhého, aby sme si vedeli nájsť čas na seba, aby sme sa sústredili na modlitbu a aby sme sa pomodlili aj za svojich veriacich, či za tých ľudí, ktorých sme už dnes stretli, alebo ešte len stretneme slovami tejto modlitby: *„Pane, ako ma unavujú tí, ktorých si mi dal za bratov. Málokedy sú zábavní, často veľmi podivní; každý má vo svojom vnútri čosi svojho osobného, čo ma rozruší. Nedaj však, Pane, aby som pred nimi uzavrel svoje srdce. Ako ťažko je milovať všetkých. Koľko ráz som prišiel na myšlienku uzavrieť sa do kruhu dôverných priateľov, s ktorými si dobre rozumiem. Pane, nedaj, aby som im povedal < Nechápem vás > a utiahol sa do svojho pohodlného < kútika >. Pomôž mi, aby som v tvári každého z nich objavil črty dieťaťa, ktorým boli svojho času, a výraz Božieho dieťaťa, ktorý v nich bude raz odhalený. “*¹³²

¹³¹Tamže.

¹³²Napriek všetkému sú Božie deti. In: POLÁČEK, K.: *Dozrievaš v láske*, SÚSCM, Rím: 1982, s. 145.

„Ako vzor stáda“ (1 Pt 5, 3) ¹³³

Trnava – Tulipán, 7.októbra 2004

Ján Pavol II. napísal o biskupoch vo svojej knihe *Vstaňte, podme!* v zmysle slov Svätého písma „**oči všetkých sú uprené na neho**“ (Lk 4, 20) tieto slová: „*Ako otec rodiny formuje vieru svojich detí predovšetkým príkladom vlastnej náboženskosti a modlitby, tak biskup vplýva na veriacich celým svojím konaním. Preto v Prvom Petrovom liste autor úpenlivo prosí, aby biskupi boli ako vzor stáda* (5, 3)... *Biskup je zvláštnym spôsobom vyzvaný na osobnú svätosť, aby rástla a prehlbovala sa svätosť cirkevného spoločenstva, ktoré mu bolo zverené. On je zodpovedný, aby sa realizovalo všeobecné povolanie na svätosť,*“¹³⁴ v ktorom spočíva vnútorná dynamika ekleziológie.¹³⁵ „*Lud zhromaždený v jednote Otca, Syna a Ducha Svätého je ľud patriaci tomu, ktorý je trojnásobne svätý* (porov. Iz 6, 3).“¹³⁶ Vyznávať Cirkev ako svätú, napísal Ján Pavol II., znamená poukázať na jej tvár Kristovej nevesty, za ktorú sa Ježiš práve preto vydal na smrť, aby ju posvätil.¹³⁷ „*Je to dar svätosti, ktorý sa stáva úlohou. Treba si neustále uvedomovať, že tejto úlohe musí byť podriadený celý život kresťana: Lebo to je Božia vôľa, vaše posvätenie* (1 Sol 4, 3).“¹³⁸ Na začiatku sedemdesiatych rokov, nadväzujúc na konštitúciu *Lumen gentium*, Ján Pavol II. napísal: „*Podstatný význam svätosti spočíva v tom, že vždy je svätosťou osoby.*“¹³⁹ „*Osobná svätosť každého jednotlivca dodáva krásu tvári*

¹³³ JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* SSV, Trnava: 2004, s. 33 – 37.

¹³⁴ Porov. *Lumen gentium*, 39 – 42.

¹³⁵ Porov. *Novo millenio ineunte*, 30.

¹³⁶ JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* SSV, s. 33 – 37.

¹³⁷ Porov. *Novo millenio ineunte*, 30.

¹³⁸ JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* SSV, s. 33 – 37.

¹³⁹ WOJTYLA, K.: *Pri základoch obnovy. Štúdiá o realizácii Druhého vatikánskeho koncilu*, Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo Trnavskej univerzity, spoločné pracovisko TU a VEDY, vydavateľstva SAV, Bratislava: 2003, s. 70 - 75.

Cirkvi, Kristovej nevesty, čím spôsobuje, že jej poslanstvo môže súčasný svet ľahšie prijať.“ ¹⁴⁰

Cirkev sprostredkúva svetu Ježišovo poslanstvo uskutočňovaním jeho slov: „*Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás*“ (Jn 20, 21). K čomu čerpá potrebnú duchovnú silu z eucharistického sprítomňovania obety kríža a zo spoločenstva s Kristovým telom a krvou. ¹⁴¹ K tejto svätej hodine spásy sveta, hodine agónie kríža Veľkého piatku a oslávenia sa duchovne prenáša každý kňaz, keď slúži svätú omšu spolu s kresťanským spoločenstvom. ¹⁴² *Keď Cirkev poukazuje na Krista v tajomstve jeho utrpenia, zjavuje aj svoje vlastné tajomstvo: **Ecclesia de Eucharistia**.*“ ¹⁴³ Pretože kňazom *Druhý vatikánsky koncil* odporúča ¹⁴⁴ denne sláviť Eucharistiu, ¹⁴⁵ v ktorej je pravý stred života a služby, ¹⁴⁶ ako i potrebná duchovná energia k plneniu rozličných pastoračných úloh, ¹⁴⁷ preto Ján Pavol II. vo svojej prvej knihe spomienok a skúseností na kňazskú službu žiada: „*Keďže kňaz je v ustavičnom kontakte s Božou svätosťou, aj on sám sa musí stať svätým. Už sama jeho služba má ho zaväzovať na to, aby sa rozhodol pre život inšpirovaný radikalizmom evanjelia... V tejto perspektíve je pochopiteľný aj dôvod života v celibáte. Z toho je jasné, prečo kňaz tak veľmi potrebuje modlitbu: modlitba sa rodí z Božej svätosti a zároveň je odpoveďou na túto svätosť.*“ ¹⁴⁸ „*Skutočnosť, že moc konsekrovať Eucharistiu bola zverená len biskupom a kňazom, neznamená pre zvyšok Božieho ľudu nejaké obmedzenie, lebo v spoločenstve jedného Kristovho tela, ktorým je Cirkev, je tento dar daný na osoh všetkým.*“ ¹⁴⁹ Ako to tvrdí Teilhard

¹⁴⁰ JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, pod'me!* SSV, s. 33 – 37.

¹⁴¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia de Eucharistia*, 22.

¹⁴² Porov. *Tamže*, 4.

¹⁴³ *Tamže*, 5.

¹⁴⁴ Porov. *Presbyterorum ordinis*, 14.

¹⁴⁵ Porov. *CIC*, kán. 904.

¹⁴⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Dar a tajomstvo. Päťdesiat rokov môjho kňazstva*, Nové mesto, Bratislava: 1997, s. 85.

¹⁴⁷ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia de Eucharistia*, 31.

¹⁴⁸ JÁN PAVOL II.: *Dar a tajomstvo. Päťdesiat rokov môjho kňazstva*, s. 98 - 99.

¹⁴⁹ JÁN PAVOL II.: *Ecclesia de Eucharistia*, 30.

de Chardin, že Eucharistia sa uskutočňuje preto, aby obetovala na oltári celej zeme prácu a utrpenie sveta.¹⁵⁰ A to tak, že v eucharistickom prijímaní dostávame dar Krista a jeho Ducha, čo spôsobuje, že sa vytvárajú putá bratského spoločenstva. Zároveň sa nad bežnú skúsenosť ľudského spolužitia vyzdvihuje skúsenosť bratstva v spoločnej účasti na tej istej eucharistickej hostine.¹⁵¹ „*Proti zárodkom rozdelenia medzi ľuďmi, ktoré sú podľa každodennej skúsenosti v ľudstve hlboko zakorenené ako následok hriechu, sa stavia sila Kristovho tela **rodiaca jednotu**. Eucharistia práve tým, že buduje Cirkev, vytvára spoločenstvo medzi ľuďmi.*“¹⁵²

Sv. Pavol spomína roztržky korintských veriacich pri eucharistických zhromaždeniach. V dôsledku čoho ich vyzval, aby sa zamysleli nad pravou podstatou Eucharistie a vrátili sa k pravému bratskému duchu (porov. 1 Kor 11, 17 – 34). Tak nás to učí Pán Ježiš, keď hovorí: „**Blahoslavení sú tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho**“ (Lk 11, 28). Preto liturgická reforma *Druhého vatikánskeho koncilu* nielen zavádza čím bohatší stôl Božieho slova,¹⁵³ ale i odporúča homíliu v nedeľu a v prikázaný sviatok,¹⁵⁴ aby sa u veriacich vzbudil čím väčší hlad po počúvaní Pánovho slova (Am 8, 11),¹⁵⁵ ktoré oduševňuje tak život jednotlivcov, ako i kresťanských rodín. „*Existuje veľa chvályhodných iniciatív, ktorými farské spoločenstvá prostredníctvom zapájania tých, čo sa zúčastňujú na Eucharistii – kňaza, miništrantov i veriacich – pripravujú nedeľnú liturgiu už v priebehu týždňa, uvažujú dopredu o Božom slove, ktoré sa bude ohlasovať. Cieľom ku ktorému treba dospieť, je, aby celá slávnosť, teda aj modlitba, počúvanie i spev, a nielen homília, vyjadrovali určitým spôsobom posolstvo nedeľnej liturgie, aby čo*

¹⁵⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: *Dar a tajomstvo. Päťdesiat rokov môjho kňazstva*, s. 82.

¹⁵¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia de Eucharistia*, 24.

¹⁵² *Tamže*.

¹⁵³ Porov. *Dei Verbum*, 21 – 26.

Porov. *Sacrosanctum concilium*, 51.

¹⁵⁴ Porov. *Tamže*, 52.

¹⁵⁵ Porov. LITURGICKÁ KOMISIA KBS, *Nové všeobecné smernice Rímskeho misála*, Bratislava: 2003, s. 14 – 15.

*najúčinnejšie zapôsobilo na všetkých zúčastnených. Samozrejme, veľká zodpovednosť je na tých, ktorí vysluhujú Božie slovo. Ich povinnosťou je, aby si s osobitnou starostlivosťou, štúdiom posvätného textu a modlitbou pripravili komentár k Pánovmu slovu, vyjadrili verne jeho obsah a aktualizovali ho v súvislosti s otázkami a životom ľudí našich čias.“*¹⁵⁶ Lebo liturgické ohlasovanie Božieho slova je dialógom Boha so svojim ľuďom, v ktorom sa ohlasujú udalosti spásy a požiadavky zmluvy. Boží ľud naň odpovedá vďakou a chválou, ale aj overovaním svojej vernosti v úsilí o trvalú konverziu, pričom dostáva slávnostný nádych, ktorý bol známy už v Starom zákone. „Boh totiž pri ohlasovaní svojho slova čaká našu odpoveď: odpoveď, ktorú už Kristus dal za nás svojim **amen** (porov. 2 Kor 1, 20 – 22) a ktorú Duch Svätý v nás necháva zaznieť spôsobom, ktorý to, čo sme počuli, vnáša do hĺbky nášho života.“¹⁵⁷

Na prahu Roku Eucharistie, ktorý Svätý Otec začne 17. októbra 2004 v zmysle jeho odkazu z Jeruzalemského večeradla z 23. marca v Jubilejnom roku 2000:

- zostaňme verní odkazu Večeradla, veľkému daru Zeleného štvrtka
- celebrujme svätú Eucharistiu vždy s nadšením
- zotrávajme často a dlhšie v poklone pred eucharistickým Kristom
- vstúpme dajakým spôsobom do školy Eucharistie, aby sme v nej našli
 1. posilu, ktorú sľúbil Ježiš pri Poslednej večeri
 2. tajomný prostriedok na prekonávanie pocitu samoty
 3. oporu pri znášaní svojich utrpení
 4. posilu na pokračovanie v ceste po každodennom znechutení

¹⁵⁶ JÁN PAVOL II.: *Dies Domini. Apoštolský list o svätení nedele*, Don Bosco, Bratislava: 1998, 40 – 41.

¹⁵⁷ *Tamže*, 41.

5. vnútornú silu na upevnenie vlastného rozhodnutia byť verný

- slávením Eucharistie vydávajme Božiemu ľudu svedectvo nášho osobného vzťahu ku Kristovi
- objavujeme vždy znovu a znovu svoje kňazstvo vo svetle Eucharistie
- pomáhajme znovu objavovať tento poklad našim komunitám pri každodennom celebrowaní sv. omše a najmä pri nedeľných zhromaždeniach
- nech zásluhou našej apoštolskej činnosti rastie láska ku Kristovi prítomnému v Eucharistii.¹⁵⁸

Na záver pokračujme aj ďalej s Jánom Pavlom II. v slovách starej modlitby z Didaché: *„Ďakujeme ti, nebeský Otče, za život i poznanie, ktoré si nám zjavil prostredníctvom svojho služobníka Ježiša. Tebe bud' sláva naveky. Ako bol tento lámaný chlieb roztrúsený po návršiach a pozbieraný stal sa jednou vecou, tak nech sa tvoja Cirkev zo všetkých končín zeme zhromaždí v tvojom kráľovstve. Všemohúci Bože, ty si stvoril svet na slávu svojho mena, dal si ľuďom pokrm a nápoj na posilu, aby ti vzdávali vdaky. Nám si však daroval duchovný pokrm a nápoj i večný život prostredníctvom svojho Syna... Tebe bud' sláva naveky!“*¹⁵⁹

¹⁵⁸ Porov. JÁN PAVOL II.: *List z Večeradla. List Svätého Otca Jána Pavla II. všetkým kňazom Cirkvi pri príležitosti Zeleného štvrtka v Jubilejnom roku 2000*, Don Bosco, Bratislava: 2000, 14 – 15.

¹⁵⁹ *Tamže*, 16.

Prežívajme Rok Eucharistie
podľa apoštolského listu Jána Pavla II.
Mane nobiscum Domine¹⁶⁰

Trnava – mesto, 15.novembra 2004

Svojím ďalším dokumentom, ktorým je apoštolský list *Mane nobiscum Domine* zo dňa 7. októbra 2004, sa pápež chce vrátiť k náuke predloženej v encyklike *Ecclesia de Eucharistia*, aby nám ju v tomto *Roku Eucharistie* ešte viac prehĺbil a priblížil.¹⁶¹

Zároveň nám Svätý Otec chce **vyznačiť niektoré perspektívy**, ktoré by mali všetkým pomôcť dosiahnuť osvietené a plodné postoje v *Roku Eucharistie*:¹⁶² preto vytyčuje v 28. bode:

Nech v *Roku Eucharistie* diecézne a farské spoločenstvá vyvinú zvláštne úsilie pre vzájomnú lásku a starostlivosť o tých, ktorí sú v núdzi, lebo to je kritérium, na základe ktorého bude potvrdená autenticnosť našich eucharistických slávností.

Preto si treba všimnúť:

- hlad vo svete
- choroby, ktoré bičujú rozvojové krajiny
- opustených starcov
- ťažkosti nezamestnaných
- strádania prisťahovalcov.¹⁶³

Alfréd Saillat bol pred 60 rokmi členom francúzskej okupačnej armády v africkom Burkina Faso (Horná Volta). Dnes si už ako 80 – ročný spomína, že to bolo pre neho srdcervúce dívať sa na biedu, pri ktorej v prvom rade trpeli deti. Kam som vstúpil pokúsil som sa deťom niečo podstrčiť. Obraz strádajúcich detí ma prenasledoval celý

¹⁶⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: apoštolský list *Mane nobiscum Domine*, 7. októbra 2004.

¹⁶¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 3.

¹⁶² Porov. *Tamže*, 10.

¹⁶³ Porov. *Tamže*, 28.

život. Keď som prišiel do dôchodku stal som sa kmotrom jedného dieťaťa v Burkina Faso, rozhodol som sa založiť detský fond, ktorý by nezjedol veľkú časť peňazí správnej rady. A tak som napísal v mene jednej zo štyroch najchudobnejších krajín sveta, ktorou je Burkina Faso, s 12 miliónmi obyvateľov, z ktorých sa asi 10 miliónov živí poľnohospodárstvom. Ak jednu rodinu v Burkina Faso tvorí asi 10 ľudí, v tejto krajine žije 1 milión malých hospodárstiev, ktorí sa musia živiť na neúrodnej pôde bez pluhov, bez domácich zvierat a kompostární. Preto som poprosil dôchodcov o malé odriekanie bez toho, aby som niekoho dráždil, alebo mu spôsobil bolesť: vzdajme sa niekoľko cigariet, poháru vína, piva alebo si povedzme, že šálkou kávy so zákuskom by sme mohli zachrániť mnoho ľudí od hladu. Spojme sa, žobrajme u svojich detí a vnukov, aby sme spoločne dosiahli veľké veci. Ak to dokážu seniori v jednom štáte, v druhom ich budú nasledovať a nakoniec mladí povedia: Pozrime sa, tí naši starí to zvládli, klobúk dole! S nádejou, kresťanským pozdravom a srdečným večným Pán Boh zaplať – končí Alfréd Saillat svoj list. Pred rokom a pol sa vyzbieralo neuveriteľných 82. 500 švajčiarskych frankov. Na odmenu správnej rade nebol vydaný ani halier. Za nazbieranú sumu nakúpili rehoľné sestry oslov, pluhy, oslie káry, cement a fosfát na založenie kompostu a predali ich pracovitým rodinám. Vďaka týmto prostriedkom sa urodila veľká úroda prosa, ktorým si ľudia naplnili svoje zásobníky a sú šťastní, že nemusia hladovať. Keď sestra Angelika telefonovala Alfrédovi Saillatovi, informovala ho, že nakúpili viac pluhov ako oslov, preto museli mladí silní ľudia priložiť ruku k dielu a sami sa do nich zapriahli. Článok v časopise *Světlo* končí výzvou: Nie je to príklad hodný nasledovania?

164

Milovaní! Keď sme minule zbierali 10 a 20 – halierniky pred ich stiahnutím z obehu na *Charitu*, napadlo ma, že by sme mohli v našich

¹⁶⁴ Porov. Na okraj Listu Svatého otce *Mane nobiscum, Domine, Bývalý voják okupační armády a jeho iniciativa*, In: *Světlo, Týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XII, č. 45, 7. listopadu 2004, s. 9.

farnostiach po celý *Rok Eucharistie* zbierať 50 – halierniky na potreby, ktoré spomínal Svätý Otec **v prospech vzájomnej lásky a starostlivosti o tých, ktorí sú v núdzi**, trebárs pre nejakého misionára z nášho dekanátu, alebo na nejakú aktivitu katolíckej organizácie, na ktorú by sme upozornili svojich veriacich. Veď Ježiš nám hovorí, že chudobných budeme mať vždy medzi sebou, „*ale mňa nemáte vždy*“ (Jn 12, 8). Cirkev zbiera dary pre chudobných zvlášť v pôstnom období, ale od nás to Ján Pavol II. očakáva celý nastávajúci rok.

Sláviť, adorovať, kontemplovat'¹⁶⁵

Suchá nad Parnou, 13. januára 2005

Ján Pavol II. nám v liste *Mane nobiscum Domine* pre Rok Eucharistie píše, že „je nevyhnutné, aby svätá omša bola stredobodom kresťanského života a aby sa v každom spoločenstve robilo všetko na jej dôstojné slávenie podľa stanovených noriem, za účasti ľudu, so zapojením služobníkov do jednotlivých úloh, ktoré sú im určené, a so serióznou pozornosťou aj voči posvätnosti, charakterizovanej i spevom a liturgickou hudbou.“¹⁶⁶

A preto Svätý Otec prichádza s konkrétnou iniciatívou pre každé farské spoločenstvo, ktoré by sa mohlo hlbšie venovať štúdiu *Všeobecných smerníc Rímskeho misála*.¹⁶⁷

Z nich výslovne spomína smernice týkajúce sa *posvätného ticha*: „Osobitne dôležité je tak pri slávení svätej omše, ako aj v eucharistickom kulte mimo nej **rozvíjať vedomie reálnej prítomnosti Krista** a starať sa, aby bolo vyjadrované tónom hlasu, gestami, pohybmi a celkovým správaním. V tomto súvisi nám normy pripomínajú dôraz, ktorý je potrebné dať na chvíle ticha počas liturgického slávenia i počas eucharistickej adorácie.“¹⁶⁸

Tretie typické vydanie *Všeobecných smerníc Rímskeho misála*, ktorého pracovný text v slovenčine pripravila Liturgická komisia KBS v roku 2000 na Celoslovenský liturgický deň 19. septembra 2001 vo Svite, o posvätnom tichu hovorí toto: „Jeho ráz závisí od toho, v ktorom bode liturgickej slávnosti sa zachováva. Pri úkone kajúcnosti a po výzve na modlitbu, chvíľa ticha napomáha sústredene sa vnoriť

¹⁶⁵ JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 17.

¹⁶⁶ *Tamže*.

¹⁶⁷ Porov. *Tamže*.

¹⁶⁸ *Tamže*, 18.

do seba; po čítaniach alebo po homílii pomáha veriacim rozjímať o tom, čo počuli; po prijímaní umožňuje vnútornú modlitbu chvály a vďakyvzdávania. **Už pred vlastným slávením Omše je chvályhodné zachovať posvätné ticho v kostole, sakristii a príľahľých priestoroch, aby sa všetci nábožne a náležite pripravili na slávenie posvätného úkonu.**“¹⁶⁹

Ohľadom posvätného ticha v liturgii Ján Pavol II. pripomína¹⁷⁰ aj svoj apoštolský list zo 4. decembra 2003 *Spiritus et sponsa* k 40. výročiu konštitúcie *Sacrosanctum concilium* O posvätnnej liturgii, kde napísal: „Aspekt, ktorý treba kultivovať s väčším úsilím uprostred našich spoločenstiev je **skúsenosť ticha**. Ono bolo potrebné, **aby sa dosiahla plná ozvena hlasu Ducha Svätého v srdciach a aby bola osobná modlitba tesnejšie spojená s Božím slovom a hlasom Cirkvi**. V spoločnosti, ktorá žije čoraz šialenejším spôsobom, často ohlušená hlukmi a rozptýlená v jednodennosti, objaví cenu ticha, že ono je podstatné. Nie náhodou, aj z druhej strany kresťanského kultu, sa šíria praxe meditácie, ktoré vyzdvihujú dôležitosť sústredenia sa. Prečo neuviesť do pohybu s pedagogickou odvahou osobitnú výchovu k tichu vo vlastných usporiadaniach kresťanskej skúsenosti? Majme pred očami Ježišov príklad, ktorý vyšiel von. **Utiahol sa na pusté miesto a tam sa modlil (Mk 1, 35)**. Liturgia vo svojich rozličných chvíľach a znakoch nemôže zanedbávať toto ticho.“¹⁷¹

Lebo je nevyhnutné, „aby celkový spôsob správania sa k Eucharistii zo strany služobníkov i veriacich bol poznačený mimoriadnou úctou.“¹⁷²

¹⁶⁹ LK KBS: *Nové Všeobecné smernice Rímskeho misála*, Rím 2000, Bratislava: 2001.

¹⁷⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 18.

¹⁷¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Spiritus et sponsa*, 13. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 54, roč. XIV, č. 2/ 2004, s. 146 – 152.

¹⁷² Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 18.

K čomu nám má pomôcť aj *eucharistická adorácia mimo svätej omše*. Ohľadom nej si Ján Pavol II. želá, aby sa počas *Roka Eucharistie* stala osobitným záväzkom pre jednotlivé farské a rehoľné spoločenstvá.¹⁷³ V nej má svoje miesto ruženec, „*chápaný v jeho hlbokom biblickom a kristocentrickom význame, ktorý som odporúčal v apoštolskom liste **Rosarium Virginis Mariae**, môže byť osobitne vhodným spôsobom eucharistickej kontemplácie, prežívanej v spoločenstve s Máriou a v jej škole*“¹⁷⁴ - čítame v apoštolskom liste k Roku Eucharistie zo 7. októbra 2004 *Mane nobiscum Domine*. Svätý Otec tak potvrdzuje stanovisko Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí z 15. januára 1997, v ktorom tvrdí, že počas poklony pred vyloženou Sv. Oltárnou sa medzi modlitby celkom iste môže vložiť recitácia posvätného ruženca zdôraznením kristologických aspektov biblickými čítaniami vzťahujúcimi sa na jednotlivé tajomstvá, pričom sa poskytne priestor na tichú meditáciu a s ňou spojenú adoráciu.¹⁷⁵

Z uvedeného možno pochopiť akú veľkú zodpovednosť pri slávení Eucharistie máme najmä my kňazi, ktorým prináleží predsedáť mu *in persona Christi*.¹⁷⁶ „*Prisudzujúc Eucharistii vážnosť, ktorú si zasluhuje, a pozorne sa snažiac dodržať všetky požiadavky, dávame najavo, že sme si skutočne vedomí veľkosti tohto daru.*“¹⁷⁷

Preto „*ak má dnešné kresťanstvo charakterizovať predovšetkým **umenie modlitby**, ako potom necítiť novú potrebu dlhšie sa utiahnuť v duchovnom rozhovore, v tichej adorácii, v postoji lásky pred Kristom, prítomným v Najsvätejšej Sviatosti? Koľkokrát, moji milí bratia a sestry, som mal túto skúsenosť a načerpal som z nej silu,*

¹⁷³ Porov. *Tamže*.

¹⁷⁴ *Tamže*.

¹⁷⁵ KONGEGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Poznámka k modlitbe ruženca pred vyloženou Sviatosťou*. In: *Príloha k Prot. 2287/96/L*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 36, roč. IX, č. 4/ 1999, s. 461 – 463.

¹⁷⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia de Eucharistia*, 52.

¹⁷⁷ *Tamže*, 62.

potechu a podporu!“¹⁷⁸ - zdôveruje sa Ján Pavol II. vo svojej encyklike *Ecclesia de Eucharistia*.

Skúsme teda aj my rešpektovať smernice Cirkvi ohľadom *posvätného ticha* a snád' sa aj naša duša otvorí v posvätnom tichu v nádeji kontemplácie tej méte, po ktorej túži naše srdce, celé smädné po radosti a pokoji.¹⁷⁹

¹⁷⁸*Tamže*, 25.

¹⁷⁹ Porov. *Tamže*, 62.

Homiléta by si mal v *Roku Eucharistie* spytovať svoje svedomie

Voderady, 10. februára 2005

Inštrukcia *Redemptionis Sacramentum*, ktorú najvyšší veľkňaz prikázal pripraviť Kongregácii pre Boží kult a disciplínu sviatostí v spolupráci s Kongregáciou pre náuku viery - čo Svätý Otec schválil 19. marca 2004 -v zmysle súčinnosti toho, čo napísal v encyklike *Ecclesia de Eucharistia*,¹⁸⁰ „zaväzuje biskupov, kňazov a diakonov, „ktorí vykonávajú posvätnú službu, nech si spytujú svedomie vzhľadom na pravdivosť a vernosť ich služieb vykonaných v mene Krista a Cirkvi počas slávenia posvätnnej liturgie.“¹⁸¹

V tomto duchu Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste *Mane Nobiscum Domine* štyridsať rokov po *Koncile* vyzývav *Roku Eucharistie* kresťanské spoločenstvá urobiť prehodnotenie toho, že či mu je Božie slovo hlásané „so starostlivosťou, s predchádzajúcou prípravou, v zbožnom počúvaní a meditatívnom tichu, ktoré sú nevyhnutné, aby sa Božie slovo dotklo života a osvetľovalo ho.“¹⁸²

Ide o dôležitú úlohu, lebo „*služba Slova je základným prvkom kňazskej služby*“ – čítame v *Direktóriu pre službu a život kňazov*.¹⁸³

Preto si musíme pri ohlasovaní Slova byť vedomí:

- vernosti voči Slovu
- správneho prednášania homílie

¹⁸⁰ Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Redemptionis Sacramentum*, 2. In: *Pápežské dokumenty* 48. SSV, Trnava: 2004.

¹⁸¹ *Tamže*, 186.

¹⁸² JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 13. In: *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty* 52, SSV, Trnava: 2004.

¹⁸³ KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktóriu pre službu a život kňazov*, 48. In: *Pápežské dokumenty* 50. SSV, Trnava: 2004.

1. Vernosť voči Slovu

Ježiš Kristus zveril svojim apoštolom a Cirkvi poslanie ohlasovať dobrú zvesť. Čo znamená jednak odovzdávať vieru ohlasovaním *„a prehlbovať kresťanské povolanie totiž pozvanie, ktoré Boh adresuje každému človekovi, aby mu zjavil tajomstvo spásy a zároveň miesto, ktoré má človek zaujať v tomto tajomstve ako adoptívny syn v Synovi. Tento dvojitý pohľad je stručne vyjadrený vo Vyznaní viery, pretože je jedným z hlavných článkov tej viery, ktorou Cirkev vždy odpovedá na Božie pozvanie.“*¹⁸⁴ Pred nás kňazov sa tak predkladá

- misijný charakter odovzdávania viery, ktorý nemôže byť abstraktný a vzdialený od života ľudí, ale naopak sa priamo vzťahuje k zmyslu života každého človeka
- autentičnosť, zhoda s vierou Cirkvi, ochrankyňou pravdy o Bohu a človeku.

V tejto súvislosti kňaz na prvom mieste vydáva svedectvo života, čím sa odhalí sila Božej lásky a jeho slovo sa tak stane presvedčivým.¹⁸⁵ *„Táto služba, vykonaná v hierarchickom spoločenstve, ich uschopňuje hlásať s autoritou katolícku vieru a vydávať verejné svedectvo o viere Cirkvi. Ved' Boží ľud sa zhromažďuje predovšetkým slovom živého Boha, ktoré všetci právom žiadajú z úst kňaza.“*¹⁸⁶ Preto sa kňaz *„má vyhýbať falšovaniu, zmenšovaniu, skresľovaniu alebo zoslabovaniu božského posolstva. Jeho úlohou je učiť Božie slovo, nie svoju múdrosť, a neustále vyzývať na obrátenie a svätosť. Ohlasovanie sa nemôže zúžiť na odovzdávanie vlastných myšlienok, na predkladanie osobnej skúsenosti, na jednoduché vysvetľovanie psychológie, sociológie alebo filantropie; nemôže ani príliš používať pôvabnosť rétoriky, ktorú tak často počuť v hromadných oznamovacích prostriedkoch. Ide*

¹⁸⁴ Tamže, 45.

¹⁸⁵ Porov. Tamže.

¹⁸⁶ Tamže.

o ohlasovanie Slova, s ktorým sa nemôže ľubovoľne disponovať, lebo bolo zverené Cirkvi, aby ho zachovávala, skúmala a verne odovzdávala.“¹⁸⁷ Niet pochyb, že veľa záleží aj od týchto prostriedkov, lebo povzbudený apoštolom Pavlom používame všetky komunikačné prostriedky, ktoré poskytuje dnešná veda a technika. Ved’ ide o odovzdávanie Božieho slova v súčasnom jazyku, pre konkrétnu kultúru a typológiu rozširovanú hromadnými oznamovacími prostriedkami, ktoré veľmi ovplyvňujú myslenie človeka. Ale nesmieme zabudnúť ani na to, že všetko od tohto ľudského nezávisí, lebo Božia milosť môže dosiahnuť svoj účinok aj bez ľudskej činnosti. Napriek tomu nikto netvrdí, že by sme mali zanedbať štúdium zdravej patristickej exegézy Svätého písma a meditácie podľa metód duchovnej tradície Cirkvi.¹⁸⁸ Lebo *„kňaz, aby dosiahol tento cieľ, bude cítiť povinnosť venovať osobitnú pozornosť vzdialenej či blízkej príprave na liturgickú homíliu, na jej obsah, na rovnováhu medzi časťou vysvetľujúcou a jej uplatnením, bude využívať pedagogiku a techniku, až po správnu výslovnosť, s ohľadom na dôstojnosť prednesenej veci a poslucháčov.*“¹⁸⁹

Na základe vypočutého spýtajme sa teraz sami seba: Uvedomujem si svoju službu hlásania v hierarchickom spoločenstve Cirkvi? Hlásam katolícku náuku? Nezabúdam na štúdium? Učím svoju múdrosť? Venujem dostatočný čas na prípravu homílie? Ako využívam poznatky vedy a techniky pre homíliu?

2. Správne prednášanie homílie

sa začína už čítaním evanjelia, ktoré *„je pri slávení svätej liturgie podľa tradície Cirkvi určené vysvätenému služobníkovi. Preto*

¹⁸⁷ *Tamže.*

¹⁸⁸ Porov. *Tamže*, 46.

¹⁸⁹ *Tamže.*

*nie je dovolené laikovi, ani keby bol rehoľník, prednášať čítanie evanjelia pri slávení svätej omše ani v iných prípadoch, v ktorých to predpisy výslovne nedovoľujú.“*¹⁹⁰

Potom nasleduje homília, ktorú **„má spravidla povedať sám celebrujúci kňaz alebo ju môže zveriť koncelebrujúcemu kňazovi, alebo ak je to vhodné, i diakonovi, nikdy však nie laikovi. V osobitných prípadoch a z oprávneného dôvodu homíliu môže predniesť aj biskup alebo kňaz, ktorý je prítomný na slávení, hoci nemôže koncelebrovať.“**¹⁹¹ Inštrukcia *Redemptionis Sacramentum* zdôrazňuje, že sa nesmie dovoliť – aj keby išlo o nejaký zvyk, aby pri eucharistickom slávení prednášali homíliu nevysvätení veriaci,¹⁹² či seminaristi, poslucháči teológie ako i tí, ktorí prijali službu tzv. *pastoračných pomocníkov* ako i pre akýkoľvek druh, krúžok, spolok alebo združenie laikov.¹⁹³ Preto nech sa diecézny biskup, *bedlivo stará o homíliu a podáva normy, náčrty a pomôcky pre vysvätených služobníkov slova, nech organizuje zhromaždenia a iné podujatia, ktoré k tomu prispievajú, aby sami často mali príležitosť hlbšie uvažovať nad podstatou homílie a nachádzali pomoc pri jej príprave.“*¹⁹⁴

Pokiaľ ich niet – veľmi by som sa prihováral za jednotnú odpoveď po homílii: Pán Boh zaplať za Božie slovo – tak sa musíme spolubratia „snažiť, aby sa homília sústredila na tajomstvá spásy, aby v priebehu liturgického roka z biblických čítaní a textov vysvetľovala tajomstvá viery a normy kresťanského života a aby podávala komentár k textom z omšového ordinária alebo propria, resp. z iného cirkevného obradu.“¹⁹⁵ Všetky interpretácie Svätého písma majú byť zamerané na

¹⁹⁰ KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Redemptionis Sacramentum*, 63.

¹⁹¹ *Tamže*, 64.

¹⁹² Porov. *Tamže*, 65.

¹⁹³ Porov. *Tamže*, 66.

¹⁹⁴ *Tamže*, 68.

¹⁹⁵ *Tamže*, 67.

Kristas prihliadnutím na osobitný kontext liturgického slávenia a usilovať sa tak osvietiť životné udalosti Kristovým svetlom.¹⁹⁶

Robímteda „tak, aby sa nevyprázdnil pravý a autentický zmysel Božieho slova, napr. rozprávaním iba o politike či svetských veciach, alebo čerpaním myšlienok akoby z prameňa z pseudonáboženských hnutí rozšírených v dnešných časoch“ ?¹⁹⁷

Záver

Drahí bratia v Kristovom kňazstve! „Predovšetkým dnešnej spoločnosti, poznačenej tzv. teoretickým aj praktickým materializmom, subjektivismom a problematicizmom, treba predkladať evanjelium ako **Božiu moc na spásu každému, kto verí (Rim 1, 16).**“¹⁹⁸ Lebo „kňazi pamätajúc na to, že **viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo (Rim 10, 17),** budú sa snažiť zo všetkých svojich síl, aby zodpovedali tomuto poslaniu, ktoré je prvoradé v ich službe.“¹⁹⁹ K čomu už len môžeme dodať: Amen! Tak nech je! Tak nech sa stane!

¹⁹⁶ Porov. Tamže.

¹⁹⁷ Tamže.

¹⁹⁸ KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: Direktóriu pre službu a život kňazov, 45.

¹⁹⁹ Tamže.

**Svätý Otec Ján Pavol II. (16. 10. 1978 – 2. 4. 2005) –
starostlivosť, vodcovstvo a zodpovednosť
v službe Katolíckej Cirkvi**

Trnava – Modranka, 7. apríla v Roku Eucharistie 2005

Drahí spolubratia!

Veľmi som rozmýšľal, keď nám na prvú sobotu, vo Veľkonočnej oktáve zmŕtvychvstania nášho Pána Ježiša Krista, na vigíliu nedele Božieho milosrdenstva, 2. apríla večer o 21 hod. 37 min. SELČ v Roku Eucharistie 2005 zomrel Svätý Otec Ján Pavol II., krátko potom, čo 13. februára 2005 zomrela svedkyňa fatimských zjavení 97 ročná sr. Lucia,²⁰⁰ že o čom vám mám dnes predniesť svoju meditáciu? Ale do tohto môjho uvažovania prišiel okamih, keď sme všetci mohli po prvý raz v histórii prostredníctvom televízie vnímať

²⁰⁰ Bol 264. nástupcom sv. Petra, ktorý vykonal 104. zahraničných apoštolských ciest, okrem toho 146 ciest na území Talianska a vykonal 317 vizitácií rímskych farností z celkového počtu 333. Napísal 14 encyklik –

- *Redemptor Hominis*, 4. marca 1979.
- *Dives in Misericordia*, 30. novembra 1980.
- *Laborem Exercens*, 14. septembra 1981.
- *Slavorum Apostoli*, 2. júna 1985.
- *Dominu met Vivificantem*, 18. mája 1981.
- *Redemptoris Mater*, 25. marca 1987.
- *Sollicitudo Rei Socialis*, 30. decembra 1987.
- *Redemptoris Misio*, 7. decembra 1990.
- *Centesimus Annus*, 1. mája 1990.
- *Veritatis Splendor*, 6. augusta 1993.
- *Evangelium Vitae*, 25. marca 1995.
- *Ut unum sint*, 25. mája 1995.
- *Fides et Ratio*, 14. septembra 1998.
- *Ecclesia de Eucharistia*, 17. apríla 2003.

Ďalej publikoval 15 apoštolských exhortácií, 45 apoštolských listov, vydal 11 apoštolských konstitúcií. Jánovi Pavlovi II. vyšlo 5 kníh: *Prekročiť prah nádeje* (október 1994), *Dar a tajomstvo* (november 1996), *Rímsky triptych* (marec 2003), *Vstaňte, pod'me!* (máj 2004), *Pamäť a identita* (február 2005). Počas svojho požehnaného 26. ročného pontifikátu zvolal 15 Biskupských synod (6 riadnych – 1980, 1983, 1987, 1990, 1994, 2001, 8 zvláštnych – 1980, 1991, 1994, 1995, 1997, 1998 kedy boli dve a 1999, 1 špeciálnu – 1985. Predsedal 147 slávnostiam, pri ktorých 1338 vyhlásil za blahoslavených a tiež predsedal 51 slávnostiam, pri ktorých 482 svätorečil. Na 9 konzistóriách kreoval 231 kardinálov + 1 „*in pectore*“, pričom predsedal 6 plenárnym zasadnutiam kardinálskeho kolégia. Oficiálne prijal na 738 audienciách hlavy štátov, ktorí prišli pozdraviť hlavu suverénneho štátu Vatikán. A tiež prijal 246 premiérov vlád a udelil audiencie aj pre 38 oficiálnych návštev. S Jánom Pavlom II. sa stretlo okolo 17. 600. 000 pútnikov.

v nedeľu 3. apríla po zádušnej sv. omši, ktorú na Námestí sv. Petra slúžil kardinál Angelo Sodano – on pápežovo zomieranie nazval zomieraním svätého a označil ho za Jána Pavla Veľkého - vystavenie telesných pozostatkov Jána Pavla II. v Klementínskej sále, kde sa okrem kardinála Mariána Jaworského, arcibiskupov Stanislawa Dziwisza – osobného sekretára, Stanislawa Rylka – predsedu Pápežskej rady pre laikov, pátra Tadeusza Styczna, ďalšieho osobného sekretára Mieczysława Mokrzyckého, osobného lekára Renata Buzzonettiho a ďalších dvoch lekárov, dvoch ošetrovateľov a troch sestričiek z Kongregácie Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, ktoré mu viedli domácnosť a boli pri smrti Sv. Otca v jeho izbe v Apoštolskom paláci, sa zúčastnili aj kardináli a biskupi vatikánskych dikastérií na čele s kardinálom Angelom Sodanom – štátnym sekretárom, kardinálom Josephom Ratzingerom – dekanom kardinálskeho kolégia a prefektom Kongregácie pre náuku viery, kardinálom - camerlengom Eduardom Martinezom Somalom, substitútom Štátneho sekretariátu arcibiskupom Leonardom Sandrim, arcibiskupom Pierom Marinim – maestrom pápežských liturgických slávení, vatikánsky hovorca Joaqim Navarro-Valls, ako i prezident Carlo Azeglio Ciampia premiér Talianskej republiky - Silvio Berlusconi, spolu s diplomatmi akreditovanými pri Svätej stolici. Každý mohol vidieť starobou, chorobou a bolesťou strýznenú tvár *Atlétu na Petrovom stolci*, ktorý má zopnuté ruky ovinuté ružencom, s bielou mitrou na hlave a v podpaží ľavej ruky s berlou, odetý v slávnostnom červenom rúchu.²⁰¹

A v tom ma napadlo, že by sme dnes mali meditovať práve o pápežovej berle - akoby na rozlúčku. A tak si vypočujme slová dnes už v Pánu zosnulého Jána Pavla II., ktoré máme uverejnené v pápežovej štvrtej knihe *Vstaňte, pod'me!* Podľa mňa, by sme si ju mohli vypočuť nielen z úcty, ale akoby išlo o jeho testament pre nás!

²⁰¹ Porov. www.vatican.va

Porov. www.tkkbs.sk

Porov. *Katolícke noviny, týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 120, č. 15, 10. apríla 2005.

„Berla s krížom, ktorú používam v súčasnosti, je replikou berly pápeža Pavla VI. Vidím v nej symbol troch úloh: starostlivosti, vodcovstva a zodpovednosti. Je to znak nevyhnutnej starostlivosti o potreby ovečiek: **aby mali život a aby ho mali hojnejšie** (porov. Jn 10, 10). Biskup má riadiť a viesť. Veriaci ho však budú počúvať a milovať do takej miery, do akej bude nasledovať Krista, Dobrého pastiera, ktorý **neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých** (Mt 20, 28). Slúžiť! – ako si toto slovo cením! Služobné kňazstvo, aké obdivuhodné označenie...

K úlohe pastiera nepochybne patrí aj napomínanie. Nazdávam sa, že v tomto smere som robil dosť málo. Vždy existuje problém vzťahu medzi mocou a službou. Azda by som si mal vyčítať, že som sa nepokúšal dostatočne vládnuť. Vyplýva to asi z mojej povahy. Možno to však pripísať aj Kristovej vôli, ktorý apoštolov prosil, aby nemali snahu vládnuť, ale slúžiť. Isteže, moc prislúcha biskupovi, ale mnoho závisí od toho, ako ju bude uplatňovať. Ak biskup kladie prílišný dôraz na moc, ľudia si hneď myslia, že dokáže iba vládnuť. Naopak, ak zaujíma postoj služby, veriaci sa spontánne cítia zmobilizovaní na počúvanie jeho slov a ochotne sa podrobujú jeho moci. Zdá sa, že je v tom rovnováha. Výrečný vzor toho nachádzame v Kristovi: on ustavične slúži, ale tiež v duchu služby Bohu dokázal vyhnáť priekupníkov z chrámu, keď vznikla taká potreba.

Domnievam sa však, že napriek istým ťažkostiam s napomínaním som urobil všetky potrebné rozhodnutia. Ako krakovský metropolita som sa veľmi snažil rozhodovať kolegiálne, to znamená na základe porady so svojimi pomocnými biskupmi a spolupracovníkmi. Každý týždeň sa konali zasadnutia kúrie, na ktorých sa všetky záležitosti posudzovali v kontexte najväčšieho dobra arcidiecézy. Spolupracovníkom som rád dával dve otázky: **Aká pravda viery osvetľuje tento problém? a Koho môžeme prizvať alebo pripraviť, aby nám pomohol?** Nájdienie náboženského zdôvodnenia konania

*a osoby zodpovednej za úlohu bolo dobrým začiatkom, ktorý dával nádej na úspech v pastoračných podujatiach. “*²⁰²

Milovaní bratia, nechajme sa aspoň ešte raz a naposledy inšpirovať Jánom Pavlom II. pre svoju pastoračnú službu a jeho:

- *starostlivosťou, vodcovstvom a zodpovednosťou*
- *ceňme si svoje služobné kňazstvo*
- *ovládajme svoju povahu*
- *budme potrebné rozhodní*
- *pestujme skutočnú kolegiálnu*
- *každú úlohu vykonávajme s pomocou náboženského zdôvodnenia,*

lebo len tak budeme môcť v nádeji večného života potvrdiť slová umierajúceho pontifika, ktoré nám zanechal: *Ja sa radujem, tak aj vy sa radujte!*²⁰³

Joannes Paulus II.: Requiescat in pace!

Štátny smútok z príležitosti úmrtia pápeža Jána Pavla II. vyhlásili v Taliansku, Poľsku, Portugalsku, Monaku, Litve, Kube, Albánsku, Paraguaji, Kostarike a Indii, v Maďarsku vyhlásili na deň pohrebu deň smútku. V deň pohrebu budú stiahnuté vlajky Európskej komisie, v USA, Francúzsku a Nemecku.

Zosnulého pápeža si všimli také osobnosti ako tibetský dalajláma, carihradský patriarcha, moskovský patriarcha Alexej II., srbský pravoslávny patriarcha Pavle, predseda Svetového luteránskeho zväzu ako i generálny tajomník OSN Kofi Annan, predseda Európskej komisie José Manuel Barroso, palestínsky prezident Mahmúd Abbás, izraelský premiér Ariel Šaron, ruský prezident Vladimír Putin a exprezident Michail Gorbačov, anglický

²⁰² JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* SSV, Trnava: 2004, s. 36 – 37.

²⁰³ Porov. MOSKWA, J.: *Pápež, ktorý zmenil svet.* Ikar, Bratislava: 2005.

premiér Tony Blair a nemecký Gerhard Schröder, francúzsky prezident Jacques Chirac, český Václav Klaus a exprezident Václav Havel, ako i predstavitelia komunistickej Číny, Vietnamu, budhistického Thajska, či atentátnik Mehmet Ali Agča, ktorý ho 13. mája 1981 postrelil na Námestí sv. Petra. Ján Pavol II. odpustil svojmu atentátnikovi a 12. decembra 1983 ho navštívil vo väznici. Ďalej predstavitelia Ligy arabských štátov v Káhire, arabské militantné skupiny Hamas a Hizballáh.

Na pohrebe sa zúčastní okolo 200 hláv štátov vrátane Georgea Busha, exprezidentov Busha a Clintona, poľského prezidenta Alexandra Kwasniewského a exprezidenta Lecha Walesu, španielskeho kráľa Juana Carlosa, anglického následníka trónu princa Charlesa, ktorý dokonca o 1 deň odložil svoju druhú svadbu s Camillou Parcerovou Bowlesovou, premiér Tony Blair, canterburský arcibiskup Rowan Williams, príslušníkov belgickej a jordánskej kráľovskej rodiny, Na pohrebe Jána Pavla II. sa zúčastní aj sýrsky prezident Bašír Assád, izraelský prezident Moše Kacav a turecký premiér Recep Tayyip Erdogan, Nelson Mandela z Juhoafrickej republiky, náš prezident Ivan Gašparovič, predseda parlamentu Pavol Hrušovský a minister zahraničných vecí Eduard Kukan a približne 2 milióny ľudí.

**Benedikt XVI. ²⁰⁴ – 265. nástupca sv. Petra,
najvyšší učiteľ, pastier a kňaz, ²⁰⁵**

Ružindol, 12. mája v Roku Eucharistie 2005

ktorého 115 kardinálov zvolilo v 5. kole v utorok, 19. apríla 2005, o 17. 45 h za hlavu našej Katolíckej cirkvi. O 18. 50 h sa nový pápež Benedikt XVI. predstavil mestu a svetu, aby mu udelil svoje prvé požehnanie *Urbi et Orbi*, pričom sa prihovoril zástupu zidenému na svätopeterskom námestí. ²⁰⁶

Na druhý deň pápež predsedal sláveniu Eucharistie v Sixtínskej kaplnke, kde v latinskej homílii povedal: „*Ked' ma Pán vybral za Rímskeho biskupa, chcel, aby som sa stal jeho vikárom, chcel, aby som bol **skalou**, o ktorú sa môžu všetci s istotou opierať.*“ ²⁰⁷

A pokračoval: „*Pred očami mám svedectvo pápeža Jána Pavla II. On zanechal Cirkev odvážnejšiu, slobodnejšiu, mladšiu. Cirkev, ktorá podľa svojho učenia a príkladu vyrovnane hľadá na minulosť a nemá strach z budúcnosti*“ ²⁰⁸ - čím jasne naznačil, že ako dlhoročný a blízky spolupracovník Jána Pavla II. počas 24 rokov v Rímskej kúrii chce pokračovať v intenciách svojho predchodcu a zároveň potvrdil

²⁰⁴ Vlastným menom Jozef Ratzinger sa narodil 16. apríla 1927 v bavorskom meste Marktl am Inn v Nemecku v diecéze Passau. Jeho otec bol komisárom žandárstva. Pápež Pavol VI. (1963 – 1978) ho v roku 1978 ustanovil za diecézneho biskupa v Mnichove, následne ho kreoval za kardinála. Odkiaľ ho pápež Ján Pavol II. (1978 – 2005) povolal v roku 1981 za prefekta Kongregácie pre náuku viery a v Jubilejnom roku 2000 ho ustanovil za dekana Kolégia kardinálov. Preto jemu po smrti Jána Pavla II., 2. apríla 2005, na 1. sobotu - fatimskú, na vigíliu Nedele Božieho milosrdenstva v Roku Eucharistie, pripadla úloha v čase *sede vacante* predsedáť Generálnym kongregáciám kardinálov a viesť konkláve z ktorého vyšiel ako nový pápež práve on, zvoliac si meno Benedikt, mysliac na spolupatróna Európy sv. Benedikta, ktorého si veľmi uctievali v Nemecku a konkrétne v Bavorsku, ako i na svojho predchodcu pápeža Benedikta XV. (1914 – 1922), ktorý sa počas svojho pontifikátu veľmi zasadzoval za mier a pokoj vo svete. Pričom latinská podoba mena Benedictus znamená aj požehnaný, blahoslavený.

²⁰⁵ Porov. KKC, 882; 891; 937.

²⁰⁶ „*Drahi bratia a sestry, po takom veľkom pápežovi Jánovi Pavlovi II.*

zvolili ctihodní kardináli mňa, jednoduchého, pokorného robotníka v Pánovej vinici.

Utešuje ma skutočnosť, že Pán je schopný pracovať a konať s nedokonalými nástrojmi, a predovšetkým sa zverujem do vašich modlitieb. V radosti vzkrieseného Pána vykročíme na cestu s dôverou v jeho neustálu pomoc. Nech nám Pán pomáha. Mária, jeho najsvätejšia Matka, nech nás sprevádza.

Ďakujem.“ In: noreply@tkkbs.sk Zahraničný servis – 20. 4. 2005.

²⁰⁷ Prvé posolstvo Benedikta XVI. In: noreply@tkkbs.sk Zahraničný servis – 22. 4. 2005.

²⁰⁸ Tamže.

pred kardinálmi, všetkými prítomnými ako i pred televíznymi divákmi, či rozhlasovými poslucháčmi „svoje rozhodnutie pokračovať v úsilí uvádzať do praxe Druhý vatikánsky koncil a verne pokračovať v dvojtisícročnej tradícii Cirkvi. Práve tento rok si pripomenieme 40. výročie ukončenia koncilového zasadania (8. decembra 1965). Koncilové dokumenty rokmi nestratili na svojej aktuálnosti. Ich učenie sa ukazuje osobitne vhodné práve vo vzťahu k novým potrebám Cirkvi a súčasnej globalizovanej spoločnosti. Je veľmi významné, že môj pontifikát začína, keď Cirkev prežíva osobitný Rok Eucharistie. Ako nevidieť v tejto prozreteľnostnej súvislosti prvok, ktorý musí poznačiť službu, ku ktorej som bol povoláný? V tomto roku bude sviatok Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi osobitnou slávnosťou. V auguste to budú Svetové dni mládeže a v októbri riadne zasadanie Biskupskej synody. Jeho témou bude: **Eucharistia – prameň, vrchol života a poslania Cirkvi**. Všetkých prosím, aby v nasledujúcich mesiacoch zintenzívnili svoju lásku a úctu k Ježišovi v Najsvätejšej Oltárnej sviatosti a tak odvážnym a jasným spôsobom vyjadrili vieru v skutočnú prítomnosť Pána, najmä skrze dôstojné slávenie Eucharistie. Žiadam to osobitne od kňazov, na ktorých v tejto chvíli myslím s veľkou láskou. Služobné kňazstvo sa zrodilo vo Večeradle spolu s Eucharistiou, ako to často zdôrazňoval môj ctihodný predchodca, Ján Pavol II. **Kňazská existencia musí mať z osobitného dôvodu eucharistickú formu**, napísal vo svojom poslednom liste kňazom na Zelený štvrtok. K tomuto cieľu prispieva predovšetkým každodenné nábožné slávenie svätej omše, ktorá je centrom života a poslania každého kňaza. Katolíci živení a posilňovaní Eucharistiou, sa musia cítiť povzbudzovaní a smerovať k plnej jednote, ktorú si Kristus tak vrúcne ženal vo Večeradle. Z tejto najvyššej túžby Božského Majstra pre Petrovho nástupcu vyplýva, že má za ňu osobitnú zodpovednosť. Jemu bola zverená úloha posilňovať svojich bratov vo viere (porov. Lk 22, 32). “²⁰⁹

²⁰⁹ Tamže.

Preto sa nechajme, drahí spolubratia, podľa tejto vrúcnej prvej žiadosti nášho Svätého Otca Benedikta XVI. voči nám kňazom, povzbudiť jeho myšlienkami, ktoré napísal ešte v Jubilejnom roku 2000 ²¹⁰ ako kardinál vo svojej knihe *Duch liturgie*, keď v 4. kapitole *Uchovávanie Oltárnej sviatosti* čítame toto: „*Cieľom Eucharistie je naša vlastná premena – to je jasné -, aby sme sa s Kristom stali **jedným telom a jedným Duchom** (porov. 1 Kor 6, 17). Skutočnosť, že Eucharistia premieňa **nás** a že chce premeniť ľudstvo na živý Boží chrám, na Kristovo telo, sa až do ranného stredoveku vystihovala dvojicami slov **corpus mysticum** a **corpus verum**. **Mysticum** v reči cirkevných otcov vôbec nemalo význam **mystického** v dnešnom zmysle, ale predstavovalo niečo, čo patrí k mystériu, do oblasti sviatosti. Slovom **corpus mysticum** sa tak vyjadrovalo sviatostné telo, skutočná Kristova prítomnosť vo sviatosti. A to sa nám podľa cirkevných otcov dáva preto, aby sme sa sami stali **corpus verum**, skutočným Kristovým Telom.*“ ²¹¹

Preto „prijímanie Eucharistie neznamená požívanie **vecného** daru (tela a krvi?), ale dochádza k vzájomnému prestúpeniu osoby osobou. Živý Pán sa mi daríva, vstupuje do mňa a pozýva ma, aby som sa mu daroval podľa slova: **Nežijem už ja, ale vo mne žije Kristus.** (Gal 2, 20) Len týmto spôsobom je prijímanie Eucharistie naozaj aktom povznášajúcim a premieňajúcim človeka. Toto poznanie, že **on je tu, on sám a zostáva s nami**, sa prežívalo v kresťanskom stredoveku s osobitnou intenzitou. Veľmi pritom pomohlo aj prehĺbenie teologického myslenia. No ešte dôležitejším než prehĺbenie myslenia bola nová skúsenosť svätých, podnecovaná najmä františkánskym hnutím a v novej evanjelizácii dominikánmi.“ ²¹²

²¹⁰ Porov. Ratzinger, J.: *Der Geist der „liturgie. Eine Einführung*, Herder, Freiburg: 2000.

²¹¹ RATZINGER, J.: *Duch liturgie*, Dobrá kniha, Trnava: 2005, s. 68 – 73.

²¹² Tamže.

„Prehlbené vedomie viery je uchopené poznaním: v premenenej podobe je tu prítomný On a zostáva s nami. Vo chvíli, keď to zakúsime všetkými vlákenkami svojho srdca, mysle a zmyslov, v tej chvíli je nevyhnutný jeden dôsledok: musíme tejto Prítomnosti utvoriť miesto. A tak sa postupne začne vytvárať podoba bohostánku, ktorým sa časom stane úplne samozrejmým a zaujme miesto dovtedy prislúchajúce **arche zmluvy** (medzičasom stratenej). Lebo v bohostánku sa naozaj uskutočnilo to, kvôli čomu tu bola prítomná táto archa zmluvy. Bohostánok je teraz miestom **svätyne svätých**. Je stánkom Boha, trónom, pretože je medzi nami, jeho prítomnosť (**šekina**) už skutočne medzi nami prebýva – v chatrnom drevenom kostolíku rovnako ako v najhonosnejšom dóme.“ ²¹³

„Požívanie Boha znamená to, čo adorácia Boha. Znamená to: umožniť mu vstúpiť do môjho vnútra, aby sa moje Ja premenilo a otvorilo pre spoločné My, aby sme tak v ňom boli **jedným** (Gal 3, 17). Preto poklona nie je ani protikladom prijímania, ani nie je niečím menej. Prijímanie (**communio**) dosiahne svoju hĺbku len vtedy, ak ho sprevádza a obklopuje poklona. Eucharistická prítomnosť vo svätostánku nie je poňatím Eucharistie, ktoré by odporovalo eucharistickej slávnosti, alebo by ju odsúvalo na okraj. Ale znamená už svoje plné uskutočnenie. Lebo táto prítomnosť spôsobuje, že v chráme je vždy prítomná Eucharistia. Chrám nebude nikdy prázdny, mŕtvym priestorom, ale naopak, je vždy oživovaný prítomnosťou Pána prichádzajúceho v eucharistickej slávnosti. Tá nás vovádza do tejto slávnosti a stále nám dáva účasť na vesmírnej Eucharistii.“ ²¹⁴

Drahí bratia v kňazskej službe! Uvažujúc nad týmito slovami dnes už pápeža Benedikta XVI.,

- spoločne obetujeme pri budúcich rekolekciách sv. omšu za neho – na poďakovanie za tieto myšlienky o kňazskej službe

²¹³Tamže.

²¹⁴Tamže.

a o Eucharistii, ako i vyjadrenie našej hlbokej úcty, že hneď v prvý deň svojho pontifikátu nezabudol na nás, svojich kňazov;

- spojme našu najbližšiu júnovú rekolekciu so spoločnou krátkou adoráciou Najsv. Oltárnej sviatosti, čím vyjadríme svojmu Majstrovi vrúcnu vďaku za dar sv. kňazstva a za možnosť denne zbožne stáť pri Jeho oltári a slúžiť sv. omšu;
- porozmýšľajme už teraz, ako by sme v tomto *Roku Eucharistie* nejakým spôsobom osobitne prežívali slávnosť Najsv. Kristovho Tela a Krvi (Svätý Otec ju bude sláviť v Bari);
- usilujme sa často vo svojich príhovoroch počas sv. omši obracať na mladých ľudí a povzbudzovať ich k duchovnej príprave na Svetové stretnutie mládeže v auguste tohto roku v Kolíne nad Rýnom, kde by sa mali na spoločnej Eucharistii prostredníctvom Svätého Otca stretnúť s Krista a pokloniť sa mu!

Ved' ako napísal Ján Pavol II.: „*Našou sviatostnou vysviackou – ktorej udeľovanie, ako to potvrdzuje už prvé liturgické svedectvo, sa viaže na svätú omšu – sme jedinečným a výnimočným spôsobom spojení s Eucharistiou. V určitom zmysle sme z **Nej a pre Ňu**. A sme aj za Ňu osobitne zodpovední – tak každý kňaz vo svojej komunite, ako aj každý biskup na základe starostlivosti o všetky komunity, ktoré sú mu zverené, ako to vyžaduje **sollicitudo omnium ecclesiarum**, o ktorej hovorí svätý Pavol.*“ ²¹⁵

²¹⁵ JÁN PAVOL II.: *Dominicae cenae*, 2, 24. februára 1980. In: *Liturgia*, č. 14 (2/ 1994), s. 95 – 121.

Obrátenie

Trnava – Tulipán, 9. júna v Roku Eucharistie 2005

Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí načrtla „niektoré cesty úvah vychádzajúcich z niektorých výrazov samej liturgie vzatých z latinského textu misála.“²¹⁶ Konkrétne ide o výzvu kňaza k úkonu kajúcnosti a vlastný úkon kajúcnosti, *Agnus Dei* so záverečnou výzvou kňaza, že by sme dosiahli Božie odpustenie, „aj keď to nenahrádza sviatosťnú spoveď, ktorá je pri ťažkých hriechoch jediným riadnym prostriedkom na zmierenie s Bohom a s Cirkvou.“²¹⁷

Lebo „*Eucharistia podnecuje k obráteniu a očisťuje kajúce srdce vedomé si vlastnej biedy*“²¹⁸ a „*udržiava nás v pravde pred Bohom, vedie nás k vyznaniu milosrdenstva Otca, ktorý je na nebesiach, ukazuje nám cestu, ktorá nás čaká a vedie nás k sviatosti pokánia.*“²¹⁹

A to tak, že Eucharistia

- nás otvára k chvále a vzdávaniu vďaky
- pomáha nám, aby sme boli blahovoľní k blížnemu, mali súcit s jeho slabosťami a odpúšťali mu
- nás napomína brať vážne Ježišovu výzvu zmieriť sa s bratom skôr, než ponesieme obetný dar k oltáru (porov. Mt 5, 23 – 24)
- nás pobáda uskutočňovať Pavlovu výzvu (porov. 1 Kor 11, 28) skúmať si svedomie ešte pred účasťou na Eucharistii.²²⁰

„*Bez pestovania týchto postojov Eucharistia nebude pochopená v tejto svojej hĺbke.*“²²¹ Preto si musíme v našich dňoch predlžovať

²¹⁶ KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Rok Eucharistie – podnety a návrhy*, 20. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XV, č. 1/ 2005, s. 22 – 55.

²¹⁷ *Tamže*, 22.

²¹⁸ *Tamže*.

²¹⁹ *Tamže*.

²²⁰ *Tamže*.

²²¹ *Tamže*.

spytovanie svedomia porovnávaním myšlienok, slov, skutkov a zanedbávaní s Ježišovým evanjeliom.²²²

Staršia učiteľka vyčíta praxujúcemu mladému učiteľovi klamstvá, povrchnosť, nezáujem o prácu učiteľa i neochotu splniť si základné povinnosti pri práci s deťmi. Hoci nemôže poprieť jeho veselosť, spontánnosť, takt, vzťah k deťom ako aj talent na hudbu. Pri jednom z rozhovorov sa jej úprimne priznáva: „*Ešte pred rokom som bol niekto iný. Trápil som rodičov, pil, kradol, drogoval, vynášal a kradol veci z domu. Ale čo bolo najhoršie aj svätokrádežne prijímal. Bol som na tom veľmi zle. Počas Vianoc mi Pán Boh podal svoju ruku a ja som sa jej chytil. Vykonal som si generálnu spoveď. Snažím sa zmeniť, no nie vždy sa mi to darí tak, ako prosím... Už rok som čistý. Nedrogujem. V živote som urobil veľa kotrmelcov, dostal som veľa zaúch. Som rád, že ste ochotná mi uveriť a trpezlivo ma vypočuť.*“ Verila som mu, často som sa za neho modlila pred Najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou – svedčí staršia učiteľka. Učiteľskú prax nakoniec dokončil s jednotkou a jeho cesta životom sa ukazuje až teraz, keď mi po roku poslal SMS na mobil – „*Nezabudol som na vás. Celý týždeň čerpám vodu s radosťou zo svätých misií. Práve idem z adorácie od Ježiša a celý čas rozmýšľam nad misijnou službou. Lyžovanie, na ktoré som sa ešte pred pár dňami chystal, je teraz už nepodstatné... Janko.*“²²³

Kajúca dimenzia je dobre zastúpená v eucharistickom slávení - vystupuje nielen na začiatku úkonu kajúcnosti, ale aj v prosbe ku Kristovi v speve *Gloria*, ako i v speve *Agnus Dei*,²²⁴ a to tak že by sme si mali navzájom pomáhať, stretávať sa s Ježišom v Eucharistii

²²² Porov. Tamže.

²²³ PETRIČKOVÁ, E.: *Buď so mnou, Ježišu!* In: *Rodinné spoločenstvo, náboženský a kultúrny časopis kresťanských rodín*, č. 3, apríl 2005, s. 6.

²²⁴ Porov. Tamže.

a hlavne, aby sme z neho žili! ²²⁵ Tak, ako to urobila oná staršia pani učiteľka voči svojmu mladému kolegovi. A nech sa to v živote podarí i mladému učiteľovi z vyššie spomínaného príbehu!

²²⁵ Porov. *Tamže*, 45.

Zintenzívňte svoju lásku a úctu k Eucharistii

Trnava – Kopánka, 7. septembra v Roku Eucharistie 2005

*„Je veľmi významné, že môj pontifikát začína, keď Cirkev prežíva osobitný Rok Eucharistie. Ako nevidieť v tejto prozreteľnostnej súvislosti prvok, ktorý musí poznačiť službu, ku ktorej som bol povoláný? V tomto roku bude sviatok Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi osobitnou slávnosťou. V auguste to budú Svetové dni mládeže a v októbri riadne zasadanie Biskupskej synody. Jeho témou bude: **Eucharistia – prameň, vrchol života a poslania Cirkvi**. Všetkých prosím, aby v nasledujúcich mesiacoch zintenzívniili svoju lásku a úctu k Ježišovi v Najsvätejšej Oltárnej sviatosti a tak odvážnym a jasným spôsobom vyjadrili vieru v skutočnú prítomnosť Pána, najmä skrze dôstojné slávenie Eucharistie“*²²⁶ - povedal pápež Benedikt XVI. na druhý deň po svojom zvolení.

Preto sa nechajme podľa tejto vrúcnej a prvej žiadosti nášho Svätého Otca Benedikta XVI. povzbudiť jeho myšlienkami, ktoré napísal ešte v Jubilejnom roku 2000²²⁷ ako kardinál vo svojej knihe *Duch liturgie*, keď v 4. kapitole *Uchovávanie Oltárnej sviatosti* píše toto: „Cieľom Eucharistie je naša vlastná premena – to je jasné -, aby sme sa s Kristom stali **jedným telom a jedným Duchom** (porov. 1 Kor 6, 17). Skutočnosť, že Eucharistia premieňa **nás** a že chce premeniť ľudstvo na živý Boží chrám, na Kristovo telo, sa až do ranného stredoveku vystihovala dvojicami slov **corpus mysticum** a **corpus verum**. **Mysticum** v reči cirkevných otcov vôbec nemalo význam **mystického** v dnešnom zmysle, ale predstavovalo niečo, čo patrí k mystériu, do oblasti sviatosti. Slovom **corpus mysticum** sa tak vyjadrovalo sviatostné telo, skutočná Kristova prítomnosť vo sviatosti.

²²⁶ Prvé posolstvo Benedikta XVI. In: noreply@tkkbs.sk Zahraničný servis – 22. 4. 2005.

²²⁷ Porov. Ratzinger, J.: *Der Geist der „liturgie. Eine Einführung*, Herder, Freiburg: 2000.

*A to sa nám podľa cirkevných otcov dáva preto, aby sme sa sami stali **corpus verum**, skutočným Kristovým Telom. “*²²⁸

Preto „*prijímanie Eucharistie neznamená požívanie **vecného** daru (tela a krvi?), ale dochádza k vzájomnému prestúpeniu osoby osobou. Živý Pán sa mi darúva, vstupuje do mňa a pozýva ma, aby som sa mu daroval podľa slova: **Nežijem už ja, ale vo mne žije Kristus.** (Gal 2, 20) Len týmto spôsobom je prijímanie Eucharistie naozaj aktom povznášajúcim a premieňajúcim človeka. “*²²⁹

„*Toto poznanie, že **on je tu, on sám a zostáva s nami**, sa prežívalo v kresťanskom stredoveku s osobitnou intenzitou. Veľmi pritom pomohlo aj prehĺbenie teologického myslenia. No ešte dôležitejším než prehĺbenie myslenia bola nová skúsenosť svätých, podnecovaná najmä františkánskym hnutím a v novej evanjelizácii dominikánmi. “*²³⁰ „*Prehĺbené vedomie viery je uchopené poznaním: v premenenej podobe je tu prítomný On a zostáva s nami. Vo chvíli, keď to zakúsime všetkými vláčenkami svojho srdca, mysle a zmyslov, v tej chvíli je nevyhnutný jeden dôsledok: musíme tejto Prítomnosti utvoriť miesto. A tak sa postupne začne vytvárať podoba bohostánku, ktorým sa časom stane úplne samozrejým a zaujme miesto dovtedy prislúchajúce **arche zmluvy** (medzičasom stratenej). Lebo v bohostánku sa naozaj uskutočnilo to, kvôli čomu tu bola prítomná táto archa zmluvy. Bohostánok je teraz miestom **svätyne svätých**. Je stánkom Boha, trónom, pretože je medzi nami, jeho prítomnosť (**šekina**) už skutočne medzi nami prebýva – v chatrnom drevenom kostolíku rovnako ako v najhonosnejšom dóme. “*²³¹

„*Požívanie Boha znamená to, čo adorácia Boha. Znamená to: umožniť mu vstúpiť do môjho vnútra, aby sa moje Ja premenilo*

²²⁸ RATZINGER, J.: *Duch liturgie*, Dobrá kniha, Trnava: 2005, s. 68 – 73.

²²⁹ *Tamže.*

²³⁰ *Tamže.*

²³¹ *Tamže.*

*a otvorilo pre spoločné My, aby sme tak v ňom boli **jedným** (Gal 3, 17). Preto poklona nie je ani protikladom prijímania, ani nie je niečím menej. Prijímanie (**communio**) dosiahne svoju hĺbku len vtedy, ak ho sprevádza a obklopuje poklona. Eucharistická prítomnosť vo svätostánku nie je poňatím Eucharistie, ktoré by odporovalo eucharistickej slávnosti, alebo by ju odsúvalo na okraj. Ale znamená už svoje plné uskutočnenie. Lebo táto prítomnosť spôsobuje, že v chráme je vždy prítomná Eucharistia. Chrám nebude nikdy prázdny, mŕtvym priestorom, ale naopak, je vždy oživovaný prítomnosťou Pána prichádzajúceho v eucharistickej slávnosti. Tá nás vovádza do tejto slávnosti a stále nám dáva účasť na vesmírnej Eucharistii. “²³²*

Prijať tieto výzvy Svätého Otca pre nás konkrétne znamená uskutočniť aspoň niektoré pastoračné iniciatívy a úlohy, ktoré nám pre farnosti na Rok Eucharistie dáva Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí ako niektoré cesty:

- „Kde je to potrebné, nanovo usporiadať alebo trvalo upraviť miesta slávenia (oltár, ambona, presbytérium) a miesta na odloženie Eucharistie (svätostánok, adoračná kaplnka);
- dať do poriadku liturgické knihy;
- postarať sa o pravdivosť a krásu znakov (rúcha, posvätné nádoby, zariadenia).
- Vzrast alebo ustanovenie farských liturgických skupín,
- starosť o ustanovených služobníkov a mimoriadnych vysluhovačov svätého prijímania, o miništrantov, spevácky zbor atď.
- Odkryť **vlastný** farský kostol a poznávať zmysel toho, že sa pravidelne v ňom stretáme: čítanie od oltára, ambona, svätostánok, ikonografia, zasklené dvere, vstupná brána

²³²Tamže.

*atď. Viditeľné veci v kostole podporujú kontempláciu
Neviditeľného. “*²³³

Lebo „dobrý Ježiš je v nás: priblížme sa k nemu!“²³⁴

⁸ Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Rok Eucharistie – podnety a návrhy*, 35. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XV, č. 1/ 2005, s. 22 – 55.

²³⁴*Tamže*, 45.

Nové pochopenie

Trnava – Dóm sv. Mikuláša, 13. októbra v Roku Eucharistie 2005

Podľa plánu Jána Pavla II. uverejneného v jeho apoštolskom liste zo 7. októbra 2004 *Mane nobiscum Domine*, máme prežívať záver Roka Eucharistie so synodálnymi otcami zhromaždenými na riadnom zhromaždení „**Biskupskej synody, ktorá sa bude od 2. do 29. októbra 2005 vo Vatikáne zaoberať témou Eucharistia, zdroj a vrchol života a poslania Cirkvi.**“²³⁵

Jeho nástupca Benedikt XVI. síce potvrdil rozbehnuté práce synody, ale skrátil jej trvanie len na 3 týždne t. j. od 2. do 23. októbra 2005 s odôvodnením, aby pastieri Cirkvi neboli tak dlho mimo svojich diecéz.

Práve teraz, v čase konania biskupskej synody sa intenzívne modlíme za synodu, aby synodálni otcovia svojimi názormi pomohli Sv. Otcovi dať dobrý návod na udanie správneho smeru Cirkvi tretieho tisícročia. Podľa knihy *Duch liturgie*, ktorú terajší Sv. Otec napísal ešte ako kardinál, si myslím, že môžeme byť všetci plní nádeje, že ako pápež svoju úlohu - „*dať dobrý smer*“ - si určite splní zodpovedne. Veď akosi upokojujúco pôsobia slová z *Predslovu* Ratzingerovej knihy *Duch liturgie*, kde píše, že jednou z prvých kníh, čo čítal na začiatku svojho teologického štúdia v roku 1946 bola knižka Romana Guardiniho *O duchu liturgie* spôsobiaci spustenie liturgického hnutia v Nemecku. „*Práve spomenutá knižočka podnietila novú snahu o **podstatnejšie** (oblíbené Guardiniho slovo) slávenie liturgie; bola to snaha lepšie liturgiu pochopiť z hľadiska jej vnútorných požiadaviek, vnútornej formy, snaha pochopiť ju ako samotným Duchom Svätým vytvorenú a vedenú modlitbou Cirkvi,*

²³⁵ JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 4.

*prostredníctvom ktorej je Kristus stále a nanovo s nami, a cez ktorú vstupuje do nášho života. Chcel by som uviesť príklad, ktorý síce ako mnohé príklady pokrivkáva, no pomáha problém pochopiť. Dalo by sa povedať, že vtedajšia liturgia (v roku 1918) sa v istom ohľade podobala freske. Freske síce zachovanej, no úplne zakrytej neskoršou vrstvou omietky: v misáli, z ktorého kňaz slávi sv. omšu, bola síce zachytená jej skutočná, pôvodná podoba, ale v dôsledku súkromných pobožností a kvôli rozličným formám modlitieb zostala pred veriacimi naďalej ukrytá. Liturgické hnutie a nakoniec Druhý vatikánsky koncil definitívne odkryli túto fresku a my sme zrazu zostali užasnutí stáť pred krásou jej farieb a tvarov. No medzitým sa kvôli klimatickým podmienkam, či neustálym reštauráciám a rekonštrukciám poškodila. Keby sa ihneď nespravilo niečo, čo by zastavilo tieto škodlivé vplyvy, hrozilo by jej úplné zničenie. Samozrejme, riešením nemohla byť ďalšia omietka. Pomôcť mohol len nový prístup plný úcty. Úsilie nanovo pochopiť jej výpoveď a jej pravdivosť, bez ktorých by sa jej znovuodkrytie stalo prvým krokom k jej zničeniu a strate. Cieľom tejto knihy, ktorú predkladám verejnosti, je práve toto: dopomôcť k takémuto novému pochopeniu.“*²³⁶

A tak skúsme sa vydať na cestu vedený myšlienkami súčasného pápeža k onomu novému pochopeniu - napríklad ohľadom oltára a liturgického smeru modlitby, ako o tom píše v 3. kapitole v už vyššie spomínanej publikácii takto:²³⁷

1. „modlitba smerom na východ bola tradovaná od počiatku a prejavovala podstatný prejav kresťanskej syntézy kozmu a dejín, syntézy jedinečného základu spásonosných dejín a ich smerovania k prichádzajúcemu Pánovi.“²³⁸ Židia a mohamedáni sa dodnes modlia smerom k centrálnemu miestu zjavenia – k Bohu, ktorý sa nám ukázal.

²³⁶ RATZINGER, J.: *Duch liturgie*, Dobrá kniha, Trnava: 2005, s. 5 – 6.

²³⁷ Porov. *Tamže*, s. 59 – 67.

²³⁸ *Tamže*.

V našom západnom kresťanskom svete zasa prevládlo abstraktné myslenie, že Boh je duchovný a je všade, čo znamená, že modliť sa môžeme všade a Boh je nám dostupný na každom mieste. Naša modlitba sa tak chápe ako pridávanie sa k procesii všetkých národov k Bohu ²³⁹

2. V 20. storočí z topografických výskumov vyplynulo, že „*Chrám sv. Petra bol umiestnený na Západ. Ak chcel celebrujúci kňaz – podľa požiadavky kresťanskej modlitebnej tradície – hľadiť na východ, musel pozerat' k ľudu*“ ²⁴⁰ - túto formu prevzalo liturgické hnutie v 20. storočí a Druhý vatikánsky koncil s tým, že všade sa začali stavať oltáre *versus populum* - smerom k ľudu. A presadila sa myšlienka, že len toto zodpovedá zmyslu kresťanskej liturgie, požiadavke aktívnej účasti podľa pravzoru Poslednej večere. Čo ale neznamená len vonkajšie usporiadanie liturgických miest, no aj novú ideu podstaty liturgie ako spoločnej večere. Zmysel rímskej baziliky a skutočnosť, kam umiestnila oltár, sú nepochopené a predstava Ježišovej večere zostala nejasná. Lebo podľa Louisa Bouyera v prvokresťanskej dobe predsedajúci nikdy nemal pri stolovaní svoje miesto oproti hodujúcim. Všetci totiž ležali alebo sedeli na vonkajšej strane stola v tvare sigmy poprípade pri stole v tvare podkovy, čo vyjadrovalo charakter spoločenstva, že všetci boli na tej istej strane stola. ²⁴¹
3. Profesor Cyril Vogel k tomu dodáva, že dôraz sa vždy kládol na to, aby kňaz recitoval slová eucharistickej modlitby, podobne ako všetky ostatné, smerom na východ. „*Hoci by aj postavenie kostola kňazovi dovoľovalo byť pri oltári obrátený smerom k ľudu, tak nesmieme zabúdať na to, že nielen kňaz sa otáčal smerom na východ, ale spolu s ním aj celé zhromaždenie.*“ ²⁴²

²³⁹ Porov. Tamže.

²⁴⁰ Tamže.

²⁴¹ Porov. Tamže.

²⁴² Tamže.

4. „*Tieto súvislosti boli v novovekej architektúre a novovekom liturgickom živote zahmlené, prípadne sa úplne vytratili zo zreteľa. Len takto môžeme vysvetliť skutočnosť, že spoločný smer kňazskej modlitby a modlitby ľudu vôbec bol označovaný ako **sláveniesmerom k stene** či **chrbtom k ľudu**. Tým sa tento spôsob samozrejme predstavil ako absurdný a úplne neprijateľný.*“ ²⁴³Pričom spoločný obrat smerom na východ neznamenal, *slávenie k stene*, alebo že kňaz ukazuje ľudu svoj chrbát, ale ako v synagóge sa spoločne hľadelo smerom k Jeruzalemu, podobne podľa J. A. Jungmanna išlo o spoločný smer kňaza i ľudu, ktorí v spoločnej procesii putujú k Pánovi. Neuzatvárajú sa do kruhu, nehľadia na seba, ale vydávajú sa na Východ smerom ku Kristovi, ktorý im vychádza v ústrety. Lenže „*večera – predstavovaná aj na novovekých obrazoch –*“ ²⁴⁴*sa „stala normatívnou myšlienkou kresťanskej liturgickej slávnosti. Skutočne nastúpila klerikalizácia, akej predtým nebolo. Kňaz – predsedajúci, ako ho radšej nazývajú – sa stal zrazu vzťažným bodom všetkého. Všetko sa sústreďuje na neho. Jeho treba vidieť, zúčastňovať sa na jeho liturgickom konaní, jemu odpovedať; na jeho tvorivosti spočíva všetko... Čoraz menej je v zornom uhle Boh, stále dôležitejším sa stáva to, čo robia ľudia, ktorí sa tu stretávajú a už sa nechcú podriaďovať nejakej **stanovenej schéme**. Obrátenie kňaza smerom k ľudu tak vytvára spoločenstvo uzavreté v kruhu do seba. Už sa neotvára – zhľadiska svojej podoby – smerom dopredu alebo hore, ale uzatvára sa do seba. ..*

Kardinál Ratzinger tu len nekoštatuje „*zlé*“, romanticky nesníva o tom čo tu bolo pekné a teraz je už dávno preč, ale dáva riešenie - nanovo hľadá a vyjadruje podstatu, o ktorú ide:

²⁴³Tamže.

²⁴⁴Tamže.

- Bolo potrebné oltár priblížiť ľudu, lebo bol už od neho veľmi vzdialený, čím sa dómy mohli prinavrátiť tradícii, ktorú predstavoval oltár sv. Kríža umiestnený v prechode medzi presbytériom a loďou
- Bolo dôležité dať vyniknúť miestu bohoslužbe slova popri eucharistickej bohoslužbe, kde je aj veľmi dôležité postavenie ohlasovateľa voči poslucháčovi, ktorého mám pred sebou
- V modlitbách dnes ide o spoločný pohľad jedným smerom - k Pánovi, nejde o dialóg, ale o spoločnú cestu, poklonu, púť smerom k Prichádzajúcemu.²⁴⁵

Na záver sa pýtajme sami seba: Pochopili sme správne tieto pápežove slová? Ak áno, potom sme sa utvrdili v tom, že nás Svätý Otec, Benedikt XVI. bude skutočne podnecovať nanovo pochopiť vieru a správne uskutočňovať jej vyjadrovacie formy. Ako sám napísal: „*zámer, ktorý ma k tejto knihe viedol, by bol vrchovato naplnený.*“²⁴⁶

²⁴⁵ Porov. *Tamže*.

²⁴⁶ *Tamže*, s. 5 – 6.

Oživiť záväzok vernosti

Bohdanovce nad Trnavou, 10. novembra 2005

1. Rozlámaný chlieb

V nedeľu 23. októbra 2005 pápež Benedikt XVI. ukončil Rok *Eucharistiea Synodu biskupov* pri slávnostnej svätej omši pred Chrámom sv. Petra. Pri svätej omši koncelebrovalo 252 synodálnych otcov a zúčastnilo sa na nej asi 100 000 pútnikov. Benedikt XVI. vo svojom príhovore naliehavo zdôraznil: „*Hľadiet' na Eucharistiu, musí všetkých členov Cirkvi – predovšetkým kňazov – pobádať, aby nanovo oživilí svoj záväzok vernosti. Aj celibát, ktorí majú kňazi žiť ako znamenie nerozdelenej lásky k Bohu, je zakorenený v slávení Eucharistického tajomstva. Takisto pre laikov musí byť eucharistická spiritualita vnútorným pobádaním ku každej činnosti, medzi vierou a životom nie je prípustný nijaký protiklad. Eucharistia je prameňom svätosti. Svätec je ten, kto je taký fascinovaný krásou Boha a jeho dokonalou pravdou, že ho to progresívne premieňa,*“ povedal Svätý Otec a pokračoval: „*Božia láska mu stačí a to vyjadruje v pokornej a nezištnej službe blížnemu, najmä tým, ktorí to nedokážu vrátiť.*“ Napokon pápež zveril duchovné ovocie Synody a Roka Eucharistie Panne Márii, *Eucharistickej žene*, aby ona bdela nad putovaním Cirkvi a nás všetkých učila rásť v spoločenstve s Pánom Ježišom, že by sme sa stali svedkami jeho lásky, v ktorej spočíva tajomstvo radosti.²⁴⁷

Svätý Otec ďalej zdôraznil, že Eucharistia pobáda kresťanov k tomu, aby boli „*rozlámaným chlebom*“ pre druhých, aby sa zasadzovali za spravodlivejší a bratskejší svet. „*Ježiš pri svojom pôsobení uskutočňoval živú syntézu dvoch základných prikázaní*

²⁴⁷ Ukončenie Roka Eucharistie a Synody biskupov. In: noreply@tkkbs.sk Zahranicny servis - 24. 10. 2005

milovať Boha a blížneho, ktoré boli sformulované už v Starej zmluve.“
248

Milovaní spolubratia, podľa výzvy nášho Veľkňaza obnovme si teraz v chvíľke ticha svoju vernosť Kristovi a jeho Cirkvi odpoveďou na nám kladené otázky biskupom – svätiteľom pri svojej kňazskej vysviacke: *„Chceš nábožne a verne, podľa tradície Cirkvi, sláviť Kristove tajomstvá na chválu Bižiu a na posvätenie kresťanského ľudu? Chcem.*

Chceš dôstojne a múdro plniť službu slova hlásaním evanjelia a vysvetľovaním katolíckej viery? Chcem.

Chceš sa čoraz užšie spájať s Kristom najvyšším kňazom, ktorý obetoval Otcovi samého seba jako obetu čistú, a chceš sa s ním zasvätiť Bohu pre spásu ľudí? Spomocou Božou chcem.“²⁴⁹

2. Živý chlieb pre pokoj sveta

Benedikt XVI. dovoľil zverejniť návrhy Biskupskej synody, ktoré majú názov: *Eucharistia: živý Chlieb pre pokoj sveta.*²⁵⁰ Podľa týchto návrhov pápež napíše posynodálnu apoštolskú exhortáciu. V ňom sa o nás kňazoch píše toto:

a) „Mnohí kňazi sú za cenu veľkej námahy nútení slúžiť mnohé sväte omše na rôznych miestach, aby vyšli v ústrety potrebám veriacich, ako je to len možné. Zaslúžia si našu úctu a našu solidaritu.“²⁵¹

b) Najsvätejšia Eucharistia je darom lásky, stretnutím s Bohom, ktorý nás miluje a je prýštiacim prameňom večného života. My, biskupi, kňazi diakoni, sme prvými svedkami a služobníkmi tejto lásky.“²⁵²

c) Milí kňazi, v týchto dňoch sme veľa mysleli na vás. Poznáme vašu veľkodušnosť a vaše problémy. V spoločenstve s nami neste bremeno

²⁴⁸ *Kresťan má byť rozlamaným chlebom pre život sveta.* In: noreply@tkkbs.sk Zahranicny servis - 24. 10. 2005.

²⁴⁹ *Obrady vysviacky jedného kňaza.* In: *Rímsky pontifikál*, SSV Trnava v CN, Bratislava: 1981, s. 142 – 154.

²⁵⁰ *Eucharistia: živý Chlieb pre pokoj sveta. Záverečné posolstvo synody* (neoficiálny preklad). In: noreply@tkkbs.sk Zahranicny servis – 28. 10 2005.

²⁵¹ *Tamže*, 13.

²⁵² *Tamže*, 18.

každodennej pastoračnej služby pre Boží ľud. Ohlasujte Božie slovo a hľadte, aby ste veriacich dobre voviedli do eucharistického tajomstva. Aká milosť je vaša služba! Modlíme sa s vami a za vás, aby sme všetci spoločne zostali verní Pánovej láske. Prosíme vás, aby ste s nami boli „**pokornými robotníkmi v Pánovej vinici**“ v harmonickom kňazskom živote. Nech Kristov pokoj, ktorý udeľujete kajúcim hriešnikom a pri slávení Eucharistie, vyžaroval naspäť na vás a na vaše spoločenstvá, ktoré žijú z vášho svedectva.“²⁵³

Znovu si premeditujme slová z našej kňazskej vysviacky, ktoré nám povedal biskup – svätiteľ pri pomazaní sv. krizmou na našich rukách: „Pán Ježiš Kristus, ktorého Otec pomazal Duchom Svätým a mocou, nech ťa ochraňuje, aby si mohol posväcovať kresťanský ľud a Bohu prinášať obetu.“²⁵⁴

Záver

Prežívajme nádejou naplnený pokoj, ktorý prijali emauzskí učeníci od vzkrieseného Pána pri lámaní chleba s horiacim srdcom. Vydali sa na cestu a náhlivo sa vracali do Jeruzalema, aby sa podelili so svojou radosťou s bratmi a sestrami vo viere. Želajme si, aby sme sa radostne vydali na stretnutie s ním v Najsvätejšej Eucharistii a tak potvrdzovali pravdu jeho slov: „**Ja som s vami až do skončenia sveta**“(Mt 28, 20).²⁵⁵

Pri odovzdávaní obetných darov nám biskup – svätiteľ povedal: „Prijmi obetné dary svätého ľudu a obetuj ich Bohu. Uvedom si, čo budeš konať; pripodobni sa tomu, čo budeš držať v rukách a naplň svoj život tajomstvom Pánovho kríža.“²⁵⁶

²⁵³ Tamže, 19.

²⁵⁴ Obrady vysviacky jedného kňaza. Rímsky pontifikál, SSV Trnava v CN, Bratislava: 1981, s. 142 – 154.

²⁵⁵ Porov. Eucharistia: živý Chlieb pre pokoj sveta. Záverečné posolstvo synody (neoficiálny preklad). In: noreply@tkkbs.sk Zahranicny servis – 28. 10 2005, 26.

²⁵⁶ Obrady vysviacky jedného kňaza. In: Rímsky pontifikál, SSV Trnava v CN, Bratislava: 1981, s. 142 – 154.

Kňaz = farský funkcionár alebo ako predstaviteľ Krista?

Križovany nad Dudváhom, 12. januára 2006

Zamyslime sa spolu nad kňazskou identitou! Myšlienky k tomu ponúka článok Johannes Holdta, uverejnený v olomouckom časopise *Světlo*.²⁵⁷ K nim som doplnil slová Božieho služobníka, Jána Pavla II. z jeho apoštolského listu *Spiritus et Sponsa*, ktorým nám pripomenul, že 3. decembra 2003 uplynulo už 40. rokov od liturgickej konštitúcie *Sacrosanctum concilium*.²⁵⁸ No vedie ma k tomu i posledná liturgická úprava slovenských biskupov, že by sme sa vždy usilovali byť s Cirkvou jedno.²⁵⁹

1. Podľa dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium* kňazi vykonávajú svoj úrad predovšetkým pri eucharistickej bohoslužbe alebo v zhromaždení, kde zastupujú Krista a pri slávení sv. omše.²⁶⁰ Služba pri oltári a slávenie sv. omše je najvlastnejšou a najšpecifickejšou službou kňaza, pretože ju konajú *in persona Christi*. Tak to napísal aj Boží služobník, Ján Pavol II., vo svojom *Liste kňazom na Zelený štvrtok 1999*: Bez kňaza niet Eucharistie. Spoločenstvo si samo nemôže dať Eucharistiu. Podľa *Presbyterorum ordinis* kňaz slávi sväté tajomstvá ako služobník toho, ktorý stále vykonáva svoj kňazský úrad v liturgii skrze kňazov.²⁶¹ Preto kňaz v liturgii nerobí veľkým seba, ale uvedomele predáva ďalej to, čo sám prijal. Ak to kňaz nevie, potom pri oltári vytvára dojem, že svojou tvorivosťou a experimentovaním dáva najavo radosť.

²⁵⁷ HOLDT, J.: *Kněz: farní funkcionář – nebo představitel Krista?* In: *Der Fels*, 11/ 2005. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XIII., č. 51, 18. prosince 2005, s. 12.

²⁵⁸ JÁN PAVOL II.: *Spiritus et Sponsa*. In: *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*, 58. SSV – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2005, s. 9 – 22.

²⁵⁹ *Pastiersky list Konferencie biskupov Slovenska o gestách a držaní tela pri slávení sv. omše*, 31. júla 2005.

²⁶⁰ Porov. *Lumen gentium*, 28.

²⁶¹ Porov. *Presbyterorum ordinis*, 5.

Čo ale radosť nie je, lebo u takéhoto kňaza ide len o výraz jeho hlboko zakorenenej neistoty o vlastnú úlohu a poslanie, alebo ak aj nie priamo ide v ňom o nedostatok jeho viery. Pretože ide o vážne dôsledky narušenia univerzálnej jednoty katolíckej liturgie, častokrát sa stretávame s tým, že koľko farností, toľko rôznych bohoslužobných koncepcií. Ba dokonca liturgiu by dnes chceli tvoriť pastoračné tímy a liturgické krúžky. Pričom liturgia je zo svojej podstaty objektívne daná a nie samoobslužne vytváraná.²⁶²

Svätý Otec, Boží služobník, Ján Pavol II., zdôrazňuje, že „*jepotrebná liturgická pastorácia, vedená v plnej vernosti novým smerniciam (ordines)*,²⁶³ ako i *liturgická výchova* vo forme *liturgickej mystagógie* – zasväcovaniu do tajomstiev.²⁶⁴ Benedikt XVI. ešte ako kardinál vo svojej knihe *Sol' zeme* žiada liturgickú výchovu zvlášť u kňazov. Preto je potrebné, že by s kňazmi spolupracovali miestni biskupi a Ordinariáty, lebo je potrebné zastávať sa tých kňazov, ktorí sa svedomito pridávajú liturgického poriadku voči tým, ktorí si napríklad eucharistickú modlitbu nahradzujú vlastnými výtvormi, alebo si zmenili presbytérium na javisko a spoločenstvo veriacich im tvorí publikum ich vystúpenia. Boží služobník, Ján Pavol II., tieto *vážne zneužitia* chápe ako zatemňujúce pravdu o tajomstve, čo v Božom ľude vytvára zmätok a napätie. Pričom tieto zneužitia nič nemajú spoločné s autentickým duchom koncilu.²⁶⁵

2. V *Presbyterorum ordinis* ďalej čítame, že vedľa učiteľskej a sviatostnej služby sú kňazi tiež vykonávatelia úradu Ježiša Krista, ktorý je hlavou a pastierom. V mene biskupa

²⁶² Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Redemptionis sacramentum*, 25. marca 2004. In: *Pápežské dokumenty*, 48. SSV – Vojtech spol. s r. o., Trnava 2004.

²⁶³ JÁN PAVOL II.: *Spiritus et Sponsa*, 8.

²⁶⁴ Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 67 - 73.

²⁶⁵ Porov. JÁN PAVOL II.: *Spiritus et Sponsa*, 15.

zhromažďujú Božiu rodinu oživovanú jedným Duchom. K čomu je kňazom prepožičaná duchovná moc.²⁶⁶ Kňazi preberajú úlohu *Dobrého Pastiera*,²⁶⁷ sú vedúcimi kresťanského spoločenstva a o veriacich sa starajú ako otcovia v Kristovi.²⁶⁸ Žiaľ aj túto dimenziu duchovnej služby niektorí zahmlili vysnenou túžbou po *družnej a demokratickej cirkvi*, kde nemá opodstatnenie *pastier a otec ako Kristus*. Na sneme katolíkov v Nemecku Eugen Drewerman predniesol jasajúcemu zástupu svoj príspevok pod názvom *Rozchod s klerikálnou cirkvou*. V ňom vyzýval: Nedívajte sa len na kňazov, ale buďte sami viac kňazskými! Prečo dnes ľudia nepotrebujú kňazov ako pastierov či vodcov duší?! Ved' to Ježiš povedal, že je *Dobrym Pastierom*, ktorý posielal svojich učeníkov k strateným ovciam z domu Izraela (porov. Mt 10, 6). Preto lebo má súcit s ľuďmi, ktorí sú ako ovce bez pastiera (porov. Mt 9, 36). A po *Poslednej večeri* predpovedal o svojich apoštoloch, že sa nad ním pohoršia: Udriem pastiera a ovce sa rozprchnu (porov. Mt 26, 31). Stádo potrebuje pastiera! Cirkev potrebuje tých, ktorí v Kristovom mene vykonávajú službu pastiera! Lebo ako tvrdí sv. Ján Vianney: Nechajte farnosť dvadsať rokov bez kňaza a začne sa klaňať zvieratám!

Podľa *Kódexu kanonického práva*²⁶⁹ farár je vlastným pastierom farnosti, ktorá mu je zverená. Špecifikum farára je v tom, že má vo zverenom obvode moc posväcovať – *potestas ordinis* a moc k vedeniu a riadeniu – *potestas iurisdictionis*. Preto sa farár nesmie dať degradovať len na vykonávateľa sviatostnej služby a všetky nové pastoračné modely musia rešpektovať jeho vedúcu úlohu vo farnosti. Kňazi a zvlášť farári sú frontoví vojaci pastorácie, ktorí potrebujú morálnu

²⁶⁶ Porov. *Presbyterorum ordinis*, 6.

²⁶⁷ Porov. *Tamže*, 14.

²⁶⁸ Porov. *Lumen gentium*, 28.

²⁶⁹ Porov. *CIC*, kán. 519.

a duchovnú podporu, aby udržali svoju pozíciu.²⁷⁰ Situácia začína byť vážna. Lebo mnohí kňazov považujú len za učiteľov, iní za sociálnych pracovníkov, ba sú aj takí, ktorí sa prikláňajú k názoru, že kňazi sú len akýsi výbehový model, či mnohí považujú kňazov za pozostatok stredovekej cirkvi. Samozrejme, že na druhej strane si kňazi musia priznať, že tu ide aj o vnútornú stratu kňazskej identity, ktorej napredovanie napomáha neustále decimovanie kňazských radov; ďalej je tu klesajúci počet kňazov, ktorí sa musia starať o viac farností, ba sú aj takí kňazi, čo nevedia, kým vlastne sú.

Vďaka Pánu Bohu, že ešte sú tu veriaci, ktorí sa nepohoršujú nad kňazmi a dobrých kňazov vytrvalo podporujú. No je tu predovšetkým Boh, ktorý tých, čo povolal, aj určite prevedie cez vonkajšie ťažkosti. Lebo On je verný! On je naša nádej a sila (porov. 1 Kor 1, 9; Neh 8, 10)! Ako napísal vo svojom poslednom *Liste na Zelený štvrtok* 2005 Boží služobník, Ján Pavol II.: „*Kňaz vie, že si vždy musí pestovať **vd'ačného ducha** za toľké dary , ktorých sa mu v priebehu života dostalo: osobitne za dar viery, ktorej sa stal hlásateľom, ako aj za dar kňazstva, ktorý ho vnútorne posväcuje pre službu Božiemu kráľovstvu. Máme svoje kríže – a iste nie sme sami, kto ich má! - , ale prijaté dary sú také veľké, že nemôžeme nespievať z hĺbky srdca náš **Magnifikat.***“²⁷¹

Boží služobník, Ján Pavol II., v posynodálnej apoštolskej exhortácii *Ecclesia in Europa* konštatuje, že „**Cirkev v Európe čaká náročná a zároveň povznášajúca úloha.**“ Myslím si, že sa môžeme stotožniť s týmito jeho slovami a úplne pokojne ich môžeme aplikovať na seba, ba i na celú Cirkev na začiatku tretieho tisícročia. Pretože ona

²⁷⁰ Porov. *Redemptionis sacramentum*, 32.

²⁷¹ JÁN PAVOL II.: *List kňazom na Zelený štvrtok 2005*, 2.

„spočíva v znovuobjavení zmyslu pre tajomstvo; v takej obnove liturgických slávení, aby boli výraznejšími znakmi prítomnosti Krista, Pána, a aby dali priestor tichu, modlitbe a kontemplácii; a v návrate k sviatostiam – najmä k Eucharistii a k sviatosti zmierenia – ako prameňom slobody a novej nádeje. Preto sa obraciam na teba, **Cirkev v Európe**, s naliehavou výzvou: **Bud' Cirkvou, ktorá sa modlí**, ktorá chváli Boha, priznáva mu absolútny primát, zvelebuje ho s radostnou vierou. **Objav znova zmysel pre tajomstvo**: prežívaj ho s pokornou vdáčnosťou, vydávaj svedectvo o ňom s hlboko prežívanou, nákazlivou radosťou. **Oslavuj Kristovu spásu**. Prijímaj ju ako dar, ktorý robí aj z teba sviatosť: urob zo svojho života pravú bohoslužbu, ktorá sa páči Bohu (porov. Rim 12, 1)! ²⁷²

²⁷² JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 60.

Lepší program k dokonalosti

Smolenice, 8. septembra 2009

Svätý Otec Benedikt XVI. 16. júna 2009 napísal list, v ktorom nám kňazom kladie túto rečnícku otázku: *„Rok sv. Pavla, ktorý sa chýli ku koncu, upriamuje naše myšlienky na apoštola národov, v ktorom pred našimi očami žiari nádherný vzor kňaza úplne oddaného svojej službe. Apoštol píše: **Lebo nás ženie Kristova láska, keď si uvedomíme, že ak jeden zomrel za všetkých, teda všetci zomreli (2 Kor 5, 14). A dodáva: A zomrel za všetkých, aby aj tí, čo žijú, už nežili pre seba, ale pre toho, ktorý za nich zomrel a vstal z mŕtvych (2 Kor 5, 15). Aký lepší program by mohol mať kňaz, ktorý sa má usilovať a napredovať na ceste ku kresťanskej dokonalosti?**“*²⁷³

Odpoveď na túto otázku pápež očakáva od nás drahí spolubratia v kňazskej službe, či odo mňa ale aj od teba. Na tento pápežom predstretý program napredovania v kňazskej ale i v kresťanskej dokonalosti tebe i nám všetkým kňazom, no i vám zasvätení, Benedikt XVI. kladie za vzor jednak sv. Jána Máriu Vianneya ako i preblahoslavenú pannu Máriu.

O nich sa v jeho liste píše: *„Slávenie 150. výročia úmrtia Jána Máriu Vianneya (1859) nasleduje hneď po tom, ako sme uzavreli slávenie 150. výročia zjavení v Lurdoch (1858). Už v roku 1959 blahoslavený pápež Ján XXIII. konštatoval: **Krátko predtým, ako arský farár dovŕšil svoju dlhú životnú dráhu, plnú zásluh, v inej oblasti Francúzska sa (Panna Mária) zjavila pokornému a čistému dievčaťu, aby mu odovzdala posolstvo o modlitbe a pokaní, ktoré už celé storočie nachádza duchovný ohlas. Život svätého kňaza, ktorého spomienku slávime, bol totiž akoby***

²⁷³ BENEDIKT XVI.: List k vyhláseniu Roka kňazov pri príležitosti 150. výročia dies natalis Jána Máriu Vianneya. In: EDÍCIA PÁPEŽSKÉ DOKUMENTY 77, SSV – Vojtech spol. s r. o., Trnava 2009, s. 3 – 18.

*anticipovanou živou ilustráciou veľkých nadprirodzených právd, čo boli zjavené vizionárke z Massabielle. On sám mal veľmi živú úctu k nepoškrvnenému počatiu Najsvätejšej Panny, on, čo v roku 1836 zasvätil farnosť Márii bez hriechu počatej a zaiste s veľkou vierou a radosťou musel prijať dogmatickú definíciu z roku 1854. Svätý farár stále pripomínal svojim veriacim, že Ježiš Kristus po tom, ako nám dal všetko, čo mohol, chcel nás spraviť aj dedičmi toho najcennejšieho, čo mal, teda svojej Svätej Matky. Zverujem tento Rok kňazov Najsvätejšej Panne a prosím ju, aby v duši každého kňaza vzbudila veľkodušný zápal za ideály úplného zasvätenia sa Kristovi a Cirkvi, ktoré inšpirovali myšlienky a konanie svätého farára z Arsu. Ján Mária Vianney svojim zapáleným životom modlitby a svojou vášnivou láskou k ukrižovanému Ježišovi posilňoval svoje bezvýhradné darovanie sa Bohu a Cirkvi. Nech jeho príklad povzbudí kňazov k tomu, aby vydávali rovnaké svedectvo o jednote s biskupom, medzi sebou navzájom i s laikmi, ktoré je aj dnes, rovnako ako vždy, veľmi potrebné. Napriek zlu, ktoré existuje vo svete, Kristove slová určené apoštolom vo večeradle znejú stále aktuálne: **Vo svete máme súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet!** (Jn 16, 33). Viera v božského Majstra nech nám dá silu hľadiť s nádejou do budúcnosti. Drahí kňazi, Kristus s vami počíta. Dovoľte mu, podľa príkladu svätého farára z Arsu, aby sa vás zmocnil a budete aj vy poslami nádeje, zmierenia a pokoja v dnešnom svete!“²⁷⁴ Tieto slová si ešte niekoľko ráz musíme v tichu a sami premeditovať..*

Čítanie z Knihy Genezis hovorí, že Pán ponúka Abramovi nádej: „Odíd' zo svojej krajiny, od svojich príbuzných a z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem.“ A ja „urobím z teba veľký národ a požehnám ťa, oslávim tvoje meno a budeš požehnaním. Požehnám tých, čo ťa budú žehnať, a preklájam tých, čo ťa budú preklínať. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.“ Tak ako všetci sme

²⁷⁴Tamže.

poslúchli Pánovu výzvu, uverili sme mu a išli sme za ním, vložili sme svoju nádej v Cirkev - táto nádej nás nesklamala. Budme za ňu vďačný!

Začať evanjelizovať seba samých²⁷⁵

Dechtice 8.januára v Roku viery a v Roku sv. Cyrila a Metoda 2013

Kongregácia pre klérus zostavila Direktórium pre službu a život kňazov ako odpoveď na požiadavky biskupov na Biskupskej synode v roku 1990 a aj po generálnej porade biskupov, ktorú Kongregácia pre klérus zorganizovala. 276 Pápež, bl. Ján Pavol II., ho schválil 31.januára 1994 a dovolil ho uverejniť. 277

1.Pastores dabo vobis

Hneď v úvode spomínaného Direktória sa nám kňazom predostiera požiadavka posynodálnej apoštolskej exhortácie bl. Jána Pavla II. z 25.marca 1992, v ktorej zaznieva nie len kňazom, ale celému Božiemu ľudu pastoračná úloha novej evanjelizácie: „V súčasnosti zvlášť naliehavá pastoračná úloha novej evanjelizácie, ktorá zahŕňa všetok Boží ľud, vyžaduje nové nadšenie, nové metódy a nové prejavy pri hlásaní a dosvedčovaní evanjelia. Od kňazov vyžaduje, aby sa radikálne a integrálne ponorili do Kristových tajomstiev, a tak boli schopní realizovať nový štýl pastoračného života.” 278 K čomu nám kňazom má napomôcť spomínané Direktórium a to predovšetkým svojim obsahom, ktorým je naša identita, špiritualita a nevyhnutná permanentná formácia. 279 O čom budú ale ďalšie rekolekčné prednášky.

²⁷⁵ Porov. Úvod, s. 5 – 8. In: KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktórium pre službu a život kňazov*. Trnava:Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2004, 110 s. ISBN 80 – 7162 – 504 – 3.

²⁷⁶ Porov. *Tamže*.

²⁷⁷ Porov. *Záver*, s. 107 – 110. In: *Tamže*.

²⁷⁸ JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 18. In: <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/pastores-dabo-vobis>

²⁷⁹ Porov. KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktórium pre službu a život kňazov*. Trnava:Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2004, 110 s. ISBN 80 – 7162 – 504 – 3.

2. Nová evanjelizácia

My sa vráťme k termínu nová evanjelizácia a to zvlášť preto, že od roku 1992 uplynulo už dvadsať rokov a vo veciach nastal zásadný posun dopredu. A to za pontifikátu súčasného pápeža Benedikt XVI., nástupcu bl. Jána Pavla II. tým, že zriadil 21.septembra 2010 Pápežskú radu na podporu novej evanjelizácie, 280 zvolal Biskupskú synodu 7. – 28.októbra 2012 na tému: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery, 281 z ktorej bolo zatiaľ publikované len Záverečné posolstvo. 282 A napokon nám Benedikt XVI. vyhlásil od 11.októbra 2012 do 24.novembra 2013 Rok viery, 283 ktorého hlavnou udalosťou na začiatku bolo práve spomínané 13.riadne valné zhromaždenie Biskupskej synody. 284

V Záverečnom posolstve poslednej biskupskej synody z roku 2012 sa o novej evanjelizácii píše: „Priviesť ľudí našich čias k Ježišovi a k stretnutiu s ním, to je naliehavá potreba, ktorá sa týka všetkých oblastí sveta – tých, čo boli evanjelizované dávno i nedávno. Všade sa totiž ukazuje potreba oživiť vieru, ktorej hrozí, že bude zatemnená v kultúrnych prostrediach brániacich jej zakoreneniu v človeku i jej prítomnosti v spoločnosti, jasnosti jej obsahu i jej konzistentným plodom. Nejde o to začínať úplne odznova, ale s apoštolským duchom sv. Pavla, ktorý dokázal povedať: Beda mi, keby som evanjelium nehlásal! (1 Kor 9, 16) zapojiť sa do dlhej cesty ohlasovania evanjelia, ktorá sa vinie dejinami od prvých storočí až po

²⁸⁰ Porov. <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/ubicumque-et-semper>

²⁸¹ Porov. <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/nova-evanjelizacia-na-odovzdavanie-krestanskej-viery-lineamenta>

²⁸² Porov. <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/ostatne-dokumenty/c/biskupska-synoda-o-novej-evanjelizacii-posolstvo-boziemu-ludu>

²⁸³ Porov. BENEDIKT XVI.: *Porta fidei*, 4; 12. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2011, s. 21. ISBN 978 – 80 – 7162 – 889 – 7.

²⁸⁴ Porov. *Na úrovni univerzálnej cirkvi*. In: KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2012, s. 23. ISBN 978 – 80 – 7162 – 900 – 9.

súčasnosť a budovala spoločenstvo veriacich vo všetkých častiach sveta. Je irelevantné, či sú tieto spoločenstvá malé alebo veľké, všetky sú ovocím obetavosti misionárov i mnohých mučeníkov, generácií Ježišových svedkov, ktorým patrí naša vďačná spomienka. Zmenená spoločenská, ekonomická, politická i cirkevná situácia nás vyzýva k niečomu novému: k novému prežívaniu našej spoločnej skúsenosti viery a hlásania prostredníctvom novej evanjelizácie – novej svojím zápalom, svojimi metódami i svojimi prejavmi, ako povedal Ján Pavol II. (Príhovor na 19. zhromaždení CELAMu, Port-au-Prince, 9. marca 1983, 3). Táto evanjelizácia sa podľa Benedikta XVI. obracia najmä na osoby, ktoré boli pokrstené, no vzdialili sa od Cirkvi a žijú bez vzťahu ku kresťanskej praxi [...], aby im umožnila nové stretnutie s Pánom, ktorý jediný naplní náš život hlbokým zmyslom a pokojom; aby im umožnila znovuobjaviť vieru ako zdroj milosti, ktorá prináša radosť a nádej v osobnom, rodinnom i spoločenskom živote (Benedikt XVI., Homília počas eucharistického slávenia pri slávnostnom otvorení 13. riadneho zhromaždenia Biskupskej synody 7. októbra 2012 v Ríme).“ 285

3. Evanjelizovať seba samých

Nutne si, drahí bratia, musíme uvedomovať tieto slová našich pastierov, lebo úloha novej evanjelizácie sa dotýka aj nás. A potom: „Avšak beda nám, ak si budeme myslieť, že sa nová evanjelizácia netýka nás osobne. V týchto dňoch sa medzi nami biskupmi viackrát ozvali hlasy pripomínajúce, že ak chce Cirkev evanjelizovať svet, musí predovšetkým zaujať postoj počúvania Božieho slova. Výzva na evanjelizovanie sa mení na výzvu na obrátenie. Úprimne cítime, že sa musíme v prvom rade my sami obrátiť ku Kristovi a jeho moci, ktorá jediná je schopná všetko obnoviť, a to predovšetkým naše biedne

²⁸⁵ <http://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/ostatne-dokumenty/c/biskupska-synoda-o-novej-evanjelizacii-posolstvo-boziemu-ludu>

životy. S pokorou musíme uznať, že bieda a slabosť Ježišových učeníkov, zvlášť jeho kňazov, sťažuje vierohodnosť misií. V prvom rade si my biskupi uvedomujeme, že nikdy nemôžeme byť pri výkone nášho povolania na takej úrovni – čo sa týka oddanosti jeho evanjeliu na ohlasovanie pohanom – ako Pán. Musíme si vedieť pokorne priznať našu zraniteľnosť v dôsledku dejinných rán a neváhame uznať ani naše osobné hriechy. Sme však zároveň presvedčení, že ak sa ním necháme formovať, sila Pánovho Ducha môže obnoviť jeho Cirkev a nechať zažiarit jej odev, ako to ukazujú životy svätých, ktorých pamiatka a príbehy sú privilegovaným nástrojom novej evanjelizácie. Ak by bola táto obnova zverená len našim silám, mali by sme vážny dôvod na pochybnosti, ale prvým činiteľom obrátenia a evanjelizácie v Cirkvi nie sme my, úbohí ľudia, ale samotný Pánov Duch. V tom je naša sila a naša istota, že zlo nebude mať nikdy posledné slovo ani v Cirkvi, ani v dejinách: Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje (Jn 14, 27), povedal Ježiš svojim učeníkom. Dielo novej evanjelizácie spočíva na tejto jasnej istote. Dôverujeme v inšpiráciu a silu Ducha, ktorý nás naučí, čo máme hovoriť a robiť aj v tých najväčších ťažkostiach. Je našou povinnosťou zvíťaziť vierou nad strachom, nádejou nad malomyselnosťou, láskou nad ľahostajnosťou.“ 286

4. Povzbudenie v Roku viery

Záverečné posolstvo poslednej biskupskej synody nás povzbudzuje: „Niekedý sa môžeme na ceste otvorenej novou evanjelizáciou cítiť ako na púšti, uprostred nebezpečenstiev a bez záchytných bodov. Svätý Otec Benedikt XVI. v homílii počas omše pri otvorení Roku viery hovoril o duchovnej dezertifikácii, ktorá v posledných desaťročiach napreduje, no zároveň nás povzbudil, keď povedal, že je správne vychádzať zo skúsenosti tejto púšte, lebo v jej prázdnote môžeme opäť objaviť radosť z viery a jej životný význam

²⁸⁶ *Tamže.*

pre človeka. V púšti sa totiž odhaľuje hodnota toho, čo je pre život podstatné (Homília počas eucharistického slávenia pri otvorení Roku viery, 11. októbra 2012 v Ríme). Na púšti hľadáme vodu a studňu, z ktorej by sme sa mohli napiť, tak ako Samaritánka: blahoslavený je ten, kto tam stretne Ježiša! Ďakujeme Svätému Otcovi za dar Roku viery, ktorý je vzácnym vstupom na cestu novej evanjelizácie. Ďakujeme mu aj za to, že spojil tento rok s vdáčnou spomienkou na 50. výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu, ktorého základné učenie v Katechizme Katolíckej cirkvi žiari pre našu dobu ako odkaz na pravú vieru aj dvadsať rokov po jeho zverejnení. Sú to významné výročia, ktoré nám umožňujú potvrdiť našu pevnú podporu učeniu koncilu a našu presvedčivú snahu napredovať v jeho plnom uskutočňovaní.“ 287

Záver

Zverme sa, drahí spolubratia v kňazskej službe, na záver Panne Márii, Matke Ježiša, Matke Cirkvi a Matke kňazov, aby nám vyprosila plnosť darov, 288 ktoré potrebujeme k uskutočňovaniu pastoračnej úlohy novej evanjelizácie, danej nám v našom Direktóriu.

²⁸⁷ *Tamže.*

²⁸⁸ Porov. *Modlitba k Presvätej Panne Márii*, s. 109 – 110. In: KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktórium pre službu a život kňazov*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2004, 110 s. ISBN 80 – 7162 – 504 – 3.

Iniciatívy v Roku viery

Benedikt XVI. vyhlásil apoštolským listom – motu proprio *Porta fidei* z 11. októbra 2011 *Rok viery*²⁸⁹ Začal sa 11. októbra 2012 na 50. výročie otvorenia *Druhého vatikánskeho koncilu*, ako i na pamiatku dvadsiateho výročia promulgácie *Katechizmu Katolíckej cirkvi*. *Rok viery* sa skončí sa 24. novembra 2013, na slávnosť Krista Kráľa. K *Roku viery* vydala 6. januára 2012 Kongregácia pre náuku viery svoju Nótu s pastoračnými usmerneniami.²⁹⁰

„Už od začiatku svojho pontifikátu sa pápež Benedikt XVI. rozhodne zasadzoval za správne pochopenie koncilu.“²⁹¹ Nakoľko sa na ňom sám zúčastnil ako peritus – teologický poradca, 1962 - 1965; stál pri zrode katechizmu ako predseda komisie kardinálov, 1986 - 1992; podpísal tiež jeho podobu *Youcat pre mladých*;²⁹² bol hlavnou oporou pontifikátu bl. Jána Pavla II., ktorý prvý prišiel s termínom nová evanjelizácia; stal sa jeho nástupcom a ustanovil Pápežskú radu na podporu novej evanjelizácie, 21. septembra 2010; o nej zvolal biskupskú synodu na október 2012 a stanovil tému: Nová evanjelizácia pre odovzdávanie kresťanskej viery; napokon vyhlásil Rok viery 2012 – 2013, kedy si pripomíname aj 1. 150 výročie príchodu sv. Konštantína - Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu v roku 863 – KBS vyhlásila od 5. júla 2012 do 31. decembra 2013 na Slovensku za Rok sv. Cyrila a Metoda.

Dvere viery (Sk 14, 27) sú stále otvorené pre tých, ktorí prekročia ich prah, a vtedy sa im hlása Božie slovo, srdce sa im formuje premieňajúcou milosťou. „Prejsť týmito dverami značí vydať

²⁸⁹ Porov. BENEDIKT XVI.: *Porta fidei*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech spol s r. o. 2011, 21 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 889 – 7.

²⁹⁰ Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1329140066>

²⁹¹ KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1329140066>

²⁹² *Youcat. Katechizmus katolíckej cirkvi pre mladých*. Bratislava: Karmelitánske nakladateľstvo 2011, 301 s. ISBN 978 – 80 – 89231 – 93 – 5.

sa na cestu, ktorá trvá po celý život.“ 293 V ňom musíme znovu nájsť chuť -

- sýtiť sa Božím slovom verne odovzdávaným Cirkvou
- a chlebom života, 294

aby sme sa obrátili iba k jedinému Pánovi, Spasiteľovi sveta, Zmŕtvychvstalému a zachraňujúcej Láske, ktorá vedie človeka od krstu len k novému životu (porov. Rim 6, 4). K tomuto tzv. misijnému úsiliu nás pobáda Kristova láska (porov. 2 Kor 5, 14), aby sme znovu odhalili:

- radosť z viery
- a nadšenie pri jej odovzdávaní. 295

Benedikt XVI. si v Roku viery želá, aby si každý veriaci vyznal svoju vieru:

- v plnosti
- presvedčivo
- s novou dôverou
- a nádejou.

Pričom v Roku viery bude aj vhodná príležitosť na:

- intenzívnejšie slávenie viery v liturgii a osobitne v Eucharistii
- vzrast hodnovernosti svedectva života veriacich
- na osvojenie si úlohy znovuobjavenia obsahu viery, ktorá sa vyznáva, slávi, prežíva a vyjadruje modlitbou.

²⁹³ *Tamže.*

²⁹⁴ Porov. BENEDIKT XVI.: *Porta fidei*, 3.

²⁹⁵ Porov. *Tamže*, 6 - 7.

Osvojme aspoň niektoré z pastoračných zásad, ktoré z poverenia pápeža Benedikta XVI. pripravila 6. januára 2012 Kongregácia pre náuku viery v spolupráci s kompetentnými dikastériami Svätej stolice a s príspevím Výboru na prípravu Roku viery:

- treba povzbudzovať veriacich, aby putovali ku Katedre sv. Petra do Ríma a vyznali tam svoju vieru v Boha,
- je dôležité podporiť aj púte do Svätej zeme, lebo táto krajina, ako prvá zažila prítomnosť Ježiša, nášho Spasiteľa a jeho matky Márie,
- veriaci majú byť vyzvaní, aby sa s osobitnou oddanosťou obracali na Máriu, ktorá je vzorom Cirkvi, na to sú mimoriadne vhodné púte, slávenia a stretnutia vo veľkých svätyniach,
- Rok viery bude vhodnou príležitosťou aj na intenzívnejšie slávenie viery v liturgii, a osobitne v Eucharistii, všetci veriaci sú preto pozvaní, aby sa uvedomelo, aktívne a plodne zúčastňovali na svätej omši,
- počas príprav na Rok viery sú všetci veriaci pozvaní, aby čítali apoštolský list Svätého Otca Benedikta XVI. *Porta fidei* a pozorne o ňom uvažovali,
- Rok viery môže byť tiež príležitosťou, aby sme väčšiu pozornosť venovali katolíckym školám, pričom sa treba opierať o správne katechetické pomôcky, ako je napríklad *Kompendium Katechizmu Katolíckej cirkvi* alebo *Youcat*,
- je žiaduce, aby sa vo farnostiach obnovilo úsilie o rozširovanie a distribúciu *Katechizmu Katolíckej cirkvi* či iných pomôcok vhodných pre rodiny, tieto pomôcky môžu súvisieť napríklad s požehnaním domov, krstom dospelých, birmovaním alebo uzatváraním manželstva, to môže prispieť k hlbšiemu pochopeniu katolíckeho učenia v našich domovoch a v kruhu

našich rodín, aby každý pocítil silnú potrebu lepšie spoznať a budúcim generáciám ďalej odovzdať nemeniteľnú vieru.²⁹⁶

Benedikt XVI. si želá, aby sme prežili Rok viery nie v zmysle osláv, ale predovšetkým v zmysle misií ad gentes a novej evanjelizácie.²⁹⁷ V tomto duchu nám má ísť o ochotnú odpoveď prežiť tento rok ako osobitný „čas milosti“²⁹⁸:

- sympóziami, konferenciami a stretnutiami s autentickými svedectvami viery a spoznávania obsahu katolíckeho učenia;
- homíliami, katechézami, príhovormi a vyjadreniami Svätého Otca;
- permanentnou formáciou kléru zameranou na dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu a na Katechizmus katolíckej cirkvi s témami:
- ohlasovanie vzkrieseného Krista
- Cirkev – sviatosť spásy
- evanjelizačné poslanie v dnešnom svete
- viera a nevier
- viera, ekumenizmus a medzináboženský dialóg
- viera a večný život
- hermeneutika reformy v kontinuite
- katechizmus v bežnej pastoračnej starostlivosti

Kňazi môžu pripraviť cykly homílií o viere a o niektorých jej špecifických aspektoch:

- stretnutie s Kristom

²⁹⁶ Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1329140066>

²⁹⁷ Porov. <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20111016008>.

Porov. *V službe novej evanjelizácie*. In: ZEMKO, P.: *Základná homiletika a homílie na rok A*, s. 78 – 79. Trnava: Ivona Matúšová, 2012, 216 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 19 - 5.

²⁹⁸ Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*, s. 10 – 21.

- základný obsah Vyznania viery
- viera a Cirkev;

Katechéti majú čerpať z Katechizmu katolíckej cirkvi a pod vedením svojich farárov nech vedú skupiny veriacich k čítaniu katechizmu, aby tak vznikali malé spoločenstvá viery, ktoré budú svedčiť o Ježišovi Kristovi;

bude vhodné vo farnostiach a na pracoviskách podporiť ľudové misie a iné iniciatívy, ktoré pomôžu veriacim znovu objaviť dar krstnej viery a s ním súvisiacu zodpovednosť za to, aby o nej svedčili;

cirkevné združenia a hnutia sú pozvané uskutočňovať iniciatívy, pri ktorých môžu uplatniť svoju charizmu;

všetci veriaci sú pozvaní oživiť dar svojej viery a usilovať sa odovzdať svoju skúsenosť viery a lásky v dialógu so svojimi bratmi a sestrami.²⁹⁹

Viera sa skrze lásku stáva novým kritériom myslenia a konania, ktoré mení celý život človeka (porov. Gal 5, 6; Rim 12, 2; Kol 3, 9 – 10; Ef 4, 20 – 29; 2Kor 5, 17).³⁰⁰ Viera je zameraná na pochopenie znakov čias a zaväzuje každého, aby sme sa stali živými znakmi Zmŕtvychvstalého vo svete.³⁰¹ „Ježišovo učenie totiž zaznieva aj v dnešných dňoch s tou istou silou: Nezháňajte sa za pominuteľným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život (Jn 6, 27). Otázka, ktorú položili tí, čo ho počúvali, rovnako platí aj pre nás dnes: Čo máme robiť, aby sme konali Božie skutky? (Jn 6,28) Vieme, aká bola Ježišova odpoveď: Boží skutok je veriť v toho, ktorého on poslal

²⁹⁹ Porov. *Tamže*.

³⁰⁰ Porov. BENEDIKT XVI.: *Porta fidei*, 6, s. 7 – 8.

³⁰¹ Porov. *Tamže*, 15, s. 19 – 21.

(Jn 6, 29). Veriť v Ježiša je teda cestou, ako definitívne dospieť k spásu.“³⁰²

Na náhrobnom kameni jedného moravského kňaza je vyrytý tento posledný odkaz svojim veriacim, ktorého by sme sa všetci mohli pridržať, lebo by sme si vždy mali uvedomovať, že vieru máme od sv. krstu nezmazateľne vpísanú do svojho srdca:³⁰³

Vieru som vám vštepoval, nezatraťte ju;
prikázania Božie som vám hlásal, neprestupujte ich;
vaše deti som miloval, nekazte ich;
vaším manželstvám som žehnal, nestrpčujte si ich;
vašich chorých som navštevoval, sláskou ich opatrujte;
vašich mŕtvych somm pochovával, nezabúdajte na nich;
cestu do večnosti som vám ukázal, neopúšťajte ju
a potom: Dovidenia v nebi!

Lebo pre každého človeka „aj v dnešných dňoch je viera darom, ktorý treba odhaliť, pestovať a svedčiť o ňom, aby Pán dal každému z nás zažiť krásu a radosť byť kresťanmi.“³⁰⁴

³⁰² *Tamže*, 3, s. 4.

³⁰³ Porov. *Tamže*, 10, s. 11 - 14.

³⁰⁴ KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Nóta s pastoračnými usmerneniami na Rok viery*, s. 5 – 10.

Utrpenie starých ľudí

*Jaslovské Bohunice, Farský kostol sv. Michala -
11.marca v Roku Sedembolestnej a Roku Pavla Ušáka – Olivu 2014.*

V Roku Sedembolestnej sa dnes chceme zamyslieť nad utrpením starých ľudí.

Pomôžme si slovami pápeža Františka z apoštolskej exhortácie Evangelii gaudium: „*Pozývam každého kresťana, nech už sa nachádza na akomkoľvek mieste a v akejkoľvek situácii, na nové osobné stretnutie s Ježišom Kristom, pretože nikto nie je vylúčený z radosti, ktorú daruje Pán.*“³⁰⁵

Ak ju chcú mať aj starí ľudia, preto pápež František ešte raz odkazuje to, čo napísal vo svojej apoštolskej exhortácii Evangelii gaudium: Neutekajte „*od Kristovho vzkriesenia, nepokladajme sa za porazených, nech už sa stane čokoľvek. Ved' nič nie je mocnejšie ako jeho život, ktorý nás ženie vpred.*“³⁰⁶

Z týchto dvoch citátov je jasné, že by sme sa mali modliť za to, aby aj všetci starí ľudia boli plní radosti, lebo aj keď sú starí, nik nepatrí medzi porazených. A pred sebou mali jas Kristovho vzkriesenia!

Čítal som rozhovor s emeritným českobudějovickým biskupom Mons. Jiřím Paďourom, OFM Cap, kde mu len pár hodín po oznámení, že pápež František prijal jeho rezignáciu z dôvodu zlého zdravotného stavu, 1.marca 2014, poskytol interview v rámci čoho mu položili aj túto otázku: Bude vám po niečom alebo za niekým ľúto? Biskup odpovedal: Na to sa ma pýtali už vtedy, keď som

³⁰⁵ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, 3.

³⁰⁶ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, 3.

odchádzal z divadla (biskup Paďour pôvodne vyštudoval herectvo). Napriek tomu, že som ho mal rád, mal som i dobré kontakty a perspektívu, nikdy som to neoľutoval. Na šiel som svoje povolanie, a preto som jednoducho divadlo opustil a neobzeral som sa späť. Lebo Kristus hovorí, že kto položil ruku na pluh a obzerá sa za seba, nehodí sa pre Božie kráľovstvo. Preto aj ja idem a dívam sa dopredu. Ľutovať budem len svoje hriechy a nedopatrenia, ale aj tie vkladám do Božieho milosrdenstva. Na ničom som nelpel a zároveň si nepripúšťam žiadne zásluhy. V mnohých oblastiach zostávam dlžníkom, no robil som, čo som mohol. Hodnotenie nechávam na Pána Boha, s ktorým som sa snažil všetko priebežne konzultovať.³⁰⁷ Úžasne a výstižne povedané!

Bratia a sestry! Prežívajte svoju starobu rovnako: Všetko vložte do rúk Pána Boha v nádeji, že ak vstupuje do nášho utrpenia, dá nám aj silu ho znášať. Amen.³⁰⁸

³⁰⁷ Porov. KUTIL, T.: *Dva skvosty jsem prožil až na závěr*. In: *Katolický týdeník, list českých a moravských diecézí*, roč. XXV, č. 10, 4. – 10.března 2014, 1.neděle postní, s. 12. Praha: Katolický týdeník, spol. s r.o. ISSN 0862 – 5557.

³⁰⁸ Porov. FRANTIŠEK: *Posolstvo k 22.svetovému dňu chorých 2014*, s. 38 - 41. In: *Pápežské dokumenty*, 92.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o, 2014, 41 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 039 – 4.

Utrpenie chudobných

*Naháč, Farský kostol – 10.júna
v Roku Sedembolestnej na Slovensku a v Roku Pavla Ušáka - Olivu v Kátlovciach 2014*

Bratia a sestry!

Pápež František sa na tému *chudoby*, ktorá je témou našich kňazských rekolekcií v tomto *Roku Sedembolestnej* na Slovensku, zamyslel v rámci svojej generálnej audiencie 24.apríla 2013 na Námestí sv. Petra v Ríme.

V nej sa pápež pýtal, že či konáme podľa Božej vôle a pomáhame blížnym akými sú všetci: hladní, smädní, cudzinci, nahí, chorí, uväznení. Lebo raz budeme stáť pred Pánom Bohom, ktorý nás bude súdiť podľa lásky k nim (porov. Mt 25, 31 - 46).³⁰⁹ Preto spoznávajme Pána Boha v chudobných a maličkých!

Asi približne o mesiac, 5.júna 2013, Svätý Otec František na generálnej audiencii v Ríme povedal, že máme *kultivovať a chrániť stvorenie*, aby svet okolo nás rástol, premieňal sa a stal sa *záhradou a obývatelným miestom pre všetkých*. Kultivovať a chrániť podľa pápeža nezahŕňa iba naše vzťahy s prostredím, ale vzťahuje sa i na medziľudské vzťahy. Čo Cirkev viackrát zdôraznila, keď upozorňuje, že dnes dominuje nadvláda peňazí nad človekom: Ľuďom rozkazujú peniaze. Boh, náš Nebeský Otec, zveril úlohu chrániť zem nie peniazom, ale nám, mužom a ženám. Táto úloha je naša! No žiaľ muži a ženy sú prinášaní ako obeta modlám zisku a konzumu: ide o tzv. *kultúru vyradovania*. Ak sa pokazí počítač, je to tragédia, ale chudoba, potreby a drámy toľkých ľudských osôb sú považované za normálnu vec. Svätý Otec uviedol aj konkrétnejší príklad: Ak počas

³⁰⁹ Porov. <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20130424051>

studenej noci napríklad na neďalekom námestí Ottaviano zomrie človek, to nie je novinka. Keď v mnohých častiach sveta deti nemajú čo jesť, ani toto nie je nič nové, zdá sa to byť normálne. Tak to však nemôže byť. Tieto veci sa stávajú bežnými. Naproti tomu, napríklad pokles o desať bodov na burzách v jednotlivých mestách, spôsobí hotovú tragédiu. Týmto spôsobom sú ľudia vyradení na okraj, akoby boli odpadkami. *Kultúra vyradovania* naberá tendenciu stať sa spoločenskou mentalitou, ktorá všetkých nakazí. Život človeka a samotná ľudská osoba už nie sú považované za primárnu hodnotu, ktorú treba rešpektovať a chrániť, a to zvlášť vtedy, keď ide o chudobného alebo hendikepovaného človeka, lebo už nemôže poslúžiť – ako je to aj v prípade novorodenca či v prípade starého človeka. Táto *kultúra vyradovania* nás urobila necitlivými aj voči *plytvaniu a potravinovým zvyškom*, čo je ešte vypuklejšie, pretože žiaľ v mnohých častiach sveta, ešte mnohí ľudia a rodiny trpia hladom a podvýživou. Naši predkovia boli veľmi pozorní voči tomu, aby sa zo zvyšného jedla nič nevyhadzovalo. *Konzumizmus* nás priviedol k tomu, že sme si zvykli na povrchnosť a každodenné plytvanie jedlom, ktorému zavše nedokážeme pripísať správnu hodnotu, ktorá ide ponad holé ekonomické parametre. Uvedomme si, že ak zahodíme jedlo, akoby sme ho ukradli zo stola chudobného a hladného! Preto, zakočil na audiencii pápež, všetkých pozývam zamyslieť sa nad problémom vyhadzovania a plytvania jedlom, aby sa hľadali cesty a spôsoby, ktoré sa budú vážne touto problematikou zaoberať a stanú sa prostriedkami solidarity a delenia sa s najnúdznejšími. Ako to čítame v rozprávaní Evanjelia o rozmnožení chleba: „*I jedli a všetci sa nasýtili, ba ešte sa nazbieralo dvanásť košov odrobín, čo po nich zostali*“ (Lk 9,17). Ježiš žiada učeníkov o to, aby sa nič nevyhodilo: žiadne plytvanie! Je tu i skutočnosť dvanástich košov: prečo dvanástich? Dvanásť je číslo izraelských kmeňov, symbolicky teda označuje celý ľud. Naznačuje, že ak je jedlo rozdelené správnym spôsobom, solidárne, nikomu nechýba potrebné. Každé spoločenstvo

môže vyjsť v ústrety potrebám najnúdznejších. A preto ľudská ekológia ako i ekológia životného prostredia kráčajú spolu.³¹⁰

Túto líniu vyjadril pápež František aj vo svojej apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium – O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete* z 24.novembra 2013, kde z piatich kapitol chudobe venuje jednu celú kapitolu so zameraním na sociálny rozmer evanjelia, ktorý chápe ako povzbudenie pre všetkých kresťanov, že by bol vždy v našich slovách, postojoch a skutkoch.³¹¹

Mimoriadne sympatickým v tomto smere je *Pakt z katakomb*,³¹² ktorý uzatvorilo asi štyridsať biskupov sveta, ktorí sa zúčastnili na

³¹⁰ Porov. <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20130605030>

³¹¹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, 258. In: Pápežské dokumenty, 93.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2014, 202 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 044 – 8.

³¹² „Jako biskupové shromáždění na II. vatikánském koncilu, kteří si uvědomují, čeho všeho se jim ještě nedostává, aby vedli život v chudobě, jak odpovídá duchu evangelia, navzájem povzbuzení k této iniciativě, ve vzájemné jednotě, v jednotě se všemi bratry v biskupské službě, spoléhající se na milost a sílu našeho Pána Ježíše Krista, modlitby věřících a kněží našich diecézí, v usebrání a modlitbách před nejsvětější Trojicí, před Kristovou církví, před kněžími a věřícími našich diecézí, s pokorou a vědomím vlastní slabosti, ale také s odhodláním a silou, kterou nám ve své milosti dává Bůh se zavazujeme: **1.** Budeme se snažit žít po stránce bydlení, jídla, dopravních prostředků a všeho, co s tím souvisí, jako obyčejní lidé kolem nás (srov. Mt 5,3; 6, 33-34; 8,20). **2.** Jednou provždy se zřekneme bohatství, jakož i vnější nádhery a okázalosti církevního oblečení (odmítáme drahý materiál, nápadné barvy) a insignií (odmítáme zlato a stříbro)... (srov. Mk 6,9; Mt 10,9; Sk 3,6). **3.** Nebudeme vlastnit na své jméno žádný nemovitý či movitý majetek ani bankovní konto; majetek, který je nutný, dáme přepsat na diecéze resp. charitativní a sociální zařízení (srov. Mt 6, 19-21, L 12, 33-34). **4.** Správu financí a majetku svých diecézí svěříme pokud možno vždy do rukou laických odborníků vědomých si svého apoštolského poslání, abychom mohli být pastýři a nikoli správci (srov. Mt 10,9; Sk 6,1-7). **5.** V ústním i písemném styku se nenecháme oslovovat tituly vyjadřujícími společenský význam nebo mocenské postavení (Eminence, Excellence, Monsignore apod.); místo toho chceme být oslovováni „otče“ (Mt 20, 25-28; 23, 6-11; J 13, 12-15). **6.** Svým chováním a společenskými styky nikdy nebudeme vyvolávat dojem, že bohatým a mocným dáváme přednost (srov. L 13, 12-14; 1 K 9, 14-19). **7.** Právě tak nebudeme lichotit ničí ješitnosti ani v případě, že děkujeme za dary, prosíme o dary anebo při jiných podobných příležitostech (srov. Mt 6, 2-4; L 15, 9-13). **8.** Apoštolské pastorační službě lidem v materiální nouzi, postiženým a jinak znevýhodněným věnujeme veškerý svůj čas, myšlenky, úvahy, soucit či hmotné prostředky, aniž bychom tím škodili jiným lidem či skupinám v diecézi. Budeme podporovat všechny laiky, řeholníky, jáhny a kněze, které Pán povolává, aby zvěstovali evangelium sdílením života a práce s chudých lidí (srov. L 4,18n; Mk 6,4; Sk 18,3n; 20, 33-35; 1 K 4,12; 9, 1-27). **9.** Vědomi si svého závazku stát na straně spravedlnosti a lásky, jakož i jejich vzájemné souvislosti přeměníme veškerou „dobročinnost“ v sociální projekty ... zaměřené stejným dílem na muže i ženy (srov. Mt 25, 31-46). **10.** Budeme se zasazovat o to, aby osoby zodpovědné za vládu a veřejné služby vytvářely a uváděly v život zákony, struktury a společenské instituce sloužící spravedlnosti, rovnoprávnosti a celkovému harmonickému rozvoji každého člověka. Tím má vzniknout nové společenské uspořádání, odpovídající důstojnosti lidí jakožto dětí Božích (srov. Sk 2,44n; 4, 32-35; 2 K 8 a 9; 1 Tm 5,16). **11.** Protože kolegiálnita biskupů nejlépe odpovídá duchu evangelia, jestliže se projevuje službou většině lidstva žijící v bídě tělesné, kulturní a morální, zavazujeme se účastnit se spolu s episkopáty chudých zemí realizace naléhavých projektů. Na úrovni mezinárodních organizací budeme podporovat vytváření takových hospodářských struktur, které umožní chudé většině lidstva vymanit se z chudoby a zabránit ožebračování celých národů ve světě, který bohatne. **12.** V pastorační lásce se zavazujeme sdílet život se všemi našimi bratry a sestrami v Kristu, s kněžími, řeholníky a laiky... V tomto duchu budeme spolu s nimi kriticky zkoumat svůj život, budeme v nich vidět spolupracovníky a spolupracovnice, abychom se stávali

*Druhom vatikánskom koncile a podpísali 16.novembra 1965 v katakombách sv. Domitily v Ríme, že budú viesť život chudoby. Neskôr sa k nim pridalo vyše päťsto biskupov. Jedným z hlavných aktérov bol brazílsky biskup Helder Camara, ktorému sa v súčasnosti chystá proces vyhlásenia za svätého.*³¹³

Drahí bratia a sestry! Modlime sa slovami modlitby pápeža Františka: *“Hviezda novej evanjelizácie, pomôž nám zažiť vo vydávaní svedectva o spoločenstve, o službe, o horlivej a štedrej viere, o spravodlivosti a o láske k chudobným, aby radosť evanjelia došla až do končín zeme a nijaká periféria nebula ukrátená o jeho svetlo. Matka živého evanjelia, prameň radosti pre maličkých, oroduj za nás. Amen. Aleluja.*”³¹⁴

animátory inšpirovanými Duchom svätým, a nikoli šéfy, a budeme sa snažiť byť lidsky otvorenými a prístupnými pro všechny ... (srov. Mk 8,34n, Sk 6, 1-7).“

³¹³ Porov. <http://www.josefhurt.cz/node/4818>

³¹⁴ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, 288. In: Pápežské dokumenty, 93.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2014, 202 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 044 – 8.

**Schopnosti komunikácie vo viacerých možnostiach stretnutia
a vzájomnej solidarity
(Antropologicko – teologická dimenzia navrhnutá pápežom
Františkom)**

Horné Orešany, 13.januára 2015

Motto

„...aby radosť evanjelia
došla až do končín zeme
a nijaká periféria nebola ukrátená o jeho svetlo.“ 315

Úvod

*„Dnes, keď siete a nástroje ľudskej komunikácie dosiahli neslýchaný stupeň vývoja, cítime výzvu objaviť a sprostredkovať tajomstvo spoločného života.“*³¹⁶ Tieto slová napísal v apoštolskej exhortácii *Evangelií gaudium* – O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete súčasný pápež František. V tomto svojom programovom dokumente³¹⁷ sa rozhodol naznačiť akým smerom by sa mala v budúcnosti uberať Katolícka cirkev.³¹⁸ Publikácia z 24.novembra 2013 má päť kapitol a z nich v dvoch sa konkrétne zaoberá témami tak blízkymi súčasnému svetu – a to nebezpečenstvu sebecka, ktoré plynie z imanencie – v sústreďení sa na seba - pri mediálnej komunikácii uprednostňujúc ju pred osobnou ľudskou komunikáciou.

³¹⁵ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 288. In: *Pápežské dokumenty, 93. zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, spol. s r. o., 2014, 202 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 044 – 8.

³¹⁶ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 87.

³¹⁷ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 25.

³¹⁸ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 1.

³¹⁹ Do pozornosti dáva pápež homíliu, každodenný mediálny prejav hlásateľov evanjelia, teda mediátorov par excellence, ktorá vo svojej podstate musí byť vždy zameraná na vzájomnú solidaritu so všetkými.

³²⁰

Komunikácia novej nádeje

Človek je schopný spoločného života, čo vyjadruje jeho schopnosť:

- stretávať sa
- objat' sa
- podoprieť sa navzájom
- byť účastnými na tomto trochu nesúrodnom prílive, ktorý sa môže premeniť na:
- opravdivú skúsenosť bratstva
- karavánu solidarity
- svätú púť.

Ak by sme mohli kráčať po takto označenej ceste, bola by to:

- dobrá vec
- veľmi oživujúca
- veľmi oslobodzujúca
- vytvárajúca novú nádej. ³²¹

³¹⁹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 50 - 109.

³²⁰ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 110 - 174.

³²¹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 87 - 88.

„Vyjsť zo seba samých a pripojiť sa k druhým je prospešná vec“³²² - napísal pápež František.

Imanencia

Veľkým nebezpečenstvom pre mediálnu komunikáciu je imanencia – sústredenie sa na seba. Preto je pre celé ľudstvo na škodu každé jedno sebecké rozhodnutie. *„Mnohí sa snažia utiecť pred ľuďmi a zavrieť sa do pohodlného súkromia alebo do najužšieho okruhu svojich blízkych, čím opúšťajú realizmus sociálneho rozmeru evanjelia. Lebo tak ako by niektorí chceli Krista len čisto duchovného, bez tela a bez kríža, existujú aj pokusy viesť medziosobné vzťahy len prostredníctvom sofistikovaných zariadení, cez obrazovky a systémy, ktoré možno zapnúť a vypnúť ovládačom.“*³²³

Evanjelium Ježiša Krista nás pozýva nebáť sa stretnutia a byť v neustálom blízkom vzťahu s:

- tvárou druhého človeka
- jeho fyzickou prítomnosťou, ktorá je naliehavá
- jeho bolesťou a požiadavkami
- jeho nákazlivou radosťou.

Lebo skrze vieru v Ježiša Krista sme pozvaní na revolúciu jemnosti, ktorá je v prežívaní autentickej viery. A tá je:

- neoddeliteľná od daru seba samého
- od príslušnosti k spoločenstvu

³²² FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 87.

³²³ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 88.

- od služby
- od zmierenia s druhými.³²⁴

Izolovanosť

Je jednou z verzií imanencie – sústreďením sa na seba a môže sa prejavovať vo falošnej autonómii, ktorá vylučuje Boha. Svoje vyjadrenie môže nájsť aj v náboženskom živote – a to v duchovnom konzumizme blízkeho chorobnému individualizmu. Mnohí ľudia dnes majú smäd po Bohu, no snažia sa ho uhasiť nezmyselnými ponukami alebo Ježišom Kristom bez tela a bez záujmu o druhého. A ak nenachádzajú v Cirkvi duchovnosť, nechávajú sa zviest rôznymi inými ponukami.³²⁵

Vlastné formy

Ľudovej nábožnosti

Vlastné formy ľudovej nábožnosti vyplynuli z vtelenia kresťanskej viery do ľudovej kultúry. Preto obsahujú osobný vzťah s Bohom, Pannou Máriou či s konkrétnym svätcom. Majú telo, majú tváre a sú vhodné na udržiavanie vzťahov a nie individualistických únikov.³²⁶

³²⁴ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 88.

³²⁵ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 61 – 67; 89.

³²⁶ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 90.

Duchovnosť blahobytu

Duchovnosť blahobytu bez spoločenstva s teológiou prosperity bez bratských záväzkov alebo so subjektívnymi skúsenosťami bez tváre sa redukuje len na vnútorné prežívanie zahľadené do seba. Vyskytuje sa len v niektorých oblastiach našich spoločností.³²⁷

Zaujímať sa o druhých

Pre veriaceho človeka je veľmi dôležité zaujímať sa o druhých. Riešenie situácie preto nikdy nespočíva v úteku od osobného a angažovaného vzťahu s Bohom, ale jediná správna cesta spočíva v stretávaní sa s druhými a v objavovaní Ježišovej tváre v druhých ľuďoch. A to v:

- ich hlase
- ich prosbách
- ich utrpení.

Aj keď:

- skusujeme nespravodlivé útoky
- skusujeme nevďačnosť
- by nás unavovala snaha rozhodovať sa pre bratstvo.

To je skutočný spôsob nadväzovania vzťahov s druhými, ktorý nás uzdravuje namiesto toho, aby nám škodil, lebo dokáže:

³²⁷ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 90.

- vnímať veľkosť svojho blížneho
- spoznať Boha v každom človeku
- znášať ťažkosti spoločného života
- spoliehať sa na lásku svojho Boha
- otvárať svoje srdce Božej láske
- hľadať šťastie druhých podľa vzoru dobrého Otca.³²⁸

Preto s dôrazom napísal pápež František: „*Nenechajme si ukradnúť spoločenstvo!*“³²⁹

Homília – chvíľa intenzívneho mediálneho vstupu (Hlásanie evanjelia homíliou)

2.1. Boží ľud ako učeníci misionári, ktorí hlásajú evanjelium a to aj počas neformálneho hlásania

Pápež František cituje svojho predchodcu pápeža Benedikta XVI. (2005 – 2013), ktorý pri otvorení XIII.Synody biskupov, 8.októbra 2012, povedal: „*Je vždy dôležité vedieť, že prvé slovo, skutočná iniciatíva, opravdivá činnosť vychádza od Boha a len prostredníctvom zapojenia sa do tejto Božej iniciatívy a ju prosiac môžeme sa aj my - s ním a v ňom – stať hlásateľmi evanjelia.*“

³³⁰Lebo spása, ktorú hlása Cirkev, je pre všetkých. Pán Ježiš nechcel, aby apoštoli vytvorili nejakú exkluzívnu či elitnú skupinu. Ved' preto povedal: „*Chod'te teda, učte všetky národy*“ (Mt 28, 19). Preto sú potešiteľné slová pápeža Františka, ktoré vyjadril: „*Rád by som*

³²⁸ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium.O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 91 - 92.

³²⁹ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium.O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 92.

³³⁰ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium.O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 112.

*povedal tým, ktorí sú ustráchaní alebo ľahostajní: Pán povoláva aj teba, aby si bol súčasťou jeho ľudu, a robí to s veľkou úctou a láskou!*³³¹ Čo znamená, že všetci máme hlásať uprostred ľudstva Božiu spásu a prinášať povzbudzujúce odpovede plné nádeje a novej sily do ďalšieho putovania k miestu nezištného milosrdenstva, kde sa všetci musia cítiť prijatí a milovaní.³³² Tam nájdeme odpustenie a povzbudenie žiť podľa dobrého vzoru evanjelia.³³³ K tomu sme pozvaní už pri krste, vďaka ktorému sa každý člen Božieho ľudu stáva učeníkom misionárom. Preto už nehovoríme, že sme učenici a misionári, ale učenici misionári. A nech už máme akúkoľvek úlohu v Cirkvi a stojíme na akomkoľvek stupni poznania svojej viery, sme aktívnymi protagonistami evanjelizácie. Ak by sme o tom neboli presvedčení, pozrime sa na prvých učeníkov, ktorí hneď ako spoznali Ježišovu tvár, išli a hlásali plní radosti: „Našli sme Mesiáša“ (Jn 1, 41). A Samaritánka sa hneď po stretnutí s Ježišom stala misionárkou, lebo mnohí Samaritáni uverili v Ježiša „pre slovo ženy“ (Jn 4, 39). Sv. Pavol zase od svojho stretnutia s Ježišom Kristom „hneď v synagóge“ hlásal „Ježiša, že je Božím Synom“ (Sk 9, 20).³³⁴ Ako hlásatelia evanjelia sme všetci povolaní, aby sme neustále rástli, a preto sa snažme o:

- lepšiu formáciu,
- prehĺbenie lásky,
- jasnejšie svedectvo o evanjeliu,

aby sme našli spôsob hlásania Ježiša zodpovedajúci našej situácii v ponuke jasného svedectva Pánovej zachraňujúcej lásky.³³⁵

³³¹ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 113.

³³² Biskupské heslo pápeža Františka: *Miserando atque eligendo*: In: <http://w2.vatican.va/content/francesco/it/biography/documents/papa-francesco-biografia-bergoglio.html> Povolanie a zachránenie Milosrdenstvom. In: PIGOZZI, C. – MADELIN, H.: *Takto koná on: Pápež František*. Bratislava: Remedium, 2014, 201 s. ISBN 978 – 80 – 89230 – 70 – 9.

Biskupské heslo trnavského arcibiskupa Mons. Róberta Bezáka: *Imple nos misericordia - Zahrň nás milosrdenstvom*. In: <http://www.abu.sk/arcidieceza/historia-trnavskych-biskupov/>

³³³ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 114.

³³⁴ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 120.

³³⁵ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 121.

„Ak Cirkev túži zažiť hlbokú misijnú obnovu, je tu jedna forma“ hlásania, „ktorá sa nás všetkých týka ako každodenná úloha. Je to sprostredkovanie evanjelia osobám, s ktorými sa:

- *stýkame,*
- *najbližším,*
- *ako aj neznámym.*

Je to neformálne“ hlásanie, „ktoré možno uskutočniť počas rozhovoru;“ hlásanie, „aké robí misionár, keď príde k niekomu na návštevu. Byť učeníkom znamená byť stále pripravený prinášať druhým Ježišovu lásku – a to a môže uskutočniť:

- *na akomkoľvek mieste,*
- *na ceste,*
- *na námestí,*
- *v práci,*
- *na ulici. “*³³⁶

2.2. Duchovné sprevádzanie a osobná formácia

V dôsledku osobnostného rastu veriacich si pracovníci na poli pastorácie: vysvätení služobníci – kňazi ale aj rehoľníci a laici musia uviesť svoju nezastupiteľnú úlohu osobného sprevádzania: s rozvahou, schopnosťou a umením chápať a čakať, počúvať Ducha, aby sa s úctou a súcitom povzbudzovali k dozrievaniu v kresťanskom živote. Preto Cirkev potrebuje pohľad blízkosti, aby sa vždy mohla zastaviť pri druhom, keď to potrebuje. No nikdy nemá ísť len o akúsi terapiu, ktorá by podporovala uzavretie do vlastnej imanencie, čím by

³³⁶ FRANTIŠEK: *Evangeliū gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 127.

prestalo putovanie s Kristom smerom k Otcovi, kde dosahujeme skutočnú slobodu. Z toho vyplýva určitá potreba pedagogiky evanjelia, ktorá nám radí poukázať aj na objektívnu zlobu hriechu (porov. Mt 18, 15), avšak bez toho aby sme súdili zodpovednosť a mieru zavinenia človeka (porov. Mt 7, 1; Lk 6, 37). Príkladom duchovného sprevádzania a formácie v rámci apoštolskej činnosti je vzťah Pavla s Timotejom a Títom (porov. Tít 1, 5; porov. 1 Tim 1, 3 – 5). Tento spôsob nie je dotieravým sprevádzaním ba ani izolovanou sebarealizáciou, ale učeníci misionári sprevádzajú učeníkov misionárov.³³⁷

2.3. Zameranie na Božie slovo

Božím slovom sa musí živiť každá:

- homília
- evanjelizácia (počúva ho, medituje o ňom, žije ho, oslavuje ho a vydáva o ňom svedectvo; Božie slovo je prameňom evanjelizácie)
- cirkevná aktivita (Božie slovo je ich srdcom)³³⁸
- katechéza (Božie slovo ju radikálne zúrodňuje).³³⁹

2.4. Matéria, forma a základné posolstvo hlásania evanjelia Božím ľuďom

Hlásanie je vždy pokorné, slušné a úctivé. Ten, kto ho hlása vie, že posolstvo ktoré sa hlása nás vždy presahuje.

³³⁷ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 169 - 173.

³³⁸ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 174.

³³⁹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 175.

Začína sa osobným dialógom, v ktorom sa vyjadria a tlmočia vlastné radosti, nádeje a starosti o svojich blízkych, ako aj o mnohé ďalšie veci ukryté v srdci.³⁴⁰

Potom sa ohlásí Slovo, naratívny spôsobom alebo čítaním Svätého písma, „vždy však pamätajúc na základné poslanie hlásania: osobná láska Boha, ktorý sa stal človekom, obetovala seba samu za nás a stále živá nám ponúka svoju spásu i svoje priateľstvo.“³⁴¹

Niekedy je hlásanie vyjadrené:

- priamym spôsobom
- inokedy zase prostredníctvom osobného svedectva
- rozprávaním
- gestom
- formou, ktorú vzbudí Duch Svätý v konkrétnej situácii.³⁴²

Ak sú na to podmienky a zdá sa to rozumné, je dobré ak učeník misionár ukončí stretnutie krátkou modlitbou dotýkajúcou sa starostí, ktoré sa vložili do Božích rúk. Lebo vtedy sa spozná, že

- Božie slovo sa reálne prihovára jej existencii.³⁴³

Je dôležité pripomenúť, že evanjeliové hlásanie sa odovzdáva prostredníctvom toľkých rozličných foriem a nespočetných gest a znakov, ktorých spoločným subjektom je Boží ľud a vyjadrujú absolútne nemeniteľný obsah.³⁴⁴

V spoločnej knihe francúzskej novinárky Caroline Pigozzi a jezuitu Henriho Madelina sa v prvej časti v piatej kapitole pod

³⁴⁰ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 128.

³⁴¹ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 128.

³⁴² Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 128.

³⁴³ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 128.

³⁴⁴ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 129.

názvom Pápež politik a sprostredkovateľ píše, že homílie pápeža Františka sú vo všeobecnosti zostavené z troch častí, ako to svojho času robil vo svojich príhovoroch aj generál de Gaulle. Pápež František, tvrdia autori publikácie, pozná moc gesta i svojho slova, a preto komunikuje zásadne ústne. Priehľadnosť jeho homílií je v tom, že sa dotýka súčasných tém. Jeho očisťujúca osobnosť je v spôsobe, ako sa vie priblížiť k druhým. Čím vytvára Katolíckej cirkvi a pápežstvu univerzálny prúd sympatií a pozornosti.³⁴⁵

O štruktúre homílie publikoval švajčiarsky autor Guido Schüepp v publikácii *Handbuch zur predigt* v roku 1982.³⁴⁶ Osem bodovým označením sa jej na Morave priblížil biskup Josef Hrdlička v roku 1991.³⁴⁷ Na Slovensku sa vyučuje šesťbodová štruktúra homílie podľa Jozefa Vrableca, ktorú publikoval v rokoch 1984 – 1985 ako predhovor k svojim slovenským homíliám vydaných v Ríme zásluhou svojho brata Štefana, neskoršieho pomocného biskupa v Trnave. Komplexne a knižne ju Jozef Vrablec vydal až v roku 2001 v spolupráci so svojim žiakom Antonom Fabianom.³⁴⁸

Štvorbodové homílie odporúčali na Slovensku Faith, Foltýnovský a Korec pred uvedením Druhého vatikánskeho koncilu. Trojbodovú štruktúru dnes preferujem predovšetkým v didaskáliach, ktoré je potrebné používať pri bohoslužbách mimo nedele a prikázaných sviatkov po prečítaní Božieho slova či evanjelia. 349

³⁴⁵ Porov. PIGOZZI, C. – MADELIN, H.: *Takto koná on: Pápež František*, s. 73 - 87. Bratislava: Remedium, 2014, 201 s. ISBN 978 – 80 – 89230 – 70 – 9.

³⁴⁶ Porov. SCHÜEPP, G.: *Handbuch zur predigt*. Zürich – Einsiedeln – Köln: Benziger 1982, 496 s. ISBN 3 – 545 – 21036 – 7.

³⁴⁷ Porov. HRDLIČKA, J.: *Stručná homiletika*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1991.

³⁴⁸ Porov. VRABLEC, J. – FABIAN, A.: *Homiletika I. – II. Základná a materiálna*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2001, 433 s. ISBN 80 – 7162 – 339 – 3.

³⁴⁹ Porov. ZEMKO, P.: *Základná homiletika a homílie na rok A*. Trnava: Ivona Matúšová, 2012, 216 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 19 – 5.

2.5. Homília nasmerováva k spoločenstvu s Kristom, ktoré mení jeho život

Hlásanie v rámci liturgie sprostredkúva milosti, ktoré rozdáva Kristus. Hlásanie smeruje celé zhromaždenie, ako aj samotného hlásateľa, na spoločenstvo s Kristom v Eucharistii, ktoré mení celý život. A preto slovo hlásateľa nesmie zaberať príliš veľa miesta, aby Pán mohol zažiť viac než len jeho služobník. ³⁵⁰ Preto veľký pozor, aby sa pochvala nezmenila na samolúbošť: Nie ja, ale On musí vo mne rásť – len jemu patrí všetka česť a chvála; všetko mám len vďaka darom, ktoré mi dal Pán Boh.

Homília vyžadujúca veľkú pozornosť pastierov

Homília je podľa pápeža Františka:

- meradlom na hodnotenie blízkosti pastiera a jeho schopností stretávať sa so svojim ľudom
- intenzívnou a radostnou skúsenosťou Ducha Svätého
- potešujúcim stretnutím so slovom, prameňom neustálej obnovy a rastu ³⁵¹
- liturgické hlásanie Božieho slova, najmä v súvislosti s eucharistickým zhromaždením
- najvyšším momentom dialógu medzi Bohom a jeho ľudom, ktorý predchádza sviatostnému prijímaniu
- dialógom, v ktorom sa hlásajú zázračné udalosti spásy a súvisle sa predkladajú požiadavky zmluvy
- pokračovaním v dialógu medzi Pánom a jeho ľudom. ³⁵²

³⁵⁰ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 138.

³⁵¹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 135.

Veriaci - poslucháči homílii - prikladajú veľkú dôležitosť a tak ako i tí, ktorí prijali sv. kňazstva, trpia – neraz kňazi trpia, že musia hlásať Božie slovo homíliou a veriaci trpia spolu s nimi, že musia ich počúvať; je veľmi smutné, že je to tak.³⁵³ A preto obnovme, vyzýva pápež František, našu dôveru v hlásanie, „*založenú na presvedčení, že sám Boh sa túži priblížiť k ľuďom prostredníctvom*“ hlásateľa „*a prejavuje svoju moc skrze ľudské slovo.*“³⁵⁴

Svedčí o tom Sväté písmo:

- sv. Pavol hovorí o potrebe hlásania, pretože sám Pán sa chce priblížiť k druhým aj prostredníctvom nášho slova: (Rim 10, 14 – 17)
- apoštolov ustanovil sám Pán Ježiš hlásať evanjelium: (Mk 3, 14)
- prostredníctvom ich slova pritiahli do lona Cirkvi všetky národy: (Mk 16, 15 – 20);³⁵⁵
- a oni dobre vedeli, že „nie seba hlásame, ale Ježiša Krista, Pána; my sme len vaši služobníci pre Ježiša“ (2 Kor 4, 5).

3.1. Homília je zvláštnym žánrom

„Homília nemôže byť zábavným divadlom a nezodpovedá logike mediálnych vstupov.“³⁵⁶ Homília dáva zmysel a zápal sláveniu. Je to zvláštny žáner³⁵⁷ homiletiky.³⁵⁸ Homília „nie je natoľko chvíľou

³⁵² Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 137.

³⁵³ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 135.

³⁵⁴ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 136.

³⁵⁵ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 136.

³⁵⁶ FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 138.

³⁵⁷ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 138.

³⁵⁸ Porov. ZEMKO, P.: *Základná homiletika a homílie na rok A*. Trnava: Ivona Matúšová, 2012, 216 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 19 – 5.

meditácie a katechézy. “³⁵⁹ A treba sa vyhnúť tomu, „aby pripomínala konferenciu či prednášku.“³⁶⁰ Preto je vrcholne nesprávne

- konať cvičné homílie počas bohoslužieb
- používať počas homílie, ktorá je vždy v rámci posvätnéj liturgie, akékoľvek prostriedky mediálnej komunikácie: mobil, smartfón, telefón, tablet, počítač, či projektor, meotar a premietanie prezentácií na plátno alebo ani akékoľvek video či DVD projekciu
- alebo prípadne si zamieňať homíliu so školskou katechézou, kde predovšetkým môžeme použiť množstvo názorných prostriedkov!

3.2. Homília musí byť stručná

Homília ako jedna z devätnástich foriem hlásania Božieho slova³⁶¹ v rámci liturgického slávenia musí byť stručná. Hlásateľ môže byť schopný udržať pozornosť poslucháča aj hodinu, ale v takom prípade sa jeho slová stanú dôležitejšími ako samo slávenie tajomstva viery.

Ak sa príliš predlžuje homília, ohrozuje to dve vlastnosti liturgického slávenia a naruší sa:

- harmónia medzi bohoslužbu slova a bohoslužbu tela
- rytmus.

³⁵⁹ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 137.

³⁶⁰ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 138.

³⁶¹ Porov. SODI, M. – TRIACCA, A. M.: *Dizionario di omiletica*. Torino: Leumann – Bergamo: Gorle, 2002, 1708 s. ISBN 88 – 01 – 01424 – 4.

Totíž ak je hlásanie Božieho slova homíliou v kontexte liturgie, tak je potom súčasťou obety ponúkanej Nebeskému otcovi a zároveň sprostredkovaním milosti, ktorú Kristus rozdáva v rámci slávania. Preto si ten istý kontext vyžaduje, aby hlásanie nasmerovalo celé zhromaždenie ako i samotného hlásateľa na spoločenstvo s Kristom v Eucharistii, ktoré mení život tak poslucháčov ako i hlásateľa. A preto je potrebné, aby slovo hlásateľa nezaberalo príliš veľa miesta a zažiť mohol viac Pán Ježiš ako jeho služobník.³⁶²

3.3. Homília v duchu materinskej kultúry a materinského nárečia

3.3.1. Pán nadchýna vysokým a náročným učením

Spolu s pápežom Františkom určite obdivujeme spôsob dialógu nášho Pána so svojim ľudom. Jeho tajomstvo spočíva v pohľade Ježiša na ľud. Ide o láskavý pohľad, ktorý nepozera na slabosti a pády ľudí, a preto mu adresuje slová: „Neboj sa maličké stádo, lebo vášmu Otcovi sa zapáčilo dať vám kráľovstvo“ (Lk 12, 32). Ježiš bol hlásateľom v tomto duchu. A v tomto duchu Ho musí napodobňovať aj každý jeden hlásateľ evanjelia: Musí sa nám páčiť viesť dialóg s Božím ľudom. A našich poslucháčov musíme ako On nadchýnať vysokým a náročným učením evanjelia.³⁶³ Preto musíme poznať srdce svojho spoločenstva a zistiť:

- Kde sa nachádza živá a horlivá túžba po Bohu?
- Prečo sa zastavil láskyplný dialóg s Bohom?

³⁶² Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 138.

³⁶³ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 141.

- Prečo nedokáže prinášať ovocie? ³⁶⁴

3.3.2. Kňaz ako hlásateľ zastupuje Cirkev, ktorá nadchýna

Boží ľud vďaka neprestajnej činnosti, ktorú v ňom koná Duch Svätý, evanjelizuje aj seba samého. Z čoho vyplýva, že Boží ľud je ako matka, ktorá vo vedomí dôvery hovorí so svojim synom. To, čo učí matka, syn vie, že je to pre jeho dobro, lebo:

- vie, že matka ho miluje
- dobrá matka vie rozoznať všetko, čo Boh vložil do jej syna
- matka načúva jeho starostiam
- matka sa učí od neho.

Takýto duch lásky, ktorý vládne v rodine, vedie matku, ako aj jej syna k vzájomnému dialógu,

- v ktorých sa učí aj vyučuje
- v ktorých sa napomína
- v ktorých sa vyjadruje ocenenie za dobré veci.

A toto sa deje aj v homílii. Duch Svätý dáva inšpiráciu hlásateľovi ako treba počúvať vieru ľudu, ale aj ako ju treba hlásať: „Viera je z hlásania“ (Rim 10, 17). Homília tak nachádza „v srdci ľudovej kultúry prameň živej vody – jednak pre to, čo treba povedať, ako aj pre objavenie správneho spôsobu, ako to povedať. Ako sa nám všetkým páči, keď sa rozpráva v našom materinskom jazyku, tak aj vo viere sa nám páči, ak sa nám“ hlásateľ „prihovára v duchu našej materinskej kultúry a v duchu materinského nárečia (porov. 2 Mach 7,

³⁶⁴ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 137.

21.27), lebo naše srdce je vtedy lepšie pripravené počúvať. Tento jazyk je naladený tak, že sprostredkúva

- odvahu,
- povzbudenie,
- silu
- a entuziazmus.“³⁶⁵

3.3.3. Slová homílie, ktoré vnuká Duch Svätý, zapalujú srdcia poslucháčov

Dialóg je omnoho viac než len komunikácia o nejakej pravde. Uskutočňuje sa pre radosť z rozprávania a pre dobro odovzdávané prostredníctvom slov. Je to dobro, ktoré spočíva vo vzájomnom dobrovoľnom darovaní sa v dialógu. Hlásanie v čisto moralistickom alebo doktrínálnom duchu, prípadne také, ktoré sa premieňa na lektúru či exegézu, umenšuje komunikáciu medzi srdcami, ku ktorej má dochádzať v homílii a ktorá má mať takmer sviatosťný charakter: „Viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo“ (Rim 10, 17). Lebo v homílii je pravda sprevádzaná krásou a dobrom. Nejde o abstraktné pravdy alebo studené sylogizmy, pretože v homílii sa komunikuje aj prostredníctvom obrazov, ktoré Pán používa na podporu konania dobra. Preto pamäť veriaceho Božieho ľudu by mala byť ako pamäť Panny Márie naplnená Božími zázrakmi. Máriino srdce cíti, že každé slovo Svätého písma je predovšetkým darom, a to skôr než požiadavkou.³⁶⁶ Úlohou hlásateľa je teda zjednotiť srdcia, ktoré sa navzájom milujú: je to srdce nášho Pána a srdce jeho ľudu. Pre hlásateľa je to náročná ale pritom krásna úloha. Počas homílie srdcia veriacich sú v tichu a nechávajú hovoriť Jeho. Napriek tomu, že

³⁶⁵ FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 139.

³⁶⁶ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 142.

sa môžu rozprávať tisíckami priamych spôsobov a to bez sprostredkovateľa, pri homílii obe strany chcú, aby sa niekto stal nástrojom a vyjadril pocity takým spôsobom, že by sa každý mohol rozhodnúť, ako bude pokračovať v rozhovore. Slovo je podstatným spôsobom sprostredkujúce a vyžaduje si nie len dvoch navzájom komunikujúcich sa, ale aj jedného hlásateľa, ktorý Slovo v celku predstaví, pričom je hlásateľ presvedčený, že „nie seba hlásame, ale Ježiša Krista, Pána; my sme len vaši služobníci pre Ježiša“ (2Kor 4,5). Hlásateľ evanjelia teda musí hovoriť srdcom, čo znamená udržiavať Slovo v horlivosti a vo svetle celistvosti Zjavenia a putovania. Zároveň musí hlásateľ dokázať, že náš ľud cíti akoby uprostred dvoch objatí: jedným je krstné objatie, ktoré nás povzbudzuje túžiť po tom druhom - novom objatí milosrdného Otca, ktorý nás čaká v sláve. A to je náročná, ale zároveň krásna úloha hlásateľa.³⁶⁷ Vo formálnej homiletike tomu hovoríme, že ide o tzv. virtuálny dialóg.³⁶⁸

3.3.4. Homília ako prvok evanjelizácie prehlbuje kerygmu

Evanjelizácia sa snaží brať vážne každú osobu a takisto aj plán, ktorý s ňou má Boh. Aby mohol každý naplno povedať: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ (Gal 2, 20). Ide tu o zachovávanie toho, čo nám prikázal Pán a našu odpoveď na Jeho lásku a rast v nej (porov. 1 Sol 3, 12).³⁶⁹

³⁶⁷ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 143 - 144.

³⁶⁸ Porov.

³⁶⁹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelií gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 160 - 162.

Praktická príprava na homíliu

Pápež František tu predkladá síce samozrejmé smernice na vzácnu službu, ktorej sa každý týždeň musí privilegovaným spôsobom

- venovať dlhší čas na štúdium, modlitbu, zamyslenie a pastoračnú kreativitu, aj keby zostalo menej času na iné povinnosti (hlásateľ, ktorý sa nepripravuje nie je duchovným, je nepoctivý a nezodpovedný k darom, ktoré dostal)
- dôverovať Duchu Svätému a ponúknuť sa mu ako nástroj (porov. Rim 12, 1).

Následne hlásateľ:

- pomodlí sa k Duchu Svätému
- venuje pozornosť biblickému textu, ktorý sa musí stať základom hlásania – ide o duchovné čítanie, lectio Divina; prejavuje tým úctu k pravde a s pokornou úctou spoznáva Božie slovo a vyjadruje nad ním svoj plný obdiv; venuje mu maximálnu pozornosť a posvätnú bázeň; s trpezlivosťou mu venuje svoj čas, odloží nabok všetky starosti, prejavuje mu záujem, nezištné nasadenie a lásku s postojom učeníka: „Hovor, Pane, tvoj sluha počúva“ (1 Sam 3, 9) musí rozpoznať myšlienku a efekt posvätného textu, ktorý je potrebné vložiť do súvisu s učením celej Biblie, ktoré sa odovzdáva prostredníctvom Cirkvi: ak text poskytuje útechu, nemá byť použitý na zdôraznenie nápravy chýb; ak ide o napomenutie, nemal by sa použiť na vyučovanie doktríny; ak má naučiť niečo o Bohu, nemá byť použitý na vysvetľovanie odlišných teologických myšlienok; ak má motivovať chválu či misionársky zápal, nepoužijeme ho na to, aby sme rozprávali o najnovších správach, lebo nudná a neefektívna

homília je dôsledkom neschopnosti sprostredkovať vlastnú silu hlásaného textu;

- každý deň a každú nedeľu obnovuje svoju horlivosť v príprave na homíliu; skúma sa, či rastie v láske k Slovu, ktoré hlásame, lebo stupeň svätosti hlásateľa vplýva na hlásanie Slova – podľa sv. Jána Pavla II. z Pastore dabo vobis, 26;
- si uvedomuje svoju biedu, no vždy túži nasadiť svoje sily ako sv. Peter: „Striebro a zlato nemám, ale čo mám, to ti dám“ (Sk 3, 6); Pán mu vnuká slová; svojim posolstvom ho chce preniknúť;
- načúva ľudu – čo im má povedať a čo potrebujú počuť: objavuje ich túžby, bohatstvá i nedostatky, problémy, spôsob ich modlitby, životný a svetový názor; berie ohľad na ľud, na ktorý sa obracia; používa jeho jazyk a symboly - čo je hlboko náboženský a pastoračný postoj; necháva zaznievať Božie volanie pre veriaceho;
- použije bežnú ľudskú skúsenosť; radosť zo stretnutia; sklamanie; strach zo samoty; súcitiť s bolesťou druhých; neistotu ohľadom budúcnosti; starosť o drahú osobu; neodpovedá na otázky, ktoré si nikto nekladie; neponúka správy z aktuálneho diania;
- dbá o správny spôsob hlásania, čo je hlboký duchovný postoj - neupozorňuje na seba: Neplytvaj mnohými slovami... sotvačo povedz vo svojej veci!“ (Sir 32, 6 n.) využíva obrazy, používa príklady, ako potvrdzuje pápež František svojou osobnou skúsenosťou, ktorú mu odovzdal starý učiteľ: Dobrá homília musí obsahovať myšlienku, pocit a obraz; jeho slovo nech je podľa odporúčania bl. Pavla VI. prosté, jednoduché, jasné, priame a primerané – nepoužíva vlastný teologický jazyk, ktorí však nepatrí do reči ľudu;
- používa pozitívny jazyk, ktorý ponúka nádej, smeruje do budúcnosti a nerobí z poslucháčov väýňov negativity, a preto sa nestázuje, nelamentuje, nekritizuje, nedáva výčitky poslucháčom;

- sa snaží, aby jeho homília mala jednotnú tému, jasný poriadok a logické prepojenie medzi jednotlivými vetami
- hľadá spôsoby v rámci vzájomného stretávania s ostatnými kňazmi, diakonmi a laikmi, aby hlásanie bolo prítiažlivejšie.³⁷⁰

Uvádzať Slovo do praxe = predsavzatie v homílii

V homílii treba ísť na jednej strane od myšlienky k skutočnosti, zhodnotiť cirkevné dejiny ako dejiny spásy a pamätať na svätých, čo dokázali inkulturovať evanjelium do života našich národov. Na druhej strane je potrebné uvádzať Slovo do praxe, uskutočňovať dielo spravodlivosti a lásky. Inak by sme stavali na piesku, Slovo by neprinášalo ovocie. Nesmieme ani upadnúť do všedných malicherností, lebo by sme sa podľa pápeža Františka stali prispôsobivými pasažiermi z posledného vagóna, ktorí obdivujú ohňostroje cudzieho sveta s otvorenými ústami a naprogramovaným potleskom. Ani sa nesmieme stať folklórnym múzeom eremitov naviazaných na jedno miesto a odsúdených na opakovanie stále tých istých vecí. Ani sa nesnažme byť posadnutými limitovanými detailnými otázkami, ale nech predsavzatie v homílii rozširuje perspektívu, že by sme spoznali väčšie dobro, ktoré prinesie ovocie nám všetkým. Nesmie nám ísť o guľu, ktorá sa vo svojich súčiastiach predstavuje bez rozdielov – každý bod je rovnako vzdialený od centra. Naším modelom je skôr mnohosten, predstavujúci spojenie všetkých zachovávajúc si svoju originalitu. Patria sem chudobní so svojou kultúrou, plánmi a potenciálom; osoby, ktoré možno kritizovať za ich chyby, lebo nemajú čo stratiť; národ, ktorý si uchováva svoju osobitosť; spoločnosť, kde sa snažia o spoločné dobro; kresťania

³⁷⁰ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 145 - 159.

s integritou evanjelia zahŕňajúce všetkých: profesorov, robotníkov, podnikateľov, umelcov, jednoducho všetci.³⁷¹

Záver

Celý Ježišov život, jeho prístup k človeku, jeho gestá, koherencia, každodenná štedrosť a úplné sebadarovanie sa prihovára nášmu osobnému životu. Vždy, keď Ho znovu objavíme, zistíme, že aj toto práve potrebujú ľudia okolo nás.³⁷²

³⁷¹ Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 231 - 237.

³⁷² Porov. FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete*, 265.

V Katolíckej cirkvi prežívame mimoriadny Svätý rok milosrdenstva,

Trstín, 12.januára 2016

ktorý od 8.decembra 2015, na slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie – *Matky milosrdenstva* až po slávnosť Krista Kráľa, 20.novembra 2016, vyhlásil pápež František 11.apríla 2015 bulou *Misericordiae vultus* na 50.výročie ukončenia *Druhého vatikánskeho koncilu* (1962 – 1965).³⁷³ Sv. Ján XXIII. ho nazval *liekom milosrdenstva* v túžbe Cirkvi prejavíť sa ako milujúca, dobrotivá, trpezlivá a láskavá matka plná dobroty a milosrdenstva pre všetkých.³⁷⁴

Pápež František podľa kardinála Waltera Kaspera upriamuje našu pozornosť na *milosrdenstvo* ako aktuálnu ale pritom zabudnutú tému – tak napísal vo svojej knihe *Milosrdenstvo. Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu*,³⁷⁵ ktorú už počas posledného konkláve daroval Jorge Mariovi kardinálovi Bergoglioovi súčasnemu pápežovi Františkovi.³⁷⁶ Kasper *milosrdenstvo* považuje za základnú tému 21.storočia, pričom vo svojej knihe uznáva k tejto téme veľké zásluhy troch pápežov:

- sv. Jána XXIII. (1958 – 1963), ktorý nám vo svojom duchovnom denníku zanechal hlboké úvahy o milosrdenstve - chápal ho ako liečivý prostriedok;

³⁷³ Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/bula-misericordiae-vultus>

³⁷⁴ Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/bula-misericordiae-vultus>

³⁷⁵ KASPER, W.: *Milosrdenstvo. Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., prvé vydanie, 2015, 267 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 147 – 6.

³⁷⁶ Porov. <http://www.ssv.sk/aktuality/category/aktuality/article/595a6d3bdac800dc479db37f372b8216.xhtml>

- sv. Jána Pavla II. (1978 – 2003), ktorý hneď svoju druhú encykliku napísal *O Božom milosrdenstve – Dives in misericordia* (30.decembra 1980); ďalej sv. Ján Pavol II. vyhlásil 30.apríla 2000 Faustínu Kowalskú – poľskú rehoľníčku, mystičku a posolkyňu Božieho milosrdenstva pre celý svet za svätú a v ten istý deň zároveň ustanovil *Druhú veľkonočnú nedeľu za Nedeľu Božieho milosrdenstva*; napokon sv. Ján Pavol II. symbolicky zomrel na vigíliu Nedele Božieho milosrdenstva, t.j. 2.apríla 2005;
- emeritného pápeža Benedikta XVI. (2003 – 2013), ktorý vo svojej sociálnej encyklike *Caritas in veritate – Láska v pravde* (29.júna 2009) predostrel požiadavku milosrdenstva nanovo a v širších súvislostiach.³⁷⁷

Sv. Ján Pavol II. začína svoju encykliku otázkou biblickej postavy sv. Filipa, jedného z dvanástich apoštolov, ktorý požiadal Pána Ježiša: ***"Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí. Ježiš mu vravel: Filip, toľký čas som s vami a nepoznáš ma?!Kto vidí mňa, vidí Otca (Jn 14, 8 - 9)."*** Pápeža k napísaniu encykliky pobádalo v Kristovi odhaliť tvár Otca, ktorý je *Otec milosrdenstva a Boh všetkej útechy*(2Kor 1,3). K tejto téme sa pápež sv. Ján Pavol II. ešte neskôr vyjadril, a to po skončení *Jubilejného roku 2000*, keď v apoštolskom liste zo 6.januára 2001 *Na začiatku nového tisícročia - Novo millennio ineunte* podobne napísal: Pane ja hľadám tvoju tvár.³⁷⁸ Pápež František sa o Ježišovi Kristovi zase vyjadruje vo svojej bule *Misericordiae vultus* ako o Tvári Otcovho milosrdenstva.³⁷⁹

³⁷⁷ Porov. KASPER, W.: *Milosrdenstvo. Základný pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., prvé vydanie, 2015, 267 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 147 – 6.

³⁷⁸ Porov. JÁN PAVOL II.: *Novo millennio ineunte*, 16 – 28. Trnava: Spolok sv. Vojtecha

³⁷⁹ Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/bula-misericordiae-vultus>

Pozrime sa však znova na slová z encykliky o Božom milosrdenstve a prijmime odporúčanie sv. Jána Pavla II., ktorý sa v texte vrátil k svojej prvej programovej encyklike *Vykupiteľ človeka - Redemptor hominis*, kde sa vyjadril, že ak „v určitom zmysle každý človek je cestou pre Cirkev, tak potom evanjelium a celá tradícia stále v tejto dobe pripomínajú, že máme túto cestu s jednotlivými ľuďmi vykonať tak, ako ju označil Kristus, keď v sebe samom zjavil Otca a jeho lásku. Kedykoľvek sa teda v Ježišovi Kristovi zameriava na človeka tá cesta, ktorá bola v rámci premenlivých dobových pomerov raz navždy zverená Cirkvi, vždy sa ide v ústrety Otcovi a jeho láske. Druhý vatikánsky koncil túto pravdu vzhľadom na naše časy znova potvrdil. Čím viac sa však poslanie Cirkvi obracia na človeka, t.j. čím viac sa tak povediac, stáva antropocentrickým (považujúc za stred svojej činnosti človeka), tým viac sa musí upevniť a zdokonaľiť v teocentrickom zmysle (považujúc za svoj základ a stred Boha): musí byť totiž v Ježišovi Kristovi zamerané na Otca. Hoci sa vyskytli rozličné ľudské mienky a smery tak v minulosti, ako aj v novších časoch, ba i teraz jestvujú snahy, ktoré chcú rozdeliť alebo priam uviesť do protikladu teocentrizmus a antropocentrizmus, Cirkev sa v dejinách ľudstva usiluje podľa Kristovho príkladu spojiť ich do vnútornej a súladnej jednoty. Toto je jedna zo základných myšlienok, azda práve tá najzávažnejšia v učení posledného Koncilu. Keď teda v terajšom úseku cirkevných dejín vidím svoju hlavnú úlohu v tom, aby som uskutočňoval náuku tohto Koncilu, musím sa s vierou, s otvorenou myslou a s ochotným srdcom hlásiť k tejto základnej myšlienke.“³⁸⁰ A tu je aj ďalší skrytý dôvod pápeža Františka pre vyhlásenie *Svätého roku milosrdenstva* – nie len pripomenúť 50.výročie ukončenia *Druhého vatikánskeho koncilu*, ale predovšetkým pripomenúť jeho náuku možno aj parafrázovaním článkov o ňom v rokoch 2014 a 2015 z *Duchovného pastiera. Revue pre teológiu a duchovný život* - nášho periodika zo Spolku sv.

³⁸⁰ JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 1. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

Vojtecha: *Druhý vatikánsky koncil stále aktuálny a nenaplnený*³⁸¹ – čo by sme mohli opraviť: *neuskutočnený* alebo ešte aj doplniť na: *stále sa uskutočňujúci*.

Sv. Ján Pavol II. nás pozýva bližšie sa otvoriť Kristovi pomocou dokonalejšieho vzťahu k Nebeskému Otcovi a k jeho Láske. Čím sa v Kristovi a skrze Krista prejavuje jedinečným spôsobom Boh vo svojom milosrdenstve. „*Zdôrazňuje sa totiž tá Božia vlastnosť, ktorú už Starý zákon pomocou rozličných obrazov a výrazov nazval **milosrdenstvom**. Tejto starozákonnej tradícii o Božom milosrdenstve dáva Kristus konečnoplatný zmysel. Nielenže hovorí o milosrdenstve a vysvetľuje ho príkladmi i podobenstvami, ale predovšetkým ho v sebe samom stelesňuje a vo svojej osobe predstavuje. Lebo v istom zmysle on sám je milosrdenstvo. Ktokoľvek teda to milosrdenstvo v ňom vidí a nájde, tomu sa Boh zvláštnym spôsobom stane **viditeľný** ako Otec, ktorý je **bohatý na milosrdenstvo**(Ef 2,4)*“.³⁸²

V úvode svojej encykliky sv. Ján Pavol II. ďalej konštatuje, že „*zmýšľanie ľudí terajšieho veku - azda viac než predtým - sa stavia do protivy voči Bohu milosrdenstva a snaží sa odstrániť zo života a zo srdca človeka aj myšlienku milosrdenstva. Lebo slovo a náplň milosrdenstva akoby znamenali obmedzenie pre človeka, ktorý v dôsledku nesmierneho a predtým nepoznaného pokroku vedy a techniky teraz oveľa väčšmi rozšíril svoje panstvo a podrobil si i ovládol zem. Toto ovládanie zeme, ktoré sa niekedy chápe len jednostranne a povrchne, akoby nenechávalo nijaké miesto pre milosrdenstvo.*“³⁸³ No Cirkev však musí na všetko hľadiť vo svetle pravdy, ktorú dostala od Boha, potvrdzuje sv. Ján Pavol II. „*Lebo v*

³⁸¹ <http://www.ssv.sk/duchovny-pastier.xhtml>

³⁸² JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 1. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

³⁸³ JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 2. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

*Kristovi zjavená pravda o Bohu ako o **otcovi milosrdenstva** (2Kor 1,3) nám dovoľuje **vidieť** ho ako veľmi blízkeho človeku, najmä keď človek trpí a je vystavený nebezpečenstvu vzhľadom na svoj život a na svoju dôstojnosť. Z tohto dôvodu sa v terajšom položení Cirkvi a sveta mnohí ľudia - a ich združenia - vedení živým citom viery takrečeno samočinne obracajú na Božie milosrdenstvo. Bezpochyby ich k tomu mocne pobáda sám Kristus, ktorý skrze svojho Ducha účinkuje v ľudských dušiach. Lebo tajomstvo Boha ako **Otca milosrdenstva**, ktoré on zjavil, sa v terajších okolnostiach človečenstva stáva pre Cirkev akousi zvláštnou výzvou. “³⁸⁴*

Sv. Ján Pavol II. končí druhý článok svojej encykliky *Dives in misericordia* tým, že chce nadviazať na túto zvláštnu výzvu a želá si, aby jeho úvahy o milosrdenstve priviedli ono tajomstvo Otca a jeho lásky „bližšie ku všetkým a aby vyzneli ako úpenlivá prosba Cirkvi o milosrdenstvo, ktoré človek a terajší svet tak veľmi potrebujú. A skutočne ho potrebujú, aj keď o tom často ani nevedia. “³⁸⁵

„Lebo viera a zjavenie nás napomínajú, aby sme na tajomstvo Boha ako na **Otca milosrdenstva** nehládali len akoby teoreticky, ale aby sme sa k tomuto milosrdenstvu v Kristovom mene a spolu s Kristom vrúcne utiekali. “³⁸⁶

Odporúčam preto nám všetkým presbyterom, aby sme napríklad odslúžili votívnu sv. omšu *O Božom milosrdenstve*³⁸⁷ a v rámci nej predniesli tematické homílie o *biblických podobenstvách venovaných*

³⁸⁴ JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 2. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

³⁸⁵ JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 2. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

³⁸⁶ JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 2. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1993, 84 s.

³⁸⁷ Porov. http://www.inky.sk/Viera/Sklad/RM_doplnok.pdf

milosrdenstvu, či o skutkoch telesného a duchovného milosrdenstva,
podľa odporúčaní pápeža Františka z *Misericordiae vultus*.³⁸⁸

³⁸⁸

Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/bula-misericordiae-vultus>

Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás?³⁸⁹ Starajme sa o náš spoločný domov!

Smolenice, 10.januára 2017

1.septembra 2017 vydali spoločné posolstvo k *Svetovému dňu modlitieb za starostlivosť o stvorenstvo* pápež František vo Vatikáne a ekumenický patriarcha Bartolomej zo svojho tureckého sídla vo Fanare.³⁹⁰ Náš predseda Enviromentálnej subkomisie KBS, gréckokatolícky prešovský arcibiskup Mons. Ján Babjak, slúžil archijerejskú sv. liturgiu 1.septembra 2017 na pútnickej hore Zvir v Litmanovej, kde povzbudil pútnikov, *aby v krásnej prírode každý vo svojom srdci poďakoval za všetko nádherné Božie stvorenie.*³⁹¹ Pripomeňme si v tejto prednáške všetko to, čo predchádzalo tejto ekumenickej iniciatíve v našej Katolíckej cirkvi.

ÚVOD

Encyklika pápeža Františka s názvom *Laudato si' - O starostlivosti o náš spoločný domov* vyšla 18. júna 2015. Keďže problém, ktorému sa v tejto encyklike Svätý Otec venuje, súrne potrebuje riešenie, encyklika bola preložená do niekoľkých desiatok jazykov sveta. Venuje sa stavu životného prostredia na svete a prináša analýzy problémov súčasnosti. Z dôvodu, že životné prostredie, jeho ochrana, obnova a udržiavanie je naliehavá téma, predmetný dokument je momentálne v centre pozornosti na celosvetovej úrovni. Encyklika nebola prioritne napísaná na tému klimatických zmien, ale skôr je o stvorenstve a integrálnej ekológii, aj napriek tomu ju ľudia na riadiacich postoch v medzinárodných diskusiách často citujú.

³⁸⁹ FRANTIŠEK. 2015. *Laudato si'*. In: *Pápežské dokumenty, 97.zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2015, 147 s. ISBN 978 – 80 – 8161 - 180 - 3.

³⁹⁰ Porov. <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20170901007>

³⁹¹ Porov. <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20170901006>

1. ZAČIATOK ENCYKLIKY

Encyklika začína citovaním chválospevu svätého Františka z Assissi. „*Buď pochválený, môj Pane, za našu sestru, matku zem, ktorá nás živí a stará sa o nás a vydáva rozličné plody s pestrofarebnými kvetmi i trávou.*“ Svätý Otec pripomína, že sme vyrastali s myšlienkou, že zem je naša a my sme jej vládcami. Myslíme si, že sme k tomu oprávnení, že všetko môžeme ovládať a formovať podľa vlastných potrieb. Dnes už vieme, že to takto nie je. Musíme si uvedomiť a pochopiť, že násilné správanie ľudstva sa pomaly ale iste prejavuje aj v príznakoch choroby. Vníname ju vo vzduchu, vo vode, v pôde a vo všetkých živých bytostiach. Zabúdame na fakt, že aj my sami sme zemou. K životu potrebujeme vzduch, vodu a pôdu, ktoré nás živia. Ak zničíme zem, zničíme seba samých.

2. NÁUKA PÁPEŽOV

2.1. Blahoslavený Pavol VI. (1963 – 1978)

V problematike ekológie nie je Františkova encyklika v katolíckej náuke úplnou novinkou, lebo k ekologickej problematike sa vyjadril už v roku 1971 bl. pápež Pavol VI. Dramatické dôsledky celej ekologickej krízy videl v tom, že človek neuvážene využíva prírodu, čím riskuje, že ju zničí a sám sa stane obeťou vlastnej nekontrolovanej činnosti. Svoje myšlienky prezentoval aj na pôde

FAO ³⁹² (Food and Agriculture Organization of the United Nations - Svetová organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo OSN) v Ríme.

³⁹³ Bl. Pavol VI. tiež zdôraznil, že technický pokrok, nové vynálezy, prudký ekonomický rast musia byť sprevádzané autentickým sociálnym a morálnym pokrokom. V opačnom prípade sa obrátia proti človeku.

2.2. Svätý Ján Pavol II. (1978 – 2005)

2.2.1. Encykliky

Svätý Ján Pavol II. vo svojej prvej encyklike *Redemptor hominis* (1979) poznamenal, že človek akoby „*nevidel nijaký iný význam prírodného prostredia ako ten, čo mu slúži na bezprostredný úžitok a spotrebu*“. Upozornil, že Boh zveril svet človeku a samotný ľudský život je darom, ktorý musíme chrániť od rozličných foriem rozkladu. S myšlienkou Svätého Jána Pavla II., že každý pokus o vyliečenie a vylepšenie sveta si vyžaduje zásadne zmeniť „*spôsob života, spôsoby výroby a spotreby a strnulé štruktúry, ktoré dnes riadia spoločnosť*“, ktorá sa týka celého ľudstva. Každé úsilie o zmenu však musí začať individuálne u každého jednotlivca. Keď totiž človek chce hoc akú zmenu vo vlastnom živote, musí zmeniť spôsob svojho vlastného života. Zmeny dokážeme správnou životosprávou, výchovou našich detí k ochrane prírody a úcty voči nej, celoživotným vzdelávaním, pozitívnymi zmenami postojov, vierou, ochranou svojho

³⁹² <http://www.fao.org/home/en/>

³⁹³ Založená bola v 16. októbri 1945 v Qubecku v Kanade, hlavné sídlo má v Ríme. Jej cieľom je zabezpečovanie vody a potravín pre rozvojové krajiny. Zameriava sa na pomoc najmä po technickej, technologickej, finančnej a vzdelávacej stránke. Snaží sa dosiahnuť sebestačnosť rozvojových krajín vo výžive a obmedziť tak problémy s nedostatkom potravín a zlepšiť životné podmienky vidieckeho obyvateľstva, závislého od poľnohospodárstva. V súvislosti s tým sú jej snahy nasmerované jednak na zvyšovanie produktivity poľnohospodárstva v rozvojových krajinách, čím má byť zaistená produkcia dostatočného množstva potravy, a jednak na zabezpečenie prístupu k nezávadnému zdrojom pitnej vody. V súvislosti s trvalou udržateľnosťou hospodárenia v krajine sa snaží zavádzať metódy, ktoré zabraňujú erózi a obmedziť zaberanie najmä lesnej pôdy, ku ktorému bežne dochádza z dôvodu používania hospodárenia, ktoré vyčerpávajú pôdu. In: https://sk.wikipedia.org/wiki/Organiz%C3%A1cia_pre_v%C3%BD%C5%BEivu_a_po%C4%BEnohospod%C3%A1rstvo

užšieho životného prostredia a rešpektovaním práv každej živej bytosti. Dobre vieme, že zmeny a ich následky nebudú hneď viditeľné. Lebo ani to, že sme našu zem dostali do situácie, v ktorej dnes trpí, sa nestalo zo dňa na deň. Pozitívne zmeny musíme realizovať postupne, premyslene, logicky a trpezlivo. Ľudstvo si musí tiež uvedomovať dôležitosť vzájomnej spolupráce na tomto obrovskom „projekte“. Je teda našou prvoradou úlohou, ako to uviedol svätý Ján Pavol II., v encyklike *Centesimus annus* (1991), aby sa schopnosť človeka pretvárať realitu rozvíjala na základe prvotného určenia, ktoré nám zveril Boh.

2.2.2. Ustanovenie patróna ekológie

Encyklike pápeža Františka *Laudato si* predchádza bula sv. Jána Pavla II. *Inter sanctos* - vyhlásenie svätého Františka z Assisi za patróna ekológov – 29.novembra 1979.³⁹⁴

2.3. Pápež Benedikt XVI. (2005 – 2013)

Pápež Benedikt XVI. sa k ekologickej otázke vyjadril pred diplomatickým zborom akreditovaným pri Svätej stolici v roku 2007, keď diplomatov vyzval „*eliminovať štrukturálne príčiny dysfunkcie svetovej ekonomiky a napraviť modely rastu, ktoré, zdá sa, nie sú*

³⁹⁴ „Ján Pavol II. Na večnú pamiatku. Medzi svätých a slávnych ľudí, ktorí mali jedinečnú úctu k prírode ako k úžasnému Božiemu daru pre ľudí, sa právom zaraďuje svätý František z Assisi. On si skutočne veľmi vážil všetky Stvoriteľove diela a zapálený Božím Duchom zložil krásny Chválospev stvorenia, v ktorom vzdal náležitú chválu, slávu, česť a všetko dobrorečenie najvyššiemu, všemohúcemu a dobrému Pánovi, najmä cez brata slnko, sestru lunu a hviezdy na nebi. Preto náš ctihodný brat Silvius, kardinál svätej rímskej Cirkvi Oddi, prefekt Posvätnej kongregácie pre klérus, predložil s najchválhodnejšou iniciatívou zvlášť v mene členov medzinárodnej spoločnosti Planning environmental and ecological institute for quality of life Svätej stolici želanie, aby bol svätý František z Assisi vyhlásený za patróna ekológov pred Bohom. Preto my, nevidiac žiadne prekážky a v zhode s mienkou Posvätnej kongregácie pre Boží kult a sviatosti, mocou tejto buly natrvalo vyhlasujeme Svätého Františka z Assisi za nebeského patróna ekológov, so všetkými príslušnými liturgickými poctami a privilégiami. Toto vydávame, nariaďujúc, aby sa táto bula nábožne plnila a zachovávala s plným účinkom teraz i v budúcnosti. Dané v Ríme pri svätom Petrovi, potvrdené rybárskym prsteňom 29.novembra roku Pána 1979, v druhom roku nášho pontifikátu.“ In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/inter-sanctos>

schopné zaručiť rešpektovanie životného prostredia“. Upozornil tiež na fakt, že ekologickú problematiku nemôžeme analyzovať z hľadiska jedného aspektu, lebo *„kniha prírody je jedna a nedeliteľná“*. Nachádza sa v nej spolu so životným prostredím aj samotný život, sexualita, rodina, spoločenské vzťahy a iné. Na základe predchádzajúcej myšlienky Benedikt XVI. konštatoval, že *„degradácia prírody je úzko spojená s kultúrou formujúcou ľudské spolužitie“*.

Ďalej emeritný pápež Benedikt XVI. v *Príhovore k nemeckému parlamentu* v Berlíne, v roku 2011 uviedol, že sa zabúda na to, že *„človek nie je len sloboda, ktorá sa vytvára sama od seba. Človek sám seba netvorí, je duch a vôľa, ale aj príroda“*. Touto myšlienkou zase poukázal na to, že naša planéta a my tvoríme neoddeliteľný celok. Potrebujeme jeden druhého.

Ekologické myšlienky pápeža Benedikta XVI. boli obsahom *Príhovoru k diecéznemu kléru* v Bolzano - Bressanone (2008), na základe ktorej si ľudstvo musí uvedomiť, že celok nie je jeho majetkom, ktorý môže spotrebúvať len pre seba. *„Plytvanie stvorením začína tam, kde neuznávame nad sebou žiadnu vyššiu inštanciu, ale vidíme iba seba“*. Táto myšlienka nám pripomína, že zabúdame na to, že Boh zveril svet človeku a samotný ľudský život je Božím darom.

A preto sa musíme starať o našu zem, obnoviť rovnováhu medzi prírodou a človekom na základe našej vzájomnej spojitosti, aby sme mohli žiť šťastne a v usporiadanom systéme.

3. PÁPEŽ FRANTIŠEK

3.1. Voľba kardinála Bergoglia za pápeža

13.marca 2013 bol zvolený za 266. pápeža arcibiskup – kardinál z Buenos Aires v Argentíne Jorge Mário Bergoglio, ktorý si zvolil meno František. Na stretnutí s novinármi zo šesťdesiatjedna štátov sveta, 16. marca 2013, sa pápež vyznal, prečo si zvolil meno patróna ekológie. Totiž vedľa neho sedel na konkláve kardinál Claudio Humes, ktorý keď už bolo jasné, že kardinál Bergoglio bol zvolený za pápeža, tak mu hneď ako prvý zablahoževal a pripomenul mu: Nezabudni na chudobných. Pripomenul mi tak chudáčika z Asissi – ako nazývali sv. Františka, priznal sa pápež. A potom mi prebehlo v mysli, priznal sa pápež, že prečo sú na svete vojny a napadlo mi, vyznal sa, že sv. František bol mužom pokoja, lebo od neho máme zachovanú modlitbu: *Pane Ježišu, urob ma nástrojom tvojho pokoja.*³⁹⁵ A tak napokon pápež zdôvodnil novinárom z celého sveta, chcem byť ako sv. František: človekom chudoby, človekom pokoja a človekom, ktorý má rád stvorenstvo, lebo v súčasnej dobe voči nemu nemáme príliš dobrý vzťah.³⁹⁶

³⁹⁵ „*Pane, urob ma nástrojom svojho pokoja. Daj, aby som vnášal lásku, kde panuje nenávisť; odpustenie, kde sa množia urážky; jednotu, kde vládne nesvornosť. Daj, aby som prinášal pravdu tým, čo blúdia; vieru tým, čo pochybujú; nádej tým, čo si zúfajú; svetlo tým, čo tápu vo tmách; radosť tým, čo smútia. Pane, daj, aby som sa snažil skôr potešovať iných, než aby mňa potešovali; skôr chápať iných, než aby mňa chápali; skôr milovať iných, než aby mňa milovali. Pretože len keď dávame – nadobúdame; len keď zabúdame na seba – nachádzame seba samých; len keď odpúšťame - dostáva sa nám odpustenia; len keď odumierame seba – povstávame k večnému životu. Amen.*“

³⁹⁶ Porov. GLASER, M.: Církev nemá politickú, ale bytostne duchovnú povahu. In: Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské, roč. XXI, č. 13, 31.března 2013, s. 8.

3.2. Svetový deň modlitieb za starostlivosť o ochranu stvorenstva – 1.september

Kontakt s Božím slovom v Biblii by sa dal zhrnúť do slov: *Vidieť, počuť a láska*. Čo v zameraní na náš život vo svete znamená, že máme múdro a správne využívať svoje pozorovanie a zároveň máme byť vnímaví na okolitý svet, v ktorom jednak vidíme stvoriteľskú Božiu stopu ale i prirodzený zásah človeka v ňom. Ten však musí byť pozitívne tvorivý s tým, že vždy chceme s láskou napodobňovať starostlivosť Pána Boha oň.

Preto sa pápež František rozhodol a 6.augusta 2015 ustanovil 1.september za *Deň ochrany stvorenstva*. Prvý krát sa v Katolíckej cirkvi konal v roku 2015. A mnohí si v tento deň pripomínali slová z jeho druhej encykliky *Laudato si*, ktorá vyšla 18.júna 2015. V článku 160 tejto encykliky sa pápež pýta: *Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás, deťom, ktoré vyrastajú?* Táto otázka je srdcom encykliky pápeža Františka, ktorá je venovaná starostlivosti o tento svet - náš spoločný dom.³⁹⁷

K druhému *Svetovému dňu modlitieb za starostlivosť o stvorenstvo*, 1.septembra v *Svätom roku milosrdenstva* 2016, vydal pápež František posolstvo *Bud'me milosrdní k nášmu spoločnému domu*. V ňom v *spoločenstve s pravoslávnyimi bratmi a sestrami a s podporou iných cirkví a kresťanských komunit* ponúka „jednotlivým veriacim a komunitám vzácnu príležitosť obnoviť osobný záväzok k vlastnému povolaniu ako správcov stvorenstva, vzdávajúc Bohu vďaku za obdivuhodné dielo, ktoré zveril našej starostlivosti, vyprosujúc si

³⁹⁷ Porov. http://sk.radiovaticana.va/news/2015/06/18/vy%C5%A1la_nov%C3%A1_encyklika_p%C3%A1pe%C5%BEa_franti%C5%A1ka_%E2%80%9Elaudato_si%E2%80%99/1152372

jeho pomoc pri ochrane stvorenstva a jeho milosrdenstvo pre hriechy spáchané proti svetu, v ktorom žijeme. “

Pápež chváli všetky aktivity, ktoré náboženské authority a organizácie podnikli na väčšie scitlivenie verejnej mienky ohľadne nebezpečenstiev nezodpovedného vykorisťovania planéty:

- pravoslávneho konštantinopolského ekumenického patriarchu Bartolomeja a o jeho predchodcu Dimitrija, ktorí sa počas mnohých rokov sústavne vyslovovali proti hriechu spoluúčasti na poškodzovaní planéty a priťahovali pozornosť na svetovú morálnu a duchovnú krízu, ktorá je pri koreni problémov životného prostredia a jeho degradácii. Ako odpoveď na rastúcu pozornosť k integrite stvorenstva navrhlo *Tretie európske ekumenické zhromaždenie* (Sibiu, 2007) slávenie „Času pre stvorenstvo“, ktorý by trval päť týždňov medzi 1. septembrom (pravoslávna spomienka Božieho diela stvorenia) a 4. októbrom (spomienka sv. Františka z Assisi v Katolíckej cirkvi a v niektorých ďalších západných tradíciách);
- od toho momentu takáto iniciatíva s podporou *Svetovej rady cirkví* inšpirovala mnohé ekumenické aktivity v rôznych častiach sveta;
- v septembri 2015 krajiny sveta prijali *Ciele udržateľného rozvoja*;
- v decembri 2015 schválili *Parížsku dohodu o klimatických zmenách*, ktorá si kladie náročný, ale zásadne dôležitý cieľ obmedziť rast globálnej teploty;
- dôvodom na radosť tiež musí byť skutočnosť, že na celom svete podobné iniciatívy, ktoré podporujú environmentálnu spravodlivosť, starostlivosť o chudobných a zodpovedný

záväzok voči spoločnosti, umožňujú stretávanie sa ľuďí, hlavne mladých, z rozličných náboženských kontextov.

Lebo ako kresťania i nekresťania, veriaci a osoby dobrej vôle musíme byť zjednotení v preukazovaní milosrdenstva voči nášmu spoločnému domu – zemi – a plne doceňovať svet, v ktorom žijeme, ako miesto spoluúčasti a spoločenstva.

Pápež František vo svojom posolstve pripomína tiež spytovanie svedomia, ktoré ponúkol v *Jubilejnom roku* 2000 sv. Ján Pavol II. V ňom pozval katolíkov kajať sa za náboženskú neznášanlivosť, minulú i súčasnú, ako aj za nespravodlivosti spáchané na Židoch, na ženách, na domorodých národoch, imigrantoch, chudobných a nenarodených. V mimoriadnom *Svätom roku milosrdenstva* pozval aj pápež František každého k tomu istému: *Oľutujme zlo, ktoré spôsobujeme nášmu spoločnému domu* (Príhovor na *Druhom svetovom stretnutí ľudových hnutí*, Santa Cruz de la Sierra, Bolívia, 9. júla 2015). Spytovanie svedomia, ľútosť a vyznanie sa Otcovi bohatému na milosrdenstvo vedú k pevnému predsavzatiu zmeny života. A toto sa musí premietnuť do konkrétnych postojov a spôsobov správania s väčšou úctou k stvorenstvu:

- obozretné používanie plastov a papiera, neplytvanie vodou, jedlom a elektrickou energiou, triedenie odpadu, starostlivé zaobchádzanie s inými živými bytosťami, využívanie verejnej dopravy a spájanie sa pri využívaní osobných dopravných prostriedkov, a tak ďalej (porov. *Laudato si*, 211). Nesmieme si myslieť, že takéto snahy sú príliš malé na zlepšenie sveta. Takéto činy „vyvolávajú v lone tejto zeme dobro, ktoré má tendenciu stále sa šíriť, neraz neviditeľne“ (tamže, 212) a povzbudzujú „k prorockému a kontemplatívne životnému štýlu, schopnému hlboko sa radovať a nebyť posadnutými konzumom“ (tamže, 222).

- „*starostlivosť o prírodu je súčasťou životného štýlu, ktorý zahŕňa schopnosť žiť spolu a spoločne*“ (tamže, 228). Ekonomika a politika, spoločnosť a kultúra nemôžu byť ovládané krátkodobou mentalitou a vyhľadávaním okamžitej finančnej o volebnej návratnosti. Naopak, musia byť urgentne preorientované na spoločné dobro, ktoré zahŕňa udržateľnosť a starostlivosť o stvorenstvo; konkrétnym prípadom je „*ekologický dlh*“ medzi severom a juhom sveta (porov. tamže, 51 – 52); jeho vrátenie by si vyžadovalo, aby sme sa postarali o životné prostredie najchudobnejších krajín a poskytli im finančné zdroje a technickú pomoc, ktoré by im pomohli zvládnuť následky klimatických zmien a podporovať udržateľný rozvoj;
- ochrana spoločného domu si vyžaduje rastúci politický konsenzus. Jedna otázka nám môže pomôcť nestratiť zo zreteľa cieľ: „*Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás; deťom, ktoré vyrastajú?*“ (Laudato si', 160).

Napokon pápež František navrhol k siedmym skutkom duchovného a k siedmym skutkom telesného milosrdenstva pridať ku obom **starostlivosť o spoločný dom**. Ako **skutok duchovného milosrdenstva** pridať: starostlivosť o spoločný dom vyžaduje „*vd'ačné nazeranie na svet*“ (Laudato si', 214), ktoré „*nám umožňuje v každej veci odhaliť nejaké ponaučenie, ktoré nám Boh chce odovzdať*“ (tamže, 85); a k starostlivosť o spoločný dom **ako skutok telesného milosrdenstva** vyžaduje „*jednoduché každodenné gestá, ktorými lámeme logiku násilia, vykorisťovania, egoizmu [...] a prejavuje sa všetkými skutkami, ktoré sa snažia budovať lepší svet*“ (tamže, 230 – 231).

K modlitbám za stvorenstvo, obzvlášť 1. septembra a potom aj po celý zvyšok roka, sa modlime: „*Otec chudobných, pomôž nám vyslobodiť tých, ktorí sú na tejto zemi opustení a zabudnutí a ktorí sú v*

tvojich očiach takí veľmi vzácní. [...] Bože lásky, ukáž nám naše miesto na tomto svete ako nástrojom tvojej lásky voči všetkým bytostiam tejto zeme“ (tamže, 246). Bože milosrdenstva, daj nám prijať tvoje odpustenie a šíriť tvoje milosrdenstvo do celého nášho spoločného domu. Buď pochválený. Amen.“³⁹⁸

K už v úvode spomínanému tretiemu *Svetovému dňu modlitieb za starostlivosť o stvorenstvo* pápež František a ekumenický patriarcha Bartolomej spoločne pripomínajú, že tí, ktorí najviac doplácajú na spustošenie životného prostredia sú *tie najzraniteľnejšie národy* a tí, ktorí žijú v chudobe *v každom kúte zeme*. Na záver posolstva vyzývajú mocných sveta, aby *načúvali kriku zeme* a upozorňujú na to, že *neexistuje skutočné a trvalé riešenie problému ekologickej krízy a klimatických zmien bez konkrétnej a spoločnej odpovedi.*³⁹⁹

4. Podľa pápeža Františka z 29.júna 2013, viera nám zjavuje lásku Boha Stvoriteľa -

takto to napísal vo svojej encyklike *Lumen fidei – Svetlo viery*.
⁴⁰⁰ A pokračuje, keď hovorí, že viera

- nás vedie väčšmi rešpektovať prírodu
- nás učí rozpoznať v prírode gramatiku, ktorú do nej vpísal Boh
- nás učí rozpoznať v prírode príbytok, ktorý nám Boh zveril, aby sme si ho chránili a rozvíjali
- nám pomáha nájsť také modely rozvoja, ktoré sa nezakladajú len na úžitku a zisku, lebo považujú stvorenie za dar, za ktorý sme všetci dlžníkmi

³⁹⁸ Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitby-za-starostlivost-o-stvorenstvo-2016>

³⁹⁹ Porov. <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislociklanku=20170901007>

⁴⁰⁰ Porov. FRANTIŠEK.. 2013. *Lumen fidei*,5. In: *Pápežské dokumenty, 91.zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech spol. s r. o., 2013, 70 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 998 – 6.

- nás učí rozpoznať spravodlivé formy vlády
- nás učí uznávať, že autorita pochádza od Boha, aby bola v službe spoločného dobra.⁴⁰¹

ZÁVER

Pápež František tvrdí, že človeka robí cenným a jedinečným to, že sa nezrieka svojej morálnej zodpovednosti, lebo si uvedomuje, že nie je absolútnym rozhodcom a ani si nemôže pripisovať moc bezhraničného manipulovania. Lebo inak by stratil svoje miesto vo vesmíre a stratil by sa aj ako súčasť prírody.⁴⁰²

⁴⁰¹Porov. FRANTIŠEK.. 2013. Lumen fidei,5. In: *Pápežské dokumenty, 91.zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech spol. s r. o., 2013, 70 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 998 – 6.

⁴⁰²Porov. FRANTIŠEK.. 2013. Lumen fidei,5. In: *Pápežské dokumenty, 91.zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech spol. s r. o., 2013, 70 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 998 – 6.

GAUDETE ET EXSULTATE – RADUJTE SA A JASAJTE!⁴⁰³

Smolenice, 8.októbra 2019

Pápež František vydal 19.marca 2018, na slávnosť svojho obľúbeného patróna – ženícha Panny Márie – apoštolskú exhortáciu *Gaudete et exsultate – O povolání k svätosti v súčasnom svete*,⁴⁰⁴ a to preto, lebo *Pán žiada všetko a ponúka pravý život a šťastie, pre ktoré sme boli stvorení. Chce, aby sme boli svätí, a nečaká, že sa uspokojíme s priemernou, zriedenou, povrchnou existenciou.*⁴⁰⁵

1. Povolanie k svätosti⁴⁰⁶

Pápež František v 1.kapitole napísal, že: *Zástup Božích svätých ma chráni, pomáha mi, nesie ma.*⁴⁰⁷

My sa ju snažme dosiahnuť malými gestami – radí nám pápež František a konkretizuje: *Napríklad: pani sa vyberie na trh na nákupy, stretne susedu, dá s ňou do reči, a začnú kritizovať. Ale táto žena si vo svojom vnútri povie: Nie, nebudem hovoriť zle o nikom. To je krok ku svätosti. Potom doma sa jej syn chce s ňou rozprávať o svojich fantáziách a ona, aj keď unavená sadne si k nemu a s láskou*

⁴⁰³ZEMKO, P. 2019. *Tematické didaskálie podľa Františkovo Gaudete et exultate*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 15 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 12 – 7.

² Porov. FRANTIŠEK: *Gaudete et exsultate*, In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁰⁵ FRANTIŠEK: *Gaudete et exsultate*, 1. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁰⁶ Porov. FRANTIŠEK: *Gaudete et exsultate*, 3 – 34. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁰⁷ FRANTIŠEK: *Gaudete et exsultate*, 4. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

*a trpezlivosťou počúva. To je ďalšia obeta, ktorá posväcuje. Potom prežije okamih úzkosti, ale spomenie si na lásku Panny Márie, vezme ruženec a modlí sa s vierou. To je ďalšia cesta k svätosti. Napokon ide po ulici, stretne chudobného a zastaví sa pri ňom, a s láskou sa s ním pohovára. To je ďalší krok vpred.*⁴⁰⁸

*Ak ho chceme dosiahnuť, preto: Pýtaj sa vždy Ducha, čo od teba Ježiš očakáva v každom okamihu tvojej existencie, a v každom rozhodnutí, ktoré musíš urobiť, aby si rozoznal miesto, ktoré má v tvojom poslaní.*⁴⁰⁹

2. Nepriatelia svätosti⁴¹⁰

Pápež František v druhej kapitole rozoberá tzv. *dvoch subtilných nepriateľov svätosti*.

A nimi sú tzv. *falzifikáty svätosti, ktoré by nás mohli zvestovať zo správnej cesty: gnosticizmus a pelagianizmus.*⁴¹¹ Gnosticizmus je taký prejav viery, v ktorom človeka zaujíma len určitá skúsenosť alebo určitý rad úvah a poznatkov.⁴¹² Noví pelagianisti sa zase snažia nasledovať cestu ospravedlnenia vlastnými silami, zbožňovaním

⁴⁰⁸ FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 16. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁰⁹ FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 23. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁰ Porov. FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 35 – 62. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹¹ Porov. FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 35. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹² Porov. FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 36. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

ľudskej vôle a vlastnej schopnosti.⁴¹³ V oboch prípadoch nestoja v strede záujmu ani Ježiš Kristus, ani ľudia.⁴¹⁴ V teologickom zdôvodnení pápež vyvracia obe herézy za pomoci *Druhého oranžského snemu*, *Tridentského koncilu*,⁴¹⁵ *Katechizmu katolíckej cirkvi*⁴¹⁶ a Svätého písma,⁴¹⁷ ktorým aj končí: *A v centre je láska. Svätý Pavol hovorí, že to, na čom skutočne záleží, je **viera činná** skrze lásku (Gal 5,6).*

Preto si pápež na záver kapitoly želá: *Nech Pán oslobodí Cirkev od nových foriem gnosticizmu a pelagianizmu, ktoré ju komplikujú a prekážajú jej na ceste ku svätosti.*⁴¹⁸ Ale vedení Duchom Svätým sa radšej vydajme na cestu lásky, nadchnime sa pre komunikáciu krásy a radosti evanjelia a hľadáme stratených v nesmiernom počte ľudí, ktorí majú smäd po Kristovi.⁴¹⁹

⁴¹³Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 57. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁴Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 35. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁵Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 53. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁶Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 54. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁷(Gn 17, 1; Iz 29, 16; Ž 27, 4; 84, 11; 139, 23 – 24; Rim 9,16; 11, 6; 12, 1 – 2; 13, 8. 10; Gal 5, 6; 5, 14; 1 Kor 13, 2; 1Jn 4,10).

⁴¹⁸FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 62. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴¹⁹Porov. FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 57. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

3.Vo svetle Majstra⁴²⁰

V tretej kapitole pápež František tvrdí, že *Sila svedectva svätých je v žití blahoslavenstiev*.⁴²¹

A pokračuje: Slovo *šťastný* alebo *blahoslavený* sa stáva synonymom slova *svätý*, pretože vyjadruje, že osoba, ktorá je verná Bohu a žije slovo, dosahuje v darovaní seba – pravé šťastie.⁴²² K čomu nám Ježiš zanechal blahoslavenstvá (porov. Mt 5, 2 – 12; Lk 6, 20 – 23),⁴²³ čo znamená, že: *byť chudobný v srdci, to je svätosť*;⁴²⁴ *reagovať s pokornou tichosťou, to je svätosť*;⁴²⁵ *vedieť plakať s druhými, to je svätosť*;⁴²⁶ *hľadať spravodlivosť s hladom a smädom, to je svätosť*;⁴²⁷ *hľadiť a konať s milosrdenstvom, to je svätosť*;⁴²⁸ *udržať si čisté srdce od všetkého, čo poškvŕňuje lásku, to je svätosť*;⁴²⁹ *rozsievať okolo seba pokoj, to je svätosť*;⁴³⁰ *priať každý deň cestu*

⁴²⁰Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 63 - 109. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²¹FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 109. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²²FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 64. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²³ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 63. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁴FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 70. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁵FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 74. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁶FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 76. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁷FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 79. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁸FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 82. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴²⁹FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 86. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

evanjelia, aj keď nám spôsobuje problémy, to je svätosť'; ⁴³¹ Ak ju chceme dosiahnuť, pápež František nám odporúča modlitbu sv. Pia V., ⁴³² učenie sv. Jána Pavla II. z *Centesimus annus*, 844 - 845; *Novo millennio ineunte*, 49; ⁴³³ za hojnej citácie Svätého písma Starého a Nového zákona – predovšetkým evanjelia sv. Matúša (porov. Mt 5, 3 – 12); Katechizmu katolíckej cirkvi, 1789 a Komisie pre sociálne otázky Konferencie biskupov Kanady ale i Piatej generálnej konferencie biskupov Latinskej Ameriky a Karibskej oblasti. ⁴³⁴

Prijmíme výzvu pápeža Františka: *Vráťme sa k počúvaniu Ježiša so všetkou láskou a rešpektom, ktorý si Majster zasluhuje. Dovoľme mu, aby nás zasiahol svojimi slovami, aby nás podnietil, aby nás vyprovokoval k reálnej zmene života. Inak budú zo svätosti len slová.* ⁴³⁵ Lebo my sa máme usilovať byť svätými tak, ako dobre to pochopila svätá Matka Tereza z Kalkaty: ***Áno, mám mnoho ľudských slabostí, mnoho ľudských bied... Ale on sa skláňa a slúži si nami, tebou a mnou, aby sme boli jeho láskou a súcitom vo svete, napriek našim hriechom, napriek našim biedam a chybám. Závisí od nás, keď miluje svet a ukazuje mu, ako veľmi ho miluje. Ak sa príliš***

⁴³⁰FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 89. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³¹FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 94. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³²Ó, Bože všemohúci a najtichší, ktorý si pre smädný ľud nechal vytrysknúť prameň vody zo skaly, nechaj vyvrieť z tvrdosti našich srdc slzy pokánia, aby sme plakali nad našimi hriechmi a dosiahli, z tvojho milosrdenstva, ich odpustenie. In: FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 70. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³³ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 91. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³⁴ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 63 - 109. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³⁵FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 66. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

*zaoberáme sami sebou, nezostane nám čas pre druhých.*⁴³⁶ Pretože *milosrdenstvoje plnosťou spravodlivosti a najjasnejším prejavom Božej pravdy. Ono je kľúčom do neba.*⁴³⁷

4.Niektoré charakteristiky svätosti v súčasnom svete⁴³⁸

Pápež František nám v štvrtej kapitole svojej exhortácie ponúka päť veľkých prejavov lásky k Bohu a k blížnemu, ktoré pokladá za osobitne dôležité a pridáva k nim aj odkazy na príklady svätých;⁴³⁹ nimi sú:

- a) znášateľnosť, trpezlivosť, tichosť – sv. Faustína⁴⁴⁰
- b) radosť a zmysel pre humor – Panna Mária, sv. Tomáš Morus, sv. Vincent de Paul, sv. Filip Neri, sv. František Assiský⁴⁴¹
- c) odvaha a horlivosť – sv. Pavol VI.⁴⁴²
- d) v spoločenstve – Siedmi svätí zakladatelia Rádu služobníkov Panny Márie, sedem rehoľníčok prvého kláštora Návštevy v Madride, sv. Pavol Miki a japonskí mučeníci, sv. Ondrej Taegon a kórejskí mučeníci, sv. Rocco Gonzáles a juhoamerickí mučeníci, bl. trapistickí mnísi z Tibhirínu,

⁴³⁶FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 107. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³⁷FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 105. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³⁸ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 110 - 157. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴³⁹Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 110 - 111. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁰Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 112 - 121. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴¹Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 122 - 128. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴²Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 129 - 139. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

manželské páry, sv. Benedikt a jeho sestra sv. Školastika, sv. Augustín a jeho matka sv. Monika⁴⁴³

e) v neustálej modlitbe – sv. Ján z Kríža, sv. Terézia Avilská, sv. Ignác z Loyoly, bl. Charles Foucauld⁴⁴⁴

V podstate v ich živote išlo o každodenné *malé detaily lásky*,⁴⁴⁵ ktoré sa dajú uskutočňovať v každom spoločenstve; *či už v rodine, vo farnosti, v rehoľnom spoločenstve alebo akomkoľvek inom*.⁴⁴⁶ Pretože svojej Cirkvi Boh darúva svätosť.⁴⁴⁷

5.Zápas, bdelosť a rozlišovanie⁴⁴⁸

*Kresťanský život je neustály zápas. Potrebné sú sila a odvaha na odolanie pokušeniam diabla a na ohlasovanie evanjelia. Tento boj je veľmi pekný, lebo nám umožňuje oslavovať zakaždým, keď Pán v našom živote zvíťazí*⁴⁴⁹ – napísal pápež František v piatej kapitole

⁴⁴³Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 140 - 146. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁴Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 147 - 157. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁵FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 145. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁶FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 143. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁷Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 118. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁸Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 158 - 175. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁴⁹FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 158. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

svojej exhortácie. A pokračuje: *Sám Ježiš oslavuje naše víťazstvá.*⁴⁵⁰
K čomu nám ponúka mocné zbrane:

- vieru, ktorá sa prejavuje v modlitbe,
- meditáciu Božieho slova,
- slávenie svätej omše,
- eucharistickú adoráciu,
- sviatostné zmierenie,
- diela lásky,
- komunitný život,
- misionárske úsilie.

*Ak to zanedbáme, ľahko nás zvedú falošné prísľuby zla, lebo ako hovorieval svätý páter Brochero: Čo na tom, že diabol sľubuje slobodu a predhadzuje nám všetky svoje dobrá, keď sú to dobrá falošné a otrávené...?*⁴⁵¹ Cesta k svätosti je prameňom pokoja a radosti, ktorú nám darúva Duch, ale zároveň žiada, aby sme mali **lampy zažaté (Lk 12, 35)** a zostali pozorní: **Chráňte sa zla v akejkol'vek podobe! (1Sol 5, 22). Bdejte! (Mk 13, 35; Mt 24, 42). Nespime! (1Sol 5,6).**⁴⁵²

Na záver tejto kapitoly pápež František ponížene volá: *Prosím všetkých kresťanov, aby nikdy neprestali v dialógu s Pánom, ktorý nás miluje, robiť si každý deň úprimné **spytovanie svedomia.***⁴⁵³ Lebo toto je naša logika, hovorieval svätý Bonaventúra, keď poukazoval na kríž.

⁴⁵⁰ Porov. FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 159. In: *Pápežské dokumenty, 102. zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵¹ FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 162. In: *Pápežské dokumenty, 102. zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵² FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 164. In: *Pápežské dokumenty, 102. zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵³ FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 169. In: *Pápežské dokumenty, 102. zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

*Ak človek prijme túto dynamiku, nedovolí svojmu svedomiu, aby znečitlivel a otvorí sa štedro pre rozlišovanie.*⁴⁵⁴

A prečo to všetko napísal náš Svätý Otec František?

*Aby sa celá Cirkev usilovala podnecovať túžbu po svätosti.*⁴⁵⁵ *A preto sa budeme snažiť mať evanjeliového ducha a identifikovať sa čoraz viac s Ježišom Kristom. Kvôli tomu sa zvykne hovoriť napríklad o duchovnosti katechéty, duchovnosti diecézneho kléru, duchovnosti práce. Z toho istého dôvodu som v **Evangelii gaudium** zakončil duchovnosťou misie, **Laudato si** ekologickou duchovnosťou a **Amoris laetitia** duchovnosťou rodinného života.*⁴⁵⁶ *Lebo kresťanstvo je tu najmä preto, aby bolo praktizované – a ak sa stáva aj predmetom uvažovania, má to hodnotu len vtedy, ak nám to pomáha žiť evanjelium v každodennom živote.*⁴⁵⁷

Nech nám v tom pomáha Panna Mária, ktorá je svätou medzi svätými, najpožehnanejšou, tou, ktorá nás učí ceste svätosti a sprevádza nás na nej. Nedovolí, aby sme ostali ležať, keď padneme a niekedy nás nosí vo svojom náručí bez posudzovania. Hovoriť s ňou nám dáva útechu, oslobodzuje a posväcuje. Matka nepotrebuje mnoho

⁴⁵⁴FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 174. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵⁵Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 177. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵⁶FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 28. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵⁷FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 109. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

*slov; netreba, aby sme sa príliš namáhali jej vysvetľovať, čo sa s nami deje. Stačí znovu a znovu zašepkať: **Zdravas Mária...***⁴⁵⁸

Pápež František ponúka konkrétne príklady mnohých blahoslavených a svätých

Štatisticky, podľa kapitol, pričom niektorí sa aj niekoľkokrát opakujú:

1. bl. Márie Gabriely Saghedovej,
2. sv. Terézie Benedikty z Kríža,
3. **sv. Jána Pavla II.,**
4. **sv. Jána z Kríža,**
5. sv. Hildegardy z Bingenu,
6. sv. Brigity,
7. sv. Kataríny Sienskej,
8. sv. Terézie Avilskej,
9. **sv. Terézie z Lisieux,**
10. **sv. Ignáca z Loyoly,**
11. sv. Jozefíny Bakhity.⁴⁵⁹
12. **sv. Terézie z Lisieux,**⁴⁶⁰
13. sv. Antona Paduánskeho,
14. **sv. Bonaventúru,**
15. **sv. Františka Assisského.**⁴⁶¹

⁴⁵⁸FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 176. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁵⁹FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 5;8.;9;11;12;20;32. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁰Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 54. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶¹Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 46. In: *Pápežské dokumenty, 102.zvázok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

16. **sv. Augustína.**⁴⁶²
17. sv. Bazila Veľkého,
18. sv. Jána Chryzostoma,⁴⁶³
19. **sv. Tomáša Akvinského,**⁴⁶⁴
20. **sv. Jána Pavla II.**⁴⁶⁵
21. sv. Pia V.,
22. **sv. Jána Pavla II.,**
23. **sv. Ignáca z Loyoly,**⁴⁶⁶
24. **sv. Františka z Assisi,**
25. **sv. Vincenta de Paul,**
26. **sv. Matky Terezy z Kalkaty,**⁴⁶⁷
27. **sv. Benedikta z Nursie**⁴⁶⁸
28. **sv. Tomáša Akvinského**⁴⁶⁹
29. sv. Faustíny⁴⁷⁰
30. **Preblahoslavená Panna Mária,**
31. sv. Tomáš Morus,
32. **sv. Vincent de Paul,**

⁴⁶²Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 49. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶³Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 52. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁴Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 59. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁵Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 45. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁶ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 69. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁷ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 100,107. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁸ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 102. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁶⁹ Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 106. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷⁰Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exsultate, 112 - 121. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

33. sv. Filip Neri,
34. **sv. František Assiský,**⁴⁷¹
35. sv. Pavol VI.⁴⁷²
36. sv. Siedmi zakladatelia Rádu služobníkov Panny Márie,
37. sv. Sedem rehoľníčok prvého kláštora Návštevy v Madride,
38. sv. Pavol Miki a japonskí mučeníci,
39. sv. Ondrej Taegon a kórejskí mučeníci,
40. sv. Rocco Gonzáles a juhoamerickí mučeníci,
41. bl. trapistickí mníši z Tibhirínu,
42. sv. *Martinovci*,⁴⁷³ bl. *Quattrocchiovci*,⁴⁷⁴ – manželské páry
43. **sv. Benedikt**
44. sv. Školastika
45. **sv. Augustín**
46. sv. Monika⁴⁷⁵
47. **sv. Ján z Kríža**
48. **sv. Terézia Avilská**
49. **sv. Ignác z Loyoly**
50. bl. Charles Foucauld⁴⁷⁶
51. sv. páter Brochero⁴⁷⁷
52. **sv. Bonaventúra**⁴⁷⁸

⁴⁷¹Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 122 - 128. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷²Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 129 - 139. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷³www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20150627006

⁴⁷⁴<http://www.zivotopisysvatych.sk/luigi-beltrame-quattrocchi-a-maria-corsini-manzelia/>

⁴⁷⁵Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 140 - 146. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷⁶Porov.FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 147 - 157. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷⁷FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 162. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

⁴⁷⁸FRANTIŠEK: Gaudete et exultate, 174. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Pre konferenciu biskupov Slovenska vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

**Svätí a blahoslavení, ktorých uctieame na Slovensku
ako i tí, ktorí súvisia s našou krajinou⁴⁷⁹**

1. sv. Alžbeta Uhorská (Durínska), grófka – 17.novembra
2. sv. Amantius, pustovník, opát a misijný biskup – 6.februára
3. sv. Andrej – Svorad a sv. Benedikt, pustovníci – 17.júla
4. bl. Anna Kolesárová, panna a mučeníčka – 20.novembra
5. sv. Bystrík, biskup a mučeník – 24.septembra
6. sv. Cyril a Metod, mnísi, slovanskí vierožvestcovia,
spolupatróni Európy – 14.februára a na Slovensku 5.júla
7. sv. Emerám z Regensburgu, biskup a mučeník – 22.septembra
8. sv. Gorazd a spoločníci – 27.júla
9. sv. Ján Almužník, biskup – 11.novembra
10. sv. Ján Pavol II., pápež – 22.októbra
11. sv. Košickí mučeníci – 7.septembra
12. bl. Metod Dominik Trčka, kňaz a mučeník – 23.marca na
Slovensku a 25.augusta v reholi redemptoristov
13. bl. Miriam Terézia Demjanovičová, S.C., panna a mystička
– 8.mája
14. sv. Mojsej Ugrín, mních – 26.júla
15. sv. Päť bratov pustovníkov, mučeníkov – 12. novembra
16. bl. Pavol Gojdič, biskup a mučeník – 17.júla a na
Slovensku 18.júla
17. sv. Reparát z Noly, diakon a mučeník – 21.októbra
18. bl. Sára Salkaházi, SSS, panna a mučeníčka – 27.decembra
a na Slovensku 11. mája
19. sv. Severín, pustovník a misionár – 8. januára
20. bl. Teodor Romža, biskup a mučeník – 1. novembra
21. bl. Titus Zeman, SDB, kňaz a mučeník – 8.januára

⁴⁷⁹ Porov. <http://www.zivotopisysvatych.sk/slovenski-svati/>

22. bl. Vasil' Hopko, biskup a mučeník – 23.júla a na Slovensku 11. mája
23. bl. Zdenka Schellingová, SCSC, panna a mučeníčka – 31.júla a na Slovensku 30.júla
24. bl. Zoltán Lajos Meszlényi, biskup a mučeník – 4. Marca

Kandidáti, u ktorých je začatý beatifikačný proces

1. Michal Buzalka, biskup, mučeník
2. Služobník Boží Ján Havlík, CM, rehoľník, mučeník
3. Alojz Mária Chmeľ, OAD, rehoľník
4. Ján Ivan Mastiliak, CSs.R., kňaz a rehoľník ⁴⁸⁰
5. Tomáš Munk, SJ, rehoľník a jeho otec František, mučeníci
6. Ján Vojtaššák, biskup, mučeník

Kandidáti, u ktorých sa pripravuje beatifikačný proces

1. Eduard Nécsey, biskup

⁴⁸⁰ <http://www.zivotopisysvatych.sk/slovaci-v-beatifikacnom-procese/>

Príloha

Litánie ku Kristovi Veľkňazovi.

Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.
Kriste, zmiluj sa. Kriste, zmiluj sa.
Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.

Kriste, uslyš nás. Kriste, uslyš nás.
Kriste, vyslyš nás. Kriste, vyslyš nás.

Otec na nebesiach, Bože, zmiluj sa nad nami.
Syn, Vykupiteľ sveta, Bože,
Duch Svätý, Bože,
Svätá Trojica, jeden Boh

Ježišu, kňaz a obeta, **zmiluj sa nad nami.**
Ježišu, kňaz naveky podľa radu Melchizedechovho,
Ježišu, kňaz, teba poslal Boh ohlasovať chudobným radostnú zvesť,
Ježišu, kňaz, ty si pri Poslednej večeri ustanovil spôsob ustavičnej obety,
Ježišu, kňaz, ty žiješ stále, aby si sa prihováral za nás,

Ježišu, teba Otec pomazal Duchom Svätým a mocou,
Ježišu, veľkňaz vybraný spomedzi ľudí,
Ježišu, veľkňaz ustanovený pre ľudí,
Ježišu, veľkňaz nášho vyznania,
Ježišu, veľkňaz väčšej slávy od Mojžiša,

Ježišu, veľkňaz pravého stánku,
Ježišu, veľkňaz budúcich darov,
Ježišu, veľkňaz svätý, nevinný a nepoškvrnený,
Ježišu, veľkňaz verný a milosrdný,
Ježišu, veľkňaz zapálený horlivosťou za Boha a duše,

Ježišu, veľkňaz dokonalý naveky,
Ježišu, veľkňaz, ty si vlastnou krvou prenikol nebesia,
Ježišu, veľkňaz, ty si pre nás otvoril novú cestu,
Ježišu, veľkňaz, ty nás miluješ a obmyl si nás svojou krvou od
hriechov,
Ježišu, veľkňaz, ty si vydal Bohu seba samého ako dar a obeť,

Ježišu, obeť Boha a ľudí,
Ježišu, obeť svätá a nepoškvrnená,
Ježišu, obeť zmierna,
Ježišu, obeť pokojná,

Ježišu, obeť zmierenia a chvály,
Ježišu, obeť obnovy a pokoja,
Ježišu, obeť, v ktorej máme dôveru a prístup k Bohu,
Ježišu, obeť žijúca na veky vekov, zmiluj sa nad nami.

Buď nám milostivý, **zľutuj sa nad nami, Ježišu.**
Buď nám milostivý, **vyslyš nás, Ježišu.**

Od nerozvážneho vstupu do duchovného stavu, **vyslobod' nás, Ježišu.**
Od hriechu svätokrádeže,
Od ducha nezdržanlivosti,

Od mrzkého zisku,

Od každej škvrny svätokupectva,

Od nehodného rozdeľovania cirkevných úloh,

Od lásky sveta a jeho márnosti,
Od nehodného slávenia tvojich tajomstiev,
Pre tvoje večné kňazstvo,

Pre sväté pomazanie, ktorým ťa Boh Otec ustanovil za kňaza,
Pre tvojho kňazského ducha,
Pre službu, ktorou si oslávil na zemi svojho Otca,

Pre tvoju krvavú obeť prinesenú raz na kríži,
Pre tú istú obeť obnovovanú každodenne na oltári,
Pre božskú moc, ktorú neviditeľne vykonávaš vo svojich kňazoch, **vy-
slobod' nás, Ježišu.**

Zachovaj milostivo všetok kňazský stav vo svätom náboženstve,
prosíme ťa, vyslyš nás.

Pošli svojmu ľudu pastierov podľa svojho Srdca,
Naplň ich duchom svojho kňazstva,

Daj, nech pery kňazov chránia poznanie,
Pošli verných robotníkov na svoju žatvu,

Rozmnožuj verných správcov svojich tajomstiev,

Udeľ im vytrvalosť v službe konať tvoju vôľu,
Daj im v službe láskavosť, v konaní múdrosť a v modlitbe vytrvalosť,
Napomáhaj všade prostredníctvom nich úctu k Najsvätejšej sviatosti,
Prijmi do svojej radosti tých, čo ti verne slúžili ⁴⁸¹

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, **zľutuj sa nad nami, Pane.**

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, **vyslyš nás, Pane.**

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, **zmiluj sa nad nami.**

⁴⁸¹ Porov. ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – REČNÁ, S. 2020. In: ZEMKO, P. 2020. *Kardinál Haulík. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 10.decembra 2019 v Trnave*. Trnava: Haulikov inštitút 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 973532 – 2 – 3.

Ježišu, kňaz, uslyš nás.
Ježišu, kňaz, vyslyš nás.

Modlime sa:

Bože, posväcovateľ a strážca svojej Cirkvi, vzbudzuj v nej skrze svojho Ducha súcich a verných správcov svätých tajomstiev, aby svojou službou a príkladom viedli kresťanský ľud cestou spásy pod tvojou ochranou. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.⁴⁸²

⁴⁸² <http://www.katolickenoviny.sk/23-2013-litanie-ku-kristovi-velknazovi/>

Literatúra a použité informačné zdroje

ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Evanjelizácia sv. Jána Pavla II. pre Slovensko*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 77 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 82 – 9.

ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Otvorme dvere viery*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 27 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 83 – 6.

ÁČOVÁ, B. – KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Evanjelizácia emeritného pápeža Benedikta XVI.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 46 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 85 - 0.

ÁČOVÁ, B. – KAMENSKÁ, M. - KLEMENT, M. – MATÚŠOVÁ, I. - PARÁK, L. – PARÁKOVÁ, Á. - ZEMKO, P. 2018. *Zavolajte mi, prosím, pána kanonika*. Trnava: Ivona Matúšová, 2018, 32 s. ISBN 978 – 80 – 89979 – 01 – 1.

ÁČOVÁ, B. - KLEMENT, M. – PARÁK, L. – PARÁKOVÁ, Á. - ZEMKO, P. 2018. *Svätý revolucionár lásky*. Trnava: Ivona Matúšová, 2018, 58 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 - 06 – 6.

CZARNECKI, P. – HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2016. *Porozumenie ako výzva nie len v sociálnej práci ale i v kresťanskej náuke milosrdenstva. Understandig as a challenge not only in social work but also in christian doctrine of mercy. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Warsaw 17th November 2016.* Warszawa: Warsaw Management University Publishing House prof. Leszka Kryżanowskiego, 125 s. ISBN 978 – 83 – 7520 – 222 – 9.

CZARNECKI, P. – HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2017. *Nuntii sunt testes. Osobnosť a svedok in ars homiletica (Rhetorica ecclesiastica in Slovacia)*. Warszawa: Warsaw Management University Publishing House prof. Leszka Kryżanowskiego, 2017, 216 s. ISBN 978 – 83 – 7520 – 228 – 1.

CZARNECKI, P.S. - HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2019. *Dies academicus IX.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Duchovné hodnoty v umeleckom prevedení. Trenčín, 13.júna 2019.* Trnava: Ivona Matúšová, 2018, 61 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 16 – 5.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2016. *Dies academicus II.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Pragma v sociálnej práci. Kalocsa, Maďarsko, 19.septembra 2015.* Trnava: Ivona Matúšová, 2015, 36 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 44 – 7.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2016. *Matriculatio 2015/2016.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016, 16 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 46 – 1.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2016. *Matriculatio 2016/2017.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016, 20 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 60 – 7.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2016. *Dies academicus III.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Misericordia – Irgalmasság – Milosrdenstvo - Milosrdenství. Dolní Bojanovice, Česká republika, 10.februára 2016.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016, 56 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 50 – 8.

HERDICS, G. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2016. *Dies academicus IV.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bilancia, vzájomnosť, aplikácia. Kecskemét, Maďarsko, 9.apríla 2016.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016, 52 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 52 – 2.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2017. *Dies academicus V.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Kultivujme a chráňme našu zem. Dunajská Streda, 17.januára 2017.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 48 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 63 – 8.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. - ZEMKO, P. 2017. *Dies academicus VI.Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*

Sociálnosť a politika. Bratislava, 2.marca 2017. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 44 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 65 – 2.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2017. *Matriculatio 2017/2018.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 32 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 70 – 6.

HERDICS, GY. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2017. *Fidelitate et caritate I.* Trnava: Pre Vysokú školu zdravotníctva a sociálnej práce Bratislava Detašovaného pracoviska Dunajská Streda vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2017, 44 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 81 – 2.

KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Dnes viem, že prv rada ťa mala mama.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 27 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 64 – 5.

KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Kaplnka Božieho milosrdenstva v Martinskej fakultnej nemocnici v Martine 1831 – 2001.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 20 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 76 – 8.

KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Snahy o obnovu liturgie.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 49 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 74 – 4.

KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Kázeň alebo homília.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 60 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 75 – 1.

KLEMENT, M. – ZEMKO, P. 2017. *Slovenský rodák z Veselého na Trnavsku.* Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 52 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 71 – 3.

KLEMENT, M. – PARÁK, L. – PARÁKOVÁ, Á. - ZEMKO, P. 2018. *Ponúknuté bohatstvo*. Trnava: Ivona Matúšová, 2018, 136 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 94 – 2.

ZEMKO, P. 2006. *Priority kresťana (Kresťanský svetonázor I.)*. Trnava: UCM, 2006, 64 s. ISBN 80 – 89220 – 38 – X.

ZEMKO, P. 2011. *Ide o celého človeka*. Trnava: Ivona Matúšová, 2011, 40 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 12 – 6.

ZEMKO, P. 2011. *Smernice spoločenstvu*. Trnava: Ivona Matúšová, 2011, 24 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 11 – 9.

ZEMKO, P. 2012. *Kráčame s Jánom Pavlom*. Trnava: Ivona Matúšová, 2012, 64 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 22 – 5.

ZEMKO, P. – KLEMENT, M. 2017. *Hlásanie Božieho slova homíliou*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 44 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 77 – 5.

ZEMKO, P. – KLEMENT, M. 2017. *Hlásať a svedčiť o láske*. Trnava: Ivona Matúšová, 2017, 73 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89413 – 73 – 7.

ZEMKO, P. 2018. *Vnútoraná pevnosť ako svedectvo tvorené trpezlivosťou a vytrvalosťou, Trnava 18.júna 2018 (Zborník z domácej vedeckej konferencie)*. Trnava: Pre Haulikov inštitút vydalo Vydavateľstvo Ivona Matúšová, 2018, 42 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 07 – 3.

ZEMKO, P. 2019. *Zasadzovať sa za spoločné dobro, Trenčín 20.októbra 2018 (Zborník z vedeckej konferencie)*. Trnava: Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2019, 33 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 08 – 0.

ZEMKO, P. 2019. *Duchovný otec Augustín Drška v mojich spomienkach*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 35 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 09 – 7.

ZEMKO, P. 2019. *Osvecovať druhých pozitívnym duchom, Žilina 29.novembra 2018 (Zborník z vedeckej konferencie)*. Trnava: Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút, 2019, 69 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 10 – 3.

ZEMKO, P. 2019. *Tematické didaskálie podľa Františkovo Gaudete et exultate*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 15 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 12 – 7.

ZEMKO, P. 2019. *Jozef Horth, prvý kátlovský farár (1819 – 1862)*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 18 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 13 – 7.

ZEMKO, P. 2019. *Stálo to za to*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 71 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 17 – 2.

ZEMKO, P. 2019. *Kátlovský administrátor farnosti*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 25 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 18 – 9.

ZEMKO, P. 2019. *Obnovné liturgické snahy*. Trnava: Ivona Matúšová, 2019, 53 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 89979 – 19 – 6.

ZEMKO, P. 2020. *Kardinál Haulik. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 10.decembra 2019 v Trnave*. Trnava: Haulikov inštitút 2020, 41 s. Elektronická publikácia. ISBN 978 – 80 – 973532 – 2 – 3.